

Komunitator

Časopis KONCERNA KOLEKTOR Letnik 13 Pomlad 2013

številka
66

Zaključek največje investicije
Občine Idrija

Poznate Vladimirja Karfika?

Intervju s
Stojanom Petričem

Redke zemlje – ali jih bomo
imeli dovolj?

Iz malega v
VELIKI
svet

Pol stoletja
koncerna
Kolektor
(1963–2013)

Triglav komplet

- Že dve avtomobilski zavarovanji sta Triglav komplet.
- Več zavarovanj združite v Triglav komplet, več prihranite.
- Skupni popust izkoristijo vsi člani Triglav kompleta.

**Več zavarujem,
več privarčujem.**

Vse bo v redu.

triglav

www.triglav.si

Filip Šemrl
Novinar

Prenova Komunitatorja sovpada z jubilejem koncerna Kolektor

Pred vami je prenovljen Komunitator. To je njegova četrta prenova, če upoštevamo tudi idejno zasnovo. Prenova je bila vedno posledica nečesa. Najpogosteje je sovpadala s prenovo celostne podobe koncerna, ki ga financira, ali z njegovo obletnico. Tako je tudi tokrat, saj Kolektor letos praznuje 50-letnico delovanja in »Poganja prihodnost«. Medtem ko smo na začetku izhajanja dajali poudarek izdelku, ki je še vedno Kolektorjev nosilni program, to je komutatorju, pa danes v Komunitatorju sledimo sodobnim trendom in največ pozornosti namenjamo značajnosti njegovih strani in fotografiji.

Uradni oče fotografije je Francoz Nicéphore Niépce, ki je svojo prvo fotografijo leta 1826 posnel s svojega okna. Tistega poletnega dne je za osvetlitev enega posnetka potreboval osem ur, danes pa vsaki dve minuti posnamemo toliko fotografij, kot jih je človeštvo v vsem 19. stoletju, je bilo zapisano 15. marca letos v časopisu Finance.

Kakšna pa je vloga fotografije danes? Fotografija je danes zagotovo na vrhuncu svoje priljubljenosti, saj je že vsakdo lahko »fotograf« in komaj še kdo »fotografirani«, medtem pa vse pogosteje fotografiranje nekega dogodka postaja dogodek sam. Zato je delež fotografij poklicnih fotografov, ki so danes na voljo, zelo majhen. Fotografija je bila včasih oprijemljiv objekt, danes pa je fluidni digitalni dokument, ki ga pogledaš za trenutek in se k njemu ne »vračaš«, zato je težko predvideti, kam vse to vodi, zagotovo pa prihodnost medija določajo uporabniki, in ne poklicni fotografi. Videti je, da digitalne fotografije dandanes govorijo bolj o nekem

ravnokar zabeleženem dogajanju, kot pa da bi predstavljale nek pomemben fotografski zapis v daljšem časovnem obdobju zajetega življenja, ki bi imel veljavo še dolgo zatem. V skoraj desetletju in pol našega izhajanja smo bili s fotoaparatom povsod tam, kjer je bilo vredno biti. Naše fotografije so povprečne, nekateri bi dejali celo slabe, toda so. Zabeležena je preteklost in dogodki, ki so jo zaznamovali. Osebnost nanje gledam kot amater, ne kot poklicni fotograf, ker to nisem. Če prelistamo stare Kolektorjeve Obveščevalce, hitro pridemo do spoznanja, da se zanje posnete fotografije pojavljajo vsepovsod in ob vsaki priložnosti. Zakaj? Preprosto zato, ker drugih fotografij ni bilo, ker je bilo treba uporabljati še negativ in ker je bil običajno to strošek za podjetje. Zato v tistih časih ni bilo mogoče izbirati med dvema, tremi fotografijami, kot je to danes, ko izbiraš med nekaj tisočimi. Gre za neke vrste utrujenost od prevelike zasičenosti povprečnih fotografskih podob. Rezultat tega je predvsem naša

neodzivnost na »še eno« fotografijo, pa naj gre na eni strani za motiviko katastrofe, na drugi pa za razglednice sončnega zahoda, obroke hrane, rožic ali nas samih na vseh mogočih lokacijah. Zato je nujno, da poklicni fotografi prevzamejo izobraževalno vlogo in javnosti ponudijo zglede kakovostne novinarske in dokumentarne fotografije. Odslej naj bi bilo v Komunitatorju več takih, saj je za tovrstno izobraževanje uredništva poskrbel fotografski mojster.

Naj bo dovolj o fotografijah, o vsebini našega časopisa nismo zapisali še nobene. Vsaj tokrat še ne, smo pa vsebini posvečali pozornost sproti, ob vsakem jubileju časopisa. Na podlagi raziskav Ninamedie pa tudi naše glavne in odgovorne urednice ugotavljamo, da bralci, ki vas je okrog 40.000, seveda najprej preberete tisto, kar vas najbolj zanima in pritegne. Razumljivo, saj je povsod enako. Da nekateri berete časopis od zadaj, tudi vemo, da v njem poiščete to, kar veste, da boste našli na tej in tej strani in samo v njem, tudi. Da ne bi razpredali v nedogled. V Komunitatorju bodo še vedno rubrike iz železnega repertoarja, format bo isti, le posamezni prispevki bodo krajši, a zaradi tega nič manj povedni. Komunitator je bil zamišljen kot hibrid in tak bo tudi ostal, razlika bo le ta, da ne bo več stroge ločnice med enim in drugim delom. Tudi tozadevno se prilagajamo financerju, ki je v idrijski občini že prevzel vlogo nekdanjega rudnika živega srebra.

Zaženi svoje znanje!

SODELUJ V MEDNARODNEM
NATEČAJU KONCERNA KOLEKTOR IN
PRIDOBI NAGRADO 1.500 €

Se navdušuješ nad:

- mobilnostjo prihodnosti,
- samozadostnimi stavbami prihodnosti in
- energetske oskrbo prihodnosti?

Boš na eno od teh tem – do vključno **13. maja 2013** –
zagovarjal/-a svojo diplomsko/magistrsko nalogo oz.
prijavil/-a temo zaključne naloge?

Si na pravi poti do novih kariernih priložnosti in
nagrade.

Prijave sprejemamo na
www.poganjajmoznanje.com
Se vidimo tam!

KOLEKTOR

Poganjajmo znanje

Komunitator

Časopis KONCERNA KOLEKTOR Letnik 13 pomlad 2013

06

Utrip lokalne skupnosti

Eni investiciji piko na i,
druga pred vrati stoji

38

Avtomobilska tehnika

Hibridika je velik potencial

16

Bilo je nekoč

Muzej smo ljudje

46

Industrijska tehnika

Kolektor in Riko okrepila
sodelovanje na področju
energetike

18

(Ne)znani (ne)znanci

Kaj imajo skupnega Rolling
Stonesi in Idrija?

62

Šport in rekreacija

Najraje skačem vzratni salto

34

Poganjamo prihodnost

Za prevzem podjetja moraš
imeti znanje, izkušnje in
poslovni občutek

64

Razglednica iz tujine

Indija vendarle še vedno
Koromandija

Fotografija na naslovnici
Iztok Hvala

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo publikacije in promocija d. o. o., **Direktorica:** Tadeja Golob, **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Rupnik, **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, **E-mail:** polona.rupnik@kolektor.com, **tel.:** (05) 37 50 599, **GSM** 051 689 204, **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik • **Sodelavci:** Marija Benčina, Mirjam Gnezda Bogataj, Romana Kavčič, Drejč Kokošar, Andrej Kren, Ludvik Kumar, Žan Menart, Marko Mirak, Polonca Pagon, Bojan Pelhan, Polona Rupnik, Boris Saje, SLOADO, Matevž Straus, Robert Šabec, Filip Šemrl, Sadmir Talič, Matej Tušar, Polona Vihtelič, Mojca Zajc **Fotografije:** Boštjan Berglez, Amadej Carl, David Česnik, Energetika.NET, arhiv Kolektor Etre, arhiv Vojka Goloba, Branko Govekar, Iztok Hvala, arhiv Doma upokojencev Idrija, arhiv GJV Idrija, Fototeka Mestnega muzeja Idrija, arhiv hotela Jožef, Gregor Lapanje, arhiv Kolektor Liva, Nejc Menard, Polonca Pagon, Miro Podgoršek, Miran Podobnik, Ermin Rijavec, Albin Rogelj, Bruno Rupnik, Polona Rupnik, Marko Serafimovič, Niranjana Seshadri, arhiv ACS Slovenija, arhiv Sare Šavelj, Filip Šemrl, Špela Šemrl, Bojan Tavčar, David Tončič, Wikipedia, www.primorskival.si, www.geopark-idrija.si, Mojca Zajc **Oblikovna zasnova:** Futura DDB d.o.o. **Jezikovni pregled:** Anja Bolko **Naklada:** 8000 izvodov **Naročnina:** časopis je brezplačen **Tisk:** ALE d.o.o. **Distribucija:** Pošta Slovenije Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si, www.kolektor.com **Naslovnica:** knjiga

Copyright© FMR - MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja.

S sodobno mehanizacijo so dela izvedena dobro in z minimalnimi vplivi na cestišče

Eni investiciji piko na i, druga pred vrati stoji

Marija Benčina

Morda se bo kdo od vas še spomnil, kako smo junija 2011 v Komunitatorju pisali o investiciji izgradnje vodovoda Idrijska Bela–Idrija. Članek takrat je bil, če se slovnično izrazimo, pisan v prihodnjem času. Tokrat, spoštovani bralke in bralci, pa bomo v našem pisanju rabili preteklik.

Izgradnja vodovoda je bil zahteven projekt

Dela so se začela junija 2011. Tako kot se je predvidevalo, se je tudi dejansko pokazalo, da je bila investicija velik in zahteven zalogaj tako za investitorja kot tudi za projektante, izvajalce in nadzornega inženirja.

Dela so potekala po zahtevnem terenu in po lokalni cesti, po kateri je bilo treba omogočiti pretok prometa, ob nujnih popolnih zaporah pa

zagotoviti dostopnost Idrijske Bele preko obvozov. Tudi v mestu ni šlo brez problemov, saj se je izvajalcem ob izkopu nemalokrat prikazala električna, plinska ali PTT-inštalacija tam, kjer je ni pričakoval, tam, kjer je bila v katastrih vrisana, pa je na terenu ni bilo najti. Odstopanje dejanskega stanja od katastrov se ni zgodilo prvič in zagotovo tudi ne zadnjič, čeprav se tudi na tem področju počasi ustvarja red. Za vodenje investicije in zagotavljanje njene racionalne izvedbe je bila sestavljena ekipa strokovnjakov s strani investitorja, izvajalca nadzora in upravljavca vodovoda, stalno sprotno prilagajanje pa je bilo potrebno tudi s strani projektanta. Med gradnjo se namreč pogosto pokažejo odstopanja med projektom in dejanskim stanjem, zato so potrebne hitre, razumne in optimalne odločitve vseh sodelujočih akterjev. Tudi čas, ki je potreben, da se ideja realizira – za to konkretno investicijo približno 15 let, prinaša

Po tem cevovodu bo v Idrijo in Sp. Idrijo pritekala zdrava pitna voda

Ugodno vreme je omogočilo, da so bila dela skoraj vedno v polnem zagonu

S posveti je treba sproti reševati nastale probleme

država Slovenija je po 23. členu Zakona o financiranju občin zraven dodala 691.871,40 evrov, iz proračuna Občine Idrija pa smo zraven primaknili 355.291,12 evrov.

Za boljši občutek, kaj vse se je s temi sredstvi naredilo, naj povemo, da je bilo s tem denarjem izkopanega 28.000 m³ materiala ter vgrajenega 10.088 m cevovoda. Ker se je ob investiciji vodovoda v celotni dolžini sanirala tudi cesta, je bilo za nasipe in vgrajene tampone potrebno 35.000 m³

za izpolnitev rokovnih zahtev, ki so nujne za koriščenje evropskih in državnih sredstev.

Tudi vsi ostali občanke in občani ste z razumevanjem sprejeli okrnjeno uživanje poletnih radosti v krajinskem parku v lanskem letu. Veseli smo, da se jih boste letos, če bo seveda mati narava poskrbela za ugodno poletje, lahko užili v polni meri, saj vas bo v krajinski park popeljala lepo obnovljena cesta in vam prihranila dostopne strese.

Celotna investicija znaša 2.430.912,08 evrov, od tega je Občina Idrija prispevala 355.291,12 evrov

negativne učinke na potek dela, saj nekatere že sprejete odločitve, ki so projekt začrtale, v tem času že zastarijo in jih je potrebno ponovno sprejemati, upošteva nove okoliščine in zastavljene cilje.

Ne le sama fizična izvedba, tudi z vidika vodenja postopkov, po domače bi temu rekli birokracija, je bila investicija zahtevna, saj je financirana iz evropskih, državnih in občinskih sredstev. Vse to je javni denar, katerega poraba je nadzorovana z lupo posebnih povečav. Utrudili bi se ob naštevanju vseh predpisov, ki jih je treba spoštovati, povemo naj le, da je alfa in omega vsega početja Zakon o javnem naročanju pa številni finančni, gradbeni in drugi predpisi. Pogosto ni enostavno uskladiti poteka investicije z vso zakonsko regulativo, ki spremlja proces od ideje do izvedbe projekta. Poseben užitek je sprotno pisanje poročil, v katerih mora vse »štimiti kot ata na mamo«, sicer »adijo soldki«.

Ena večjih investicij Občine Idrija

Gotovo vas bo zanimalo, koliko denarja se pretaka po ceveh od vrtine v Tršanovšah do Prejnute, kjer se je prva faza investicije zaključila. V drugi fazi se bo nadaljevala še do Sp. Idrije, toda to je že nov projekt in nov denar. Celotna vrednost investicije znaša natančno 2.430.912,08 evrov in je pokrita iz treh finančnih virov. Evropa je iz sredstev za regionalni razvoj prispevala 1.383.749,56 evrov,

materiala. Skupna količina vgrajenih nosilnih in obrabnih plasti asfalta znaša 51.000 m², dolžina vgrajenih cestnih robnikov ter izvedenih armiranobetonskih kron pa 8.000 m. Investicija se je izvajala po projektu, ki ga je izdelalo podjetje Vodnar d. o. o. iz Ljubljane, izvajalec del pa je bilo domače podjetje SGP Zidgrad d. d. s partnerjem CPG iz Nove Gorice. Da bi bila investicija v roku in strokovno pod streho, je izvajalec del aktiviral tudi upokojene delavce, saj kadrom s »kilometrino« zaupa. Tudi njihovo znanje in izkušnje so v sodelovanju s strokovno ekipo, ki je investicijo vodila, pripomogli, da so se zapleti, ki so se ob delu rojevali, ustrezno in hitro reševali in je bila investicija zaključena v roku.

Iskrena hvala za potrpežljivost

Nikakor pa ne gre pozabiti prebivalcev Idrijske Bele, ki so z dobršno mero strpnosti in potrpljenja sprejemali omejitve, ki so jih doletele v času gradnje vodovoda. Zavedamo se, da je bila mnogokrat pot od doma v službo in nazaj daljša, da tudi obvozi kdaj pa kdaj niso bili v najboljšem stanju, a vsem tem neprijetnostim se preprosto ni bilo mogoče izogniti. Kot vedno je bil nekakšen informacijski center v okrepevalnici Pri Fežnarju, kjer je Ančka tekoče poskrbela za pretok informacij med krajanji in izvajalci del. Dobro sodelovanje krajanov je bilo vsekakor eden temeljnih pogojev

Ena največjih investicij Občine Idrija se tako v teh dneh zaključuje z zadnjimi birokratskimi posli – s prenosom upravljanja vodovoda na upravljavca Komunalo d. o. o. in z vpisom vseh izvedenih del v kataster gospodarske javne infrastrukture.

Zadovoljni ugotavljamo, da so cilji projekta v celoti realizirani. Da je temu tako, gre zasluga vsem, ki so navedeni v tem našem pisanju, in za zaključek ni primernejšega stavka kot: Hvala vsem, ki pri projektih Občine Idrija z razumevanjem sodelujete. Le s skupnimi močmi bomo uspeli uresničiti majhne in velike projekte. Še večja investicija, kot je bil vodovod, je že pred vrati. Aprila se bodo začela dela na dograditvi centralne čistilne naprave in idrijske kanalizacije. Ta investicija bo terjala še več potrpljenja in sodelovanja, saj se lahko zgodi tisto, kar je ob neki priložnosti napovedal župan: »Kdor ne bo pozorno spremljal dogajanja in medijskih obvestil, bo lahko zjutraj pred lastnimi vrati padel v luknjo, ki je še prejšnji večer tam ni bilo.«

Čeprav je bilo to rečeno malo za šalo malo za res, je dejstvo, da bo nekaj naslednjih let v Idriji lukenj mnogo, upamo pa, da jih ne bo preveč v občinskem proračunu. A ko bodo dela postorjena in luknje »poflikane«, takrat pa bo ... no, logično bi zapisali, da bo lepo, a ker smo realisti, napišimo: »Takrat bomo našli pa nove probleme, s katerimi se bo treba spopasti.«

1

Pisana bera dogodkov v objemu snega

Nekdaj rubriko Zgodilo se je smo preimenovali v Razglednice iz našega okolja. V njej vam bomo še vedno v branje ponujali kratek pregled dogajanja v lokalnem okolju v zadnjih treh mesecih, a na bolj svež in na oko bolj všečen način.

1 Letošnja smučarska sezona je bila uspešna, ocenjujejo v Hotelu Cerkno, ki upravlja s Smučarskim centrom Cerkno. Čeprav so smučišče sprva nameravali zapreti 1. aprila, so to storili teden dni kasneje. Obisk smučišča je bil nedvomno boljši kot lani, ne more pa se primerjati s sezonami pred leti, pred gospodarsko krizo. Kljub debeli sneži odeji, pa vreme smučarjem ni bilo najbolj naklonjeno. Zabeležili so namreč bistveno manj sončnih dni, kot pretekla leta. Med gosti prevladujejo Slovenci, torej enodnevni smučarji, med tujci prednjačijo Hrvati, vrnili so se tudi Madžari. Hotel Cerkno je bil v času glavne smučarske sezone polno zaseden. Gostje so letos na smučišču lahko uživali v pestrejšem zabavnem programu in animacijah za otroke.

2 Skupina za oznanjevanje pri idrijski župniji, ki jo vodi Nande Rupnik, je v Galeriji sv. Barbare že tretje leto zapored pripravila razstavo jaslic. Tokrat jih je bilo na ogled 51, od starih do posebej za to priložnost izdelanih. Organizatorji razstave so bili presenečeni nad množico še ohranjenih starih jaslic v Idriji in nad množico obiskovalcev. Teh bi si želeli še več tudi na drugih razstavah. V Idriji so namreč kar štiri galerije in tista v sv. Barbari je le ena od njih. Nande Rupnik pravi, da so vse zasedene in tudi s to ni nič drugače. Za razstavni prostor se umetniki dobesedno pulijo, zato imajo že za prihodnje leto zasedene vse termine. Razstava jaslic pa je njihov železni repertoar, s katerim zaključijo vsakoletno razstavno sezono.

3 Na kulturni praznik je vstop v prostore Mestnega muzeja Idrija brezplačen. Letošnji program je postregel s številnimi novostmi. Muzealci so jih poimenovali Nevidni svet muzeja. Obiskovalcem sta bili predstavljeni muzejska dokumentacija in strokovna knjižnica, v družbi kustosov pa si je bilo moč ogledati mehanizem grajske ure.

2

5

3

6

4

4 Pomlad v Geoparku Idrija se je letos razcvetela z jegličmi, prvimi znanilci pomladi. Osrednjo vlogo v letošnji Pomladi v Geoparku Idrija je odigral idrijski jeglič, ki je naš posebni križanec. Uspeva namreč le na Idrijskem. Idrijskemu jegliču je bila posvečena vrsta dogodkov – razstava, glasbeno-literarni večer, izdelovanje pomladnega cvetja iz papirja za otroke in sajenjem rožic v šolske vrtove.

5 Slovenija je Evropa v malem, saj na geografsko tako majhnem prostoru srečamo vse vrste mask, ki jih pozna stara celina. Etnolog profesor dr. Janez Bogataj pravi, da ne smemo v isti koš dajati ptujskih kurentov in cerkljanskih laufarjev. Eno so namreč urbani karnevali, ki so bili značilni za pretekle čase, drugo pa ruralni pustni običaji, ki so vedno imeli in še vedno imajo nalogo odganjanja zime. S časoma so vaški obhodi oziroma karnevali jemali pri mestnih in s tem postali družbeno kritični. Zato tudi cerkljanski laufarji vsako leto preberejo kalamon, kot se v narečju reče pustni obtožnici.

6 Vreme je naš tihi vsakdanji spremljevalec, če ga nimamo v mislih mi, misli on na nas. Najraje imamo vreme pri roki takrat, kadar ne vemo, kaj naj izustimo. To zimo pa smo imeli razlog, da smo se pogovarjali o njem. Zima je bila v zadnjih 50 letih najbolj mrzla, povrh pa nam je natrosila še obilico snega. Samo februarja ga je zapadlo skupaj več kot dva metra. Zato ne preseneča, da so bile številne ceste za nekaj časa pogosto zaprte, da je ljudi zeblo, da je bilo divjadi hudo. Sicer pa dobro veste, kako je z vremenom. V poletni pripeki pogosto rečemo, koliko časa že ni deževalo. Vse je suho, zemlja bi nujno potrebovala nekaj dežja. Pa ta pride. Toda že po nekaj urah rečemo: »Sam dež, a ne bo že nehalo padati.«

7 Sekcija smučanja po starem TD Novaki je na Smučarskem centru Cerčno pripravila že 12. tekmovanje v smučanju po starem.

8 Idrijska psihiatrična bolnišnica je prva slovenska psihiatrična bolnišnica in ena redkih v Evropi, ki je pridobila akreditacijsko listino za kakovost in varnost zdravstvene obravnave DNV Healthcare. Pridobljena akreditacijska listina potrjuje, da Psihiatrična bolnišnica Idrija svojim pacientom nudi prijazno, varno in urejeno okolje ter zdravstveno oskrbo, ki temelji na mednarodnih standardih kakovosti in sodobni klinični praksi. Psihiatrična bolnišnica Idrija ima 207 zaposlenih, na dan obravnava nekaj manj kot 180 pacientov, v lanskem letu je zabeležila 1620 odpustov, pohvali pa se lahko z najnižjo ležalno dobo v Sloveniji, ki je 36 dni. Sicer pa Psihiatrična bolnišnica Idrija letos obhaja 50-letnico ustanovitve oddelka za delovno terapijo. Pacientom so na voljo prostor za gospodinjske aktivnosti, terapevtska kuhinja, prostor za fitnes, prostor za likovne aktivnosti, prostor za keramiko in modelarske aktivnosti, leposlovna knjižnica, prostor za računalniške aktivnosti, večnamenska dvorana in drugi prostori. (PBI)

9 Eko dan, ki ga že nekaj let v začetku aprila pripravijo v Idriji, občanom vsako leto ponudi več vsebin. Letošnji Eko dan je bil v znamenju varovanja voda. V ta namen je bilo organizirano predavanje Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Idrije – izgradnja kanalizacije, centralne čistilne naprave v občini Idrija, zbiranje odsluženih naprav in z akcijo Podaj naprej sredstva za Sklad OŠ Idrija. Posebnost Eko dneva je bila predstavitev e-transformerja, posebnega solarnega multimedijskega vozila, ki se v celoti napaja iz lastne elektrike, proizvedene v sončnih celicah na strehi vozila, in je namenjeno ozaveščanju o pravilnem ravnanju z odpadno električno in elektronsko opremo.

10 Na Gimnaziji Jurija Vege Idrija je potekal prvi kulturni maraton. Z njim so želeli malce bolj sproščeno proslaviti Prešernov dan. Popoldne so se na šoli odvijale različne dejavnosti: kulinarčna, improvizacijska, retorična, novinarska, plesna, eksperimentalna, likovna in fotografska. Sledila sta jim predstavitev in okušanje nacionalnih jedi posameznih dežel, ki so jih pripravili dijaki. Obiskovalci so lahko prisluhnili predavanju Urbana Bezeljaka o projektu SwitchIT ali pa se udeležili pogovora s pisateljem Alešem Čarjem o njegovem zadnjem romanu O znosnosti. Maraton se je nadaljeval s projekcijo dokumentarca Državljan Diareja ali Kdo je Tomaž Lavrič režiserja Dušana Moravca in s pogovorom s filmsko ekipo. Istočasno je potekalo predavanje s področja astronomije, ki ga je pripravil Jan Vales. Skupino dijakov, ki je noč preživela na šoli, je v sobotno jutro z zajtrkom prebudil ravnatelj.

9

12

11 V podhodu idrijskega Magazina je bila na ogled razstava trofej uplenjene divjadi v zahodno visoko kraškem lovsko upravljavskem območju, ki so se je udeležili predstavniki sosednjih lovskih upravljavskih območij in lovskih družin.

12 SC Cerčno in zatem še Hotel Cerčno sta spet gostila Partizanske smučine Cerčno 45, ki jih pripravljajo v spomin na prvo partizansko olimpijado v takratni okupirani Evropi. Več kot 400 tekmovalcev se je zbralo na startu, med njimi tudi 94-letni Martin Urh, eden od treh še živečih takratnih udeležencev. Martin Urh je bil leta 1945 član organizacijskega odbora partizanskih tekem, tokrat pa je zaradi starosti predsedniku sedanjega organizacijskega odbora Mihi Butari poveril, da je prebral njegovo pisanje oziroma spominjanje na takratne dogodke, ni pa se avtor kljub starosti izognil današnjim razmeram.

11

“Jest sm iz Idrje.” “Aja, kje pa je to?”

Žan Menart

Z zgornjim vprašanjem se Idrjčani in Idrjčanke, kljub tehnični in kulturni dediščini, še vedno pogosto srečajo. Klub idrijskih študentov kot študentska organizacija lokalnih skupnosti večino svojih aktivnosti izvaja v Idrji, pred kratkim pa se je prav v odgovor na naslovna vprašanja klubu porodila ideja tudi za priložnostni dogodek v Ljubljani, ki bo predstavil Idrjo.

Klub idrijskih študentov tako med 23. in 25. aprilom pripravlja serijo različnih dogodkov, ki bodo ponudili vpogled v najrazličnejše vidike idrijske dediščine. Na uvodnem torkovem večeru bo pripravljena predstavitev Idrje kot turistične destinacije skozi vpis na seznam Unescove svetovne kulturne dediščine. Sreda bo posvečena predstavitvi zaposlitvenih možnosti v idrijskih podjetjih na tehničnih fakultetah, v večernem delu pa bo predstavljeno bogastvo idrijske čipke in njena raba tako na tradicionalen kakor tudi moderen način. Zadnji dan, v četrtek, pa se bomo v dopoldanskem delu pomaknili na prosto, v sam center prestolnice,

kjer bo postavljen 'Idrijski bazar', na katerem se bodo predstavljali idrijski turistični ponudniki, proizvajalci lokalnih obrti kakor tudi okoliški kmetje s svojimi produkti. Tridnevni sklop se bo zaključil v velikem slogu s koncertom in zabavo ob ritmihi idrijske glasbe v enem izmed ljubljanskih koncertnih lokalov.

Glede ur in prizorišč vas bomo obveščali preko informacijskih kanalov Kluba idrijskih študentov ter lokalnih in nacionalnih medijev, vsekakor pa se v Klubu nadajamo, da bo po tem tridnevem dogodku vsaj kakšno vprašanje v slogu zgornjega naslova manj.

Višje sodišče v Kopru je zavrnilo zahtevo Hidrie Fin za imenovanje posebnega revizorja

Andrej Kren

Manjšinska delničarka družbe FMR Hidria Fin je v letu 2012 vložila nov predlog za imenovanje posebnega revizorja zaradi preveritve določenih poslov družbe FMR, ki ga je Okrožno sodišče v Novi Gorici oktobra lani deloma zavrnilo, deloma pa zavrglo. Sedaj je to odločitev prvostopnega sodišča potrdilo tudi Višje sodišče v Kopru. Tako je ta postopek pravno močno končan v korist družbe FMR.

Ali se je državi samo zaradi UNESCO zareklo?

Filip Šemrl

Naslov se morda na prvi pogled ne sklada najbolj z vsebino, toda ko boste prebrali omenjeni članek, bo naslov še kako pravi. O tem sem kot avtor omenjenega zapisa popolnoma prepričan, vprašanje je samo, ali bom s tem pisanjem prepričal tudi vas.

Denar od rudniške škode

In v čem je problem? Nobena novost ni, da Rudnik živega srebra Idrija v zapiranjih oziroma v likvidaciji nikoli ni imel dovolj denarja za dejavnost. Je pa novo to, da mu država nikoli ni dala tistega, kar mu pripada. Lani denimo rudarske škode, čeprav je bilo 240.000 evrov že odobrenih. Kam so šli ti evri namesto v Idrijo, ne ve nihče, vsaj tod ne. Če morda veste vi, izvolite in nam sporočite.

Kdo bi kupil rudnik?

Medtem je država vzela v roke seznam nepremičnin, ki jih lahko proda. Med njimi se je znašel tudi idrijski rudnik. Ko je ugotovila, kakšno neumnost je storila, je sklep nemudoma umaknila. Le kdo bi rudnik kupil in zakaj? Z njim bi si nakopal samo stroške, saj je treba na leto vanj vložiti najmanj milijon evrov. Kaj pa, če se cena živega srebra na svetovnem tržišču spet povzpne? Bi lahko spet oživili proizvodnjo v njem? Tehnično se to da izvesti, pravi njegov sedanji direktor Marko Cigale in dodaja, da bi moral tisti, ki bi ga kupil, imeti idejo, kaj z njim. Živega srebra zagotovo ne bo pridobival, v rudnik ne more kdo ve kaj in koliko odložiti, ker so ga preveč zasuli, samo s turističnim obiskom pa se ne da preživeti. Zato na njegovi upravi preprosto ne vedo, zakaj bi ga sploh kdo kupil. Država je hitro ugotovila, da ga je polomila, zato je sama umaknila predlog, ne da bi k temu prispevala negotovanja v prizadetem okolju. Megalomanščina torej oziroma račun brez krčmarja. Natanko kot takoj po drugi svetovni vojni, ko so Rusi predlagali, da bi v rudnik tekla Idrija, ki bi gnala

Marko Cigale in škafar v ozadju. Začetek in konec idrijskega živoresbrevega rudnika poosebujata osebi na fotografiji

podzemno hidroelektrarno in prišla spet na dan po vodnem rovu, ki bi ga speljali do Vipave. Na srečo takratne oblasti za kaj takega niso imele denarja. Tako kot ga tudi aktualna slovenska oblast nima.

Rudnik je prodal nepremičnine

Letos je na račun rudarske škode država odobrila enako vsoto kot

zavoda in direktorja. Poleg tega se je zavezala, da bo na račun vzdrževanja nezalitega dela jame na leto namenila 1,1 milijona evrov. Odobrila jih je, ni pa nikoli toliko denarja idrijskemu rudniku tudi nakazala. Že leta 2012 je Rudnik živega srebra Idrija od nje prejel le 682.000 evrov oziroma 40 odstotkov manj sredstev. Tako je bilo lani in bo očitno tudi v prihodnje. To pa zadostuje le za elektriko in bruto plače enajstih zaposlenih. Od kje vzeti

preteklosti samo dajal in da je nova država imela z njegovim zapiranjem samo izdatke. Država je med drugim potegnila kratko z vpisom rudnika na Unescov seznam, saj je v nominaciji za to laskavo priznanje zapisano, da bo za rudniško dediščino skrbel javni zavod, ki ga bo financirala država. Tako se je zavezala še prva Janševa vlada, ki zdaj ne more mimo nečesa, kar je zapisano v nominaciji (bomo videli, kaj bo glede tega storila

Marko Cigale:

“V Rudnik živega srebra Idrija sem prišel s fakultete leta 1973. Takrat se je že napovedovala kriza. Dve leti kasneje je rudnik poslovno leto sklenil z veliko izgubo. Nisem pričakoval, da bo tako slabo, kot tudi ne, da bom 20 let njegov direktor. Bil sem zadnji direktor, ki je imel to nalogo, da je podjetje »pokopak«. Sicer pa sem prepričan, da smo jamo zaprli, kot je treba, brez napak. Upam, da se bo v prihodnjih mesecih zgodba z javnim zavodom razpletla do take mere, da bomo lahko vzdrževanje jame in sredstva za plače zaposlenih prenesli na javni zavod, potem bi lahko postopek redne likvidacije družbe zelo hitro končali. To pa pomeni, da bomo rudnik izbrisali iz sodnega registra, da ga po več kot 500 letih ne bo več. To se bo po mojem zgodilo še letos. Ostal bo le še javni zavod. Navzven se ne bo spremenilo praktično nič. Saj tudi zadnjih 20 let nismo bili več gospodarski subjekt, čeprav smo bili d. o. o. Eden od razlogov, zakaj sem se upokojil, je tudi ta, da se v zadnjem letu na državni ravni ni zgodilo nič. Očitno se država ukvarja z vsem drugim, samo s tistim, s čimer bi se morala, ne.”

lani, to je 240.000 evrov. Bodo ti evri prišli do nas? Nisem prepričan, ker je glasnejših več in ker je država »suha« kot cerkvena miš. Rudnik živega srebra v likvidaciji pa tudi nima več kaj prodati, saj je zadnje nepremičnine prodal lani. Likvidacijski upravitelj magister Marko Cigale, ki je mimo grede omenil, da se je zadnjega dne lanskega leta upokojil, je vse, kar je še bilo zanimivo, prodal po ceni, ki je bila v tem času, torej v času suhih krav, ugodna zanje oziroma za državo, slednje pa je eno in isto.

Državni javni zavod

Še naprej pa ostaja odprto vprašanje vzdrževanja jame nad tretjim obzorjem, da bo mesto Idrija nad rudnikom varno. Za to naj bi poleg ohranjanja tehniške dediščine rudnika skrbel državni javni zavod. Vlada (Pahorjeva) ga je samo ustanovila, ni mu pa vdahnila duše, skratka ni postal še operativen, ker ni imenovala sveta

denar za vzdrževanje? Na začetku leta še gre, potem pa »štrika« zmanjka za vse. Vrtimo se v začaranem krogu. Zapiralna dela so dolgotrajna in draga, država pa nima denarja. Takratni resorni minister dr. Žiga Turk je na uradni podelitvi listine o vpisu idrijskega živosrebrovega rudnika na Unescov seznam svetovne dediščine zagotovil, da je samo še vprašanje časa, kdaj bo država odvezala mošnjo. Naj se mu besede pozlatijo (čeprav te funkcije ne opravlja več), saj bi to za Idrijo pomenilo dovolj denarja za vzdrževanje jame in tehniških spomenikov.

Rudnik na Unescovem seznamu

Rudnik je bil v samostojni Sloveniji vseskozi proračunski porabnik. Bil je tudi prvi, ki se je lotil zapiranja jame. To je opravil izvrstno, saj je nad njo mesto s šest tisoč prebivalci. Tragično pri vsem skupaj je, da je rudnik v

nova, enajsta vlada v samostojni Sloveniji). Tudi če rudnik ne bi bil uvrščen na Unescov seznam, bi morala Republika Slovenija še vedno skrbeti za njegovo vzdrževanje, ki je zgolj v funkciji ohranjanja mesta nad njim. Problem je le v tehniški dediščini, ki je v lasti Rudnika živega srebra Idrija, z ustanovitvijo javnega zavoda pa bi država postala lastnica vsega. Šele potem bo prišla na vrsto tudi obnova rudniške topilnice. Če ne bi bilo vmes Unesca, bi jo zagotovo porušili, tako pa so jo dolžni obnoviti, saj bodo le v njej lahko edini na svetu predstavljali proizvodnjo te tekoče kovine. Rudnik živega srebra Idrija je za vse skupaj v povprečju na leto sam zagotovil 18 odstotkov potrebnih sredstev, vse ostalo je primaknila država. Ne gre za majhen znesek! V prihodnje bo država prispevala vse, saj je Rudnik živega srebra Idrija že prodal svoje premoženje, razen tistega, ki je v funkciji vzdrževanja jame nad tretjim obzorjem.

NOVICE

Seja ljudskega odbora ŽIVAHNA RAZPRAVA

Skoro še na nobeni seji občinskega ljudskega odbora ni bilo tako stvarne in živahne razprave in tako kratkega dnevnega reda kot na zadnji seji pretekli petek. Odbor je namreč razpravljal o osnutku občinskega statuta in dal več važnih pripomb ter predlogov za dopolnitev statuta. V razpravi so sodelovali tudi odborniki občinskega odbora Socialistične zveze.

Pred razpravo o statutu je predsednik komisije za statut podal poročilo o delu komisije in govoril o dosedanem razvoju idrijske komune. Pri tem je navedel zanimive podatke tudi o naraščanju narodnega dohodka, o intervencijskih vlaganjih in o proračunski potrošnji v komuni od leta 1955 dalje.

Tako je narodni dohodek komune narasel v teh letih od 2 milijard in sto

milijonov din na 3 milijarde 900 milijonov din, na prebivalca pa od 167.771 na 223 tisoč din ali za 55.229 din. Investicije pa so se povzpele od 254 milijonov na 695 milijonov in so skupno znašale v teh letih 4 milijarde in 900 milijonov din. Tudi proračunska potrošnja ni bila majhna. Skupno je znašala milijardo in pol din, ter je narasla od 58 milijonov v letu 1955 na 397 milijonov v lanskem letu.

Zanimivi so tudi podatki o spreminjanju strukture prebivalstva v komuni; naglo zmanjšanje kmetijskega prebivalstva beležimo posebno v zadnjih letih, ko se je skrčilo od 39 % na 29 % v lanskem letu. Razprava je trajala dobro uro in pol. Odborniki so se dotaknili številnih vprašanj, ki naj bi bila zajeta v statutu. Določili naj bi nižjo obvezno udeležbo na zborih občanov, občinski praznik in grb, konkretnije bi moral statut zajeti tudi vprašanje kulture in prosvete, telesne vzgoje, turizma in gostinstva ter trgovine. Govorili so o formiranju

in finansiranju krajevnih skupnosti, o številu odbornikov in volilnih enotah, o referendumu, svetih, zborih občanov, o komunalni dejavnosti, sprejemanju odlokov, o sejah skupščine, funkcijah predsedstva zbora občanov, o problemih gasilstva in požarne varnosti sploh. Komisija je tako že prvi dan dobila mnogo pobud.

Ob koncu razprave je bilo sklenjeno, da dajo statut v razpravo organizacijam Socialistične zveze. Pred razpravo pa bodo organizirali tri seminarje. Razprava ni časovno omejena.

Pri drugi točki pa je ljudski odbor sprejel odločbo o ustanovitvi novega industrijskega podjetja za proizvodnjo kolektorjev v izgradnji. V taki fazi naj bi bilo podjetje eno leto. Za direktorja do konstituiranja podjetja je bil imenovan dosedanji direktor Monterja Ciril Lazar.

L. B.

Primorske novice, 16. januarja 1963

Delegacija idrijske občine pri predsedniku FLR Jugoslavije maršalu Josipu Brozu Titu 22. maja 1957 v Beogradu. Ob tej priložnosti mu je delegacija izročila diplomno prvega častnega občana in pripravljena darila. Z leve so: Alojz Kenda, predsednik delavskega sveta RŽS, Frančiška Golob, odbornica Občinskega ljudskega odbora Idrija, predsednik države Tito, Lado Božič, predsednik Občinskega ljudskega odbora, Mirko Tratnik, predsednik občinskega odbora SZDL in Marijan Likar, sekretar občinskega komiteja LMS Idrija. Ob tej priložnosti, so po besedah Vojka Goloba, maršalu Titu predlagali, da bi RŽS plačeval državi manj, kar se seveda ni zgodilo.

Vladimir Karfík

Drejc Kokošar

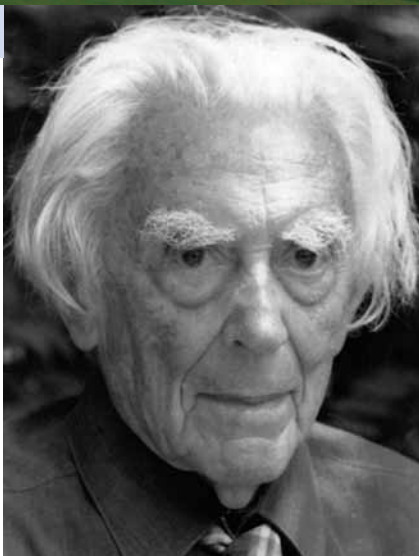
Baťov nebotačnik (Baťuv mrakodrap)

Ko sem nekaj časa nazaj bolj ko ne zaradi radovednosti preiskoval Wikipedijo v raznih jezikih, mi je pri članku o Idriji v oči padlo prav posebno ime. Med znanimi osebnostmi, ki so se rodile ali živele v Idriji, je namreč tudi Čeh Vladimír Karfík. Ker nekako sam sebe štejem za "poznavalca" Idrije, me je ime dokaj presenetilo. Zapisano ni namreč v nobeni knjigi, brošuri, v Idriji ga pravzaprav nihče ne pozna. In kdo je pravzaprav tale Čeh, o katerem govori Wikipedija?

Kot lahko beremo v stari izdaji Kmetijskih in rokodelskih novic iz leta 1899, je bil na mesto cesarsko-kraljevega rudniškega zdravnika v Idriji postavljen Čeh Fran Karfík, ki je poprej deloval v ljubljanski deželni bolnici. In ravno v našem rudarskem kraju je dve leti kasneje dobil sina Vladimírja. Mlada družinica se je kmalu preselila na Češko in se verjetno ni nikoli več vrnila v Idrijo. Vladimír Karfík se je vpisal na praško akademijo likovnih umetnosti in veljal za enega bolj nadarjenih študentov.

Karfík arhitekt pri Bati

V dvajsetih letih je osebno spoznal dva izmed največjih arhitektov tistega

Vladimír Karfík

časa – to sta bila Frank Lloyd Wright in Le Corbusier, ki sta ga navdušila za ameriški način razmišljanja in oblikovanja. Leta 1930 je začel delovati kot nekakšen "dvorni" arhitekt pri Bati, takrat eni največjih tovarn obutve na svetu s sedežem v češkem Zlínu. Tomášu Baťi, vodji podjetja, je namreč v dokaj nepomembnem mestu na meji s Slovaško v zelo kratkem času po prvi svetovni vojni uspelo razviti mogočen mednarodni konzern, ki je veljal za sinonim kapitalizma s človeškim obrazom. Zanimive so predvsem njegove ideje o razvoju mesta. V njem naj bi imeli zelo pomembno vlogo delavci, zato je želel, da naj vsak

zaposleni dobi primerno nastanitev, v mestu pa je pomembno vlogo igralo tudi zelenje. Vrsta znanih čeških in mednarodnih arhitektov, med katerimi so bili Jan Kotěra, František Lydie Gahura in seveda Vladimír Karfík, je v Zlínu ustvarila svojevrstno arhitekturo, ki je temeljila na modernističnem in funkcionalističnem slogu. Ti principi pa se niso uveljavljali samo v matičnem mestu, marveč je podjetje, ki je zaposlovalo kar 70000 ljudi, oblikovalo celo vrsto t. i. satelitskih proizvodnih naselij po vsem svetu (nam najbližje je v hrvaškem Vukovarju).

Prispeval k razvoju češkoslovaške arhitekture

Jan Baťa, ki je po smrti očeta leta 1932 prevzel vodenje podjetja, je Karfíku zaupal eno najpomembnejših stavb v mestu Zlín – upravno stavbo podjetja. Baťov nebotačnik (Baťuv mrakodrap) je bil zgrajen leta 1938 in je bil takrat največja stavba na Češkoslovaškem, po nekaterih podatkih pa celo drugi največji nebotačnik v Evropi. Največja posebnost same zgradbe je bila pisarna direktorja, ki ni bila povsem klasična pisarna – bila je namreč postavljena v dvigalo velikosti 6x6 m², ki se je lahko prosto premikalo iz nadstropja v nadstropje. Tako je imel direktor podjetja vedno možnost obiskati katerokoli nadstropje v stavbi in nadzirati delo zaposlenih. V dvigalu je imel vse, kar je potreboval za nemoteno delo – umivalnik, telefon, klimatsko napravo ...

Med vojno je najprej po zaslugi nacistov, kasneje pa še komunistov konzern Bata začel zelo hitro propadati. Po povojni razlastitvi se je podjetje preselilo v Švico, kjer ima sedež še danes, Karfík pa je začel poučevati na fakulteti za arhitekturo v Bratislavi. Po upokojitvi v 80. letih je leta 1996 umrl v Brnu. Čeprav je leta 1992 dobil zlato medaljo Češkoslovaške, pa Čehi in Slovaki naj gledajo z mešanimi občutki. Kljub nespornemu prispevku k razvoju češkoslovaške arhitekture v oči bodejo izrazito dobri odnosi s povojno komunistično partijo, v kateri naj bi Karfík igral precej veliko vlogo.

Karfík velja za enega največjih čeških arhitektov, ki je pustil pomemben pečat v urbanizaciji do tedaj podeželskega mesta Zlín. Lahko pa smo ponosni, da se je (sicer verjetno zgolj po spletu naključij) rodil v Idriji, še enem mestu z bogato industrijsko (arhitekturno) tradicijo.

Urejeno grajsko dvorišče z odprtimi arkadami in rekonstruiranimi poslikavami danes

Grajsko dvorišče ob selitvi rudniških strojev in naprav leta 1990

Muzej smo ljudje (I.)

Zbrala in uredila: Mirjam Gnezda Bogataj

Poslanstvo Mestnega muzeja Idrija že 60 let temelji na ohranjanju in varovanju kulturne dediščine naših prednikov – bogastvu, ki ga bomo zapustili našim zanamcem. Obletnice so vedno namenjene različnim ocenam, kritičnim pretresom, pogledom za naprej ... Naše v tem prispevku ne bomo merili s številom pridobljenih predmetov in obiskovalcev razstav. Odločili smo se zbrati in zapisati nekatere anekdote, domisljice in zanimivosti, ki so se v tem času primerile zaposlenim v muzeju. Naj bo tudi to del nematerialne dediščine, ki bo ostal za nami. Predvsem pa naj nasmejijo tudi vas!

O minulih časih

Služba se je v 80. letih prejšnjega stoletja začela brez kave in vklopa računalnika. Kustosinja v Cerkljanskem muzeju je morala pozimi najprej v klet po drva in nacepit trske, da je z njimi zakurila v peči. Ko se je ravno prav ogrelo, pa je bil že čas za odhod domov. Plačilna lista v muzeju je včasih izgledala takole: na prvem mestu je bil po višini osebnega dohodka ravnatelj, takoj za njim hišnik, potem dolgo časa nikogar, nakar so sledili kustosi in ostali zaposleni.

O vzgojnih ukrepih

Tajnica je večkrat zjutraj mudila v službo, ker je morala prej peljati še otroke v vrtec. Tega ni nikoli nihče komentiral. Nekoč pa ji je ob treh popoldne ravnatelj namignil: »Da ne boš zamudila s šihta!«

O postavljanju razstav

Več let zapored smo v času čipkarskega festivala na idrijskem gradu gostili razstave čipk iz tujine. Zato je bilo treba vedno podreti del stalne razstave v dveh

Nagrada Luigi Micheletti za najboljši evropski muzej tehniške in industrijske dediščine

prostorih in vse (čipke, tekstilije, panoje ter vitrine) za mesec dni pospraviti. Po končanem gostovanju pa vse ponovno pripraviti, očistiti, postaviti in razstaviti. Zaključek del, seveda brez uradne otvoritve razstave, je hišnik vedno komentiral z nasmehom: »Še nikoli ni bilo tako kot zdaj!«

Na novo zaposlena kustosinja je postavljala prvo manjšo razstavo. Po temeljitih pripravah in izboru vseh možnih delovnih pripomočkov so jo poučili: »Ne se sekirat! Če je že ravno napisano in nalepljeno, je na koncu pa krivo obešeno!«

Partizanska bolnica Franja pred petdesetimi leti

Partizanska bolnica Franja po obnovi leta 2010

O svetovljanstvu

Ob svetovnem dnevu muzejev, 18. 5. 2006, je bila v Cerkljanskem muzeju odprta občasna razstava Iz zakladnice otroških zbirk, na kateri so s svojimi zbirkami sodelovali učenci Osnovne šole Cerklje. Kustos je izdelal zemljevid sveta, na katerega so otroci lahko na ustrezno mesto pritrdili poštno znamke. Risanja zemljevida se je lotil na največji »mizi« v muzeju – na tisti, v kateri je bil pod steklom razstavljen Jovankin prt. Sredi dela sta mimo prišla zakonca srednjih let in v angleškem jeziku dejala, da prihajata od »tu« in pokazala na Novo Zelandijo. Čez dobre četrte ure je mimo prišla še ena obiskovalka in prav tako pokazala, da prihaja z Nove Zelandije. Kustos ji je omenil, da sta ravnokar šla mimo njena rojaka, zato je pohitela za njima. Kasneje je izvedel, da so se na grajskem dvorišču spoznali rojaki iz istega kraja, iz mesta Auckland na Severnem otoku. Priti so torej morali v Idrijo, da so se srečali!

O vodenju obiskovalcev

Ko je med tednom malo pred tretjo prišla na delo dežurna dijakinja, so ji sporočili, da pride čez pol ure skupina nemških turistov in da so naročili vodenje v nemščini. »Saj ne znam voditi v nemščini,« je rekla dijakinja in kar malo prebledela. Jah, se je bilo potrebno znajti! Dijakinja si je takoj začela iz prospektov prepisovati nemške strokovne besede na dlan. Skupino je suvereno popelja po razstavi. Nekje na polovici pa jo je le rešil kustos ... Še dobro, saj je imela čisto modre dlani od kulija in potenja rok! Johnny Young, nekdanji veleposlanik ZDA v Sloveniji, je v času svojega mandata neko nedeljo z družino obiskal muzej. Kustos je v ponedeljek opazil njegov podpis in pohvalne besede o razstavi v knjigi gostov. Takoj je preveril, kdo je bil dežuren tega dne in povprašal o pomembnem obisku

dijakinjo. »Ja, eni črnci so bili,« se je slednja po premisleku le spomnila. Nekega poletnega dne je turistična agencija naročila na ogled muzeja podiplomske študente iz Indije. »Jih bo imela kar naša ta mlada,« je odločil kustos. Na avtobusni postaji je sledilo presenečenje – poln avtobus Indijcev, starih dobrih 40 let in oblečenih v bele srjace in črne hlače na črto, ter ena sama Indijka, oblečena v pisan sari. Po večdnevem ogledu evropskih prestolnic – Berlina, Pariza, Rima in Benetk – so jih pripeljali naravnost v Idrijo. Po končanem ogledu muzeja, podrobni predstavitvi zgodovine in velikega pomena rudnika živega srebra v angleščini je nekdo iz publike postavil vprašanje: »Does it snow in Idrija?« (ang. Ali v Idriji sneži?)

O nagradi

Kustosa sta se vračala iz švicarske Lausanne, kjer sta prevzela Michelettijevo nagrado za najboljši evropski muzej industrijske in tehniške dediščine leta 1997. Sredi avtoceste, nekje v Italiji, se je avto nepričakovano ustavil. Glej ga zlomka – zmanjkalo je bencina! Kustos, ki je vozil, se je »odpravil« na avanturo prečkanja avtoceste in avtoštopanja do prve, 30 km oddaljene bencinske postaje in seveda – s polno kanto bencina – nazaj do avta. Medtem je njegov sopotnik popolnoma mirno obsedel v avtu in situacije ni komentiral ...

O grajski gospodi

V vrtcu so se otroci pogovarjali o tem, kaj delajo njihovi starši v službi. Hčerka računovodkinje v muzeju je povedala, da njena mama dela na gradu. Čez par dni jo je eden izmed otrok vprašal: »A je tvoja mama kraljična?«

Ena prvoaprilska

Konec 80. let se je prenavljal grad. Nekega dne so delavci v traktu, ki gleda

na mesto, v nekdanji pisarni geodetske uprave naleteli na bombo. Ravnatelj je takoj poklical na vojni odsek, pa mu niso verjeli, saj je bil ravno tisti dan 1. april!

Par basni

Iz arhiva so dopoldne poklicali v muzej, če gredo – kot običajno – na malico. Oglasil se je ravnatelj in odgovoril: »Jata že gre po klancu.«

Vprašanje oskrbniku Partizanske tiskarne Slovenija: »A pride kdaj kakšen medved naokoli?« »O, pride! Sam' prav v tiskarni ga pa še nisem srečal.«

Še zadnja – za uvod v praznično leto 2013

Izdaja monografije o idrijski čipki je bila v letu 2012 ena osrednjih nalog muzeja, zato so bile dejavnosti skrbno načrtovane in časovno porazdeljene tekom leta. Zdelo se je, da pri izdaji res ne more iti nič narobe.

Pridno smo se držali terminov in pravočasno oddali gradivo v tiskarno. Dan pred javno predstavitvijo knjige pa je direktorica s težkim srcem sporočila, da je podjetje, zadolženo za naložitev računalniške aplikacije na DVD-je, priložene h knjigi, originalni (in edini!) izvod poslalo kopirat na Nizozemsko ... K sreči tista o vroči juhi drži in skriti as v rokavu – naš računalničar – je bil v dobri uri s kopijo že v Ljubljani. Srčni utrip se je tako vrnil v normalne okvire, toda le do naslednjega jutra, ko je prišla novica, da so delavci v tiskarni DVD-je pomotoma vložili v napačne knjige! Začela se je nova bitka s časom in prvih (in edinih!) 20 izvodov knjige je tako še toplih prispelo v muzej zgolj 15 minut pred začetkom novinarske konference. Nekoliko nas je skrbelo, če bo preostali dogovorjeni kupček prispel do večerne predstavitve, a tokrat je vendarle šlo vse gladko. Knjige smo držali v rokah že celo uro pred začetkom ...

Sara Šavelj

Sarino delo

Sara Šavelj, akademska slikarka

Kaj imajo skupnega Rolling Stonesi in Idrija?

Robert Šabec

Najverjetneje v Idriji ne bomo nikdar deležni nastopa Rolling Stonesov – kdo ve, a kljub temu brez tovrstnih povezav med obema le ne gre. Tisti Rolling Stonesi, ki že pol stoletja krojijo sam vrh svetovne glasbene scene in so ikona sodobne glasbe, in mesto Idrija kljub vsemu namreč imajo vsaj eno skupno točko – to je Idričanka, akademska slikarka Sara Šavelj. Sara in vsestranski umetnik Rok Predin, sin dobro poznane glasbenika Zorana, oba diplomanta Akademije za likovno umetnost v Ljubljani, sta namreč avtorja videospota za komad Doom and Gloom z zadnjega albuma legendarnih Rolling Stonesov, s katerim ti glasbeniki beležijo jubilejnih 50 let glasbenega delovanja.

Odhod v London

Tako Sara kot tudi Rok sta se pred dobrimi tremi leti izselila iz Idrije oziroma Ljubljane in svoj dom našla v Londonu, prestolnici glasbe, mode in še česa, a se oba svojega domačega kraja še vedno nadvse rada spominjata. »London sem si izbrala pač zato, ker je to metropola, ki ponuja več priložnosti, je relativno

blizu in se tako lažje vračam domov,« o odločitvi za svojo selitev pove Sara, ki so ji bližina galerij, muzejev, multikulturalnost in odprtost te svetovne prestolnice pisani več kot le na kožo. Skupaj s svojim partnerjem ter sodelavcem Rokom Predinom namreč živi nedaleč stran od galerije Tate Modern v domala samem centru mesta in ima na doseg roke tako rekoč vsa najnovejša dogajanja na področju umetnosti, kulture ter socialnega življenja. Seveda se sama dobro zaveda prednosti tovrstnega življenja in rada pove, da priložnosti sodelovanja s svetovno priznanimi glasbeniki in ostalimi velikimi ustvarjalci na področju kulture doma skoraj zagotovo ne bi dobila. »Pomembno je namreč, da si ob pravem času na pravem mestu,« še pove Sara o prednostih življenja v svetovni prestolnici.

Čeprav njeno dosedanje ustvarjalno delo ni nezanemarljivo, pa nas je seveda zanimalo nekaj več o tem, kako se sploh prične sodelovanje z glasbeniki svetovnega formata, kar Rolling Stonesi nedvomno so.

Sodelovanje z Rolling Stonesi

»Do projekta smo prišli prek Sameere Khan, ki je producentka za založbo Universal in je kontaktirala našo produkcijsko hišo Trunk Animation. Rolling Stonesi so si zaželeli tako imenovani lyric video, ki bi pospremil njihov novi single,« skromno pove Sara in zraven še doda, da je bilo pri tem delu seveda prisotnih tudi nemalo težav. »Problem je bil v tem, da je bilo za realizacijo na voljo zelo malo časa. Rok je naredil testno animacijo, dobili smo zeleno luč in potem smo pet dni delali kot nori,« o težavah pri ustvarjanju pove Sara. Kljub vsemu pa velja poudariti, da se do tovrstnega sodelovanja ne pride kar tako »z enim telefonskim klicem«, kot preprosto pove sama.

Sara Šavelj in Rok Predin sta namreč svoje ustvarjalne moči združila že pri marsikaterem, prav tako odmevnem projektu, med katerimi velja prav gotovo izpostaviti projekt Queen's Diamond Golden Jubilee, (Madness Our House), Elton John Goodbye Yellow Brick Road. Sara nam še pove, da je pri tovrstnih (velikih) projektih problem že v samem odločanju, kajti samo pri predlogih o poteku npr. videospota Doom and Gloom je bilo na mailing listi preko petdeset ljudi, ki so morali odobriti vsakršno

spremembo v videu.

»Vsak pristavi svoj lonček. Kot primer naj povem, da so v končnem izdelku moje delo samo ustnice, ki se rišejo, čeprav sem originalno naredila ilustracije za celotno besedilo. Na koncu videa se nama je z Rokom zdelo smiselno, da naredim še gorilo, ker je pač to podoba z njihovega najnovejšega albuma. Večino ilustracij, ki smo jih že napravili, smo morali potem odstraniti, ker so se bali, da Stonesom ne bodo všeč. Več stvari, ki jih daš v videospot, večja je možnost, da koga izmed njih kaj določenega zmoti,« o hierarhiji odločanja na tem področju pove Sara.

Glede videospota nam še pojasni, da gre za t. i. lyric video, ki se ga

rekla, da jim je Mick Jagger pisal mail, da je nad delom navdušen. Povedala je še, da se Jagger ne odloča pogosto za pisanje mailov. Pri našem delu je očitno naredil izjemo, saj je tudi na svojem twitterju objavil, da je novi spot res dober,« o komuniciranju z legendarnim Mickom Jaggerjem pravi Sara.

Sara in ostali projekti

Da pa ne bomo zanemarili Sarinega preostalega dela, je potrebno povedati, da je prav v zadnjem času na policah knjigarn že mogoče dobiti knjigo Barbare Lapajne Predin »In smo šli«, ki je obogatena z ilustracijami Sare Šavelj. Delo je namenjeno otrokom med 8. in 14. letom starosti in skuša mlade spodbuditi, da odidejo

Sara Šavelj in Rok Predin v Londonu

glasbene skupine poslužujejo v primerih, ko hočejo narediti test, kako bo komad sprejet pri publiku. »Ideja je bila narediti nekaj preprostega, a učinkovitega, in to v kratkem času. Mislim, da nam je to uspelo,« o videospotu, ki je na youtube do sedaj imel že več kot sedem milijonov ogledov, doda Sara.

Seveda nas je zanimal tudi podatek, kako so bili z izdelkom zadovoljni Jagger in njegova družina. Da so bili Rolling Stonesi z videospotom še kako zadovoljni priča že podatek, da sta bila tako ilustratorka Sara Šavelj kot tudi režiser Rok Predin vabljeni na njihov skrivni koncert v Pariz, ki pa se ga zaradi časovne stiske žal nista udeležila. Seveda pa smo bili tudi nadvse »firbčni«, če sta se kasneje s Stonesi srečala in ali sta z njihove strani glede videospota dobila kakršno koli povratno informacijo. »Sameera nas je poklicala v studio in

na fantazijska potovanja v druge kraje in v drugačen čas. »Če je ilustriranje za knjigo bolj samotarsko delo, pa je delo za animacijo fino, ker je timsko, ker je skupinski projekt, ki prinese nove izzive in s tem nove izkušnje,« o razlikah med ilustracijami za knjigo in delom na videospotu pove Sara. Na vprašanje o pomembnih sodelovanjih, ki jo brez dvoma čakajo tudi v bližnji prihodnosti Sara skrivnostno odvrne: »Se obeta, ja, ampak ne smem še nič povedati, sem vraževerna«. Ko jo vprašam, s kom pa bi kljub vsemu v prihodnje rada sodelovala, med smehom pove: »Če bi Bob Dylan potreboval nov videospot, se lahko kadarkoli javi.«

O vrnitvi v rodne kraje Sara zaenkrat še ne razmišlja. Skomigne in s kančkom nostalgije le skromno pripomni, da je Slovenija žal sedaj v globoki krizi in si ne zna predstavljati, kako bi s svojim delom doma sploh preživela.

Dom upokojencev Idrija, nov dom sredi mesta

»V domu je veliko lepih stvari. Najlepše je, ker je družba prava in smo dobre volje,«pravi Emilija Kržišnik

Romana Kavčič

Že dolgo smo prisotni v tem okolju, vendar nas še vedno veliko občanov Idrije in sosednjih občin ne pozna. Zato naj se vam predstavimo ...

Zgodovina

Tradicija organiziranega varstva odraslih in pomoči potrebnih ljudi na območju sedanjih občin Idrija in Cerklje ob Kopu izvira iz leta 1897. Na mestu sedanje enote Marof se je v nekdanji mogočni kmetiji uredilo zavetišče za bolne, ostarele in nepreskrbljene. Zavetišče so najprej vodile sestre usmiljenke sv. Vincencija Pavelskega, kasneje je dejavnost skrbi za starejše nadaljeval Dom upokojencev Idrija, se v vmesnem obdobju preoblikoval v javni zavod in kot tak deloval do leta 2012 oz. do vstopa v javno-zasebno partnerstvo in preoblikovanja v gospodarsko družbo. Obenem je bila dokončana nova, sodobna enota Idrija, ki v novo pridobljenih prostorih omogoča razvoj širšega nabora storitev za starejše tako v domačem okolju kot v domu.

Enota Idrija

V Domu upokojencev Idrija izvajamo dejavnost institucionalnega varstva v dveh enotah. V enoti Idrija je prostora za 153 starejših ljudi z namestitvijo v udobnih eno- in dvoposteljnih sobah s

Veselo in šaljivo razpoloženje k nam prinašajo različni gosti

kopalnico ter s priključkom za televizijo, internet in telefon. Novi prostori nam omogočajo tudi možnost izvajanja dnevnega varstva za 11 upravičencev, možnost namestitve stanovalcev v osmih oskrbovanih stanovanjih ter organizacijo prilagojenih oddelkov za stanovalce s starostno demenco, ki zaradi svojega stanja potrebujejo posebno varstvo in oskrbo.

Enota Marof

Druga enota je enota Marof, ki se nahaja ob glavni cesti med Idrijo in Spodnjo Idrijo in kjer živi 147 odraslih stanovalcev s težavami v duševnem zdravju, z motnjami v duševnem razvoju

in drugimi gibalnimi in senzornimi motnjami, ki jim onemogočajo življenje v domačem okolju. Struktura stanovalcev v tej enoti je zelo raznolika tako zaradi starosti kot tudi vrste obolenj in potreb, ki jih stanovalci imajo. Temu so prilagojene storitve, organizacija dela in nabor programov, ki jih v enoti izvajamo.

Pomoč na domu

Vsi si želimo čim daljšega življenja doma, med svojimi bližnjimi. S storitvijo pomoči družini na domu od leta 2012 omogočamo občanom Idrije in Cerknega tudi to možnost. Vsem starejšim, ki so še aktivni, vendar

Lotevamo se številnih ročnih spretnosti

Ob kmečkih opravilih se spominjamo naše mladosti

Celo leto v obeh enotah doma potekajo različni kulturni dogodki. S pevskimi nastopi nas večkrat razveseljuje vokalna skupina Vedrina, ji jo sestavljajo delavke doma

Pogosto odidemo v naravo. Tisti, ki še zmoremo, si sprostitve poiščemo tudi s planinskimi pohodi in izleti v gore

življenja v domačem okolju ne zmorejo več, pa bomo v tem letu ponudili novo obliko varstva v oskrbovanih stanovanjih z možnostjo 24-urnega klica in koriščenja storitev doma.

V okviru dodatnih storitev, ki jih nudimo, je tudi izposoja medicinsko-tehničnih pripomočkov, priprava kosil za zunanje uporabnike, možnost izvedbe učnih delavnic in možnost najema prostorov.

Družabne dejavnosti

S prihodom v dom se življenje ne zaključi, pač pa teče dalje; ob prilagajanju na novo okolje,

spoznavanju novih ljudi, vsakodnevnih skrbeh in boleznih in tudi ob praznovanju in obiskih. V obeh enotah doma organiziramo številne dnevne in tedenske aktivnosti, družabna srečanja, ustvarjalne delavnice ter interesne skupine, ki stanovalcem doma zapolnjujejo njihov prosti čas. Z različnimi prireditvami in dejavnostmi se povezujemo z lokalnim okoljem ter s krajšimi ogledi in daljšimi izleti doživljamo svet izven doma. Vedno z navdušenjem gostimo nastopajoče pevske in igralske skupine, zanimive goste, učence in gimnazijce v okviru medgeneracijskega druženja ter prostovoljce, ki obiskujejo stanovalce obeh enot doma.

Prihajajo toplejši meseci, nova druženja ... Skupaj s stanovalci se veselimo izletov v prebujajočo se naravo, izida nove številke domskega časopisa ter napovedanega obiska učencev in otrok iz bližnjega vrtca.

Če si želite podrobnejših informacij o naši dejavnosti ter storitvah, ki jih nudimo, oziroma ste se nam pripravljene pridružiti kot prostovoljci, vas vabimo, da nas pokličete ali obiščete na naši spletni strani www.duidrija.si ali se osebno ogledate v prostorih doma.

Mladinski parlament Alpske konvencije

Polona Vihtelič

Od 11. do 15. marca je v nemškem Sonthofnu potekal že 8. Mladinski parlament Alpske konvencije. K projektu YPAC (Youth Parliament of the Alpine Convention) je bila v okviru Alpskega mesta leta 2011 povabljena tudi Idrija. V projektu že sodelujejo številne gimnazije iz Innsbrucka (Avs), Sonthofna (Nem), Rosenheima (Nem), Chamonixa (Fra), Merana (Ita), Vaduza (Lih), Maribora in Kamnika. Preden pa se je Idrija vabilu odzvala, si je potek projekta odšla pogledat delegacija, ki smo jo sestavljali idrijski župan Bojan Sever, vodja projekta Alpsko mesto leta Karmen Makuc in dijaka z Gimnazije Jurija Vege Idrija Marko Serafimovič in Polona Vihtelič.

Mladinski parlament

Mladinski parlament je simulacija pravega parlamenta in institucija, kjer mladi iz različnih alpskih dežel podajajo svoje ideje in tako izoblikujejo vizijo alpskih mest v prihodnosti. To leto je kar 80 politično aktivnih in zagnanih srednješolcev razmišljalo, kakšno naj bo alpsko mesto, v katerem želijo živeti v prihodnosti.

Mladi imamo veliko idej

Bodoči politiki smo v različnih komitejih diskutirali o turizmu, prostem času, življenju, delu, potrošnji in mobilnosti v alpskih mestih. Na koncu smo sprejeli številne rešitve za

boljšo prihodnost, od katerih velja omeniti idejo ponovne uporabe stavb, ki so že odslužile svojemu namenu. V njih bi lahko zgradili botanične parke, ki bi služili kot učni prostor mladim raziskovalcem. Stavbe bi lahko prenovili celo v hotele za mlade popotnike, kar se je izkazalo kot dobra praksa tako v Nemčiji, Švici, kot tudi pri nas v Ljubljani, kjer so bivši zapor preuredili v hostel Celica. Mladi smo na generalni skupščini podprli tudi idejo dela na domu, izrazili pa smo tudi posebno zaskrbljenost glede onesnaževanja, ki ga povzročajo številni avtomobili. Predlagali smo bonuse, s katerimi bi podjetja nagradila zaposlene za bolj "zelen" prihod na delo, torej z javnim prevozom, peš ali s kolesom.

Seveda nismo pozabili tudi na to, da je nadvse pomembno, da se skrb za ohranjanje alpskega prostora začne že pri najmlajših. Tako bi že v vrtcih in osnovnih šolah vpeljali projekte, s katerimi bi spodbujali ločevanje odpadkov in uporabo javnih prevozov. Resolucije smo na koncu predstavili tudi novinarjem in politikom. Slednji so jih ovrednotili, nam osvetlili tako dobre kot slabe plati predlaganih rešitev in nas občasno razveselili s podatkom, da se omenjene ideje že izvajajo.

Ni nam vseeno za prihodnost

Mladinski parlament Alpske konvencije je majhen, a vendar pomemben korak v vključevanju mladih v politiko. Mladi smo tako ponovno dokazali, da nam resnično ni vseeno za našo prihodnost. Prav tako smo gostujočim politikom pokazali, da lahko s številnimi inovativnimi in zanimivimi idejami pomagamo pri reševanju nekaterih problemov, le prisluhniti nam morajo. Vodilo pri vključevanju mladih v politiko pa naj bo rek, da na mladih svet stoji.

Zgodba o mladinskih prostorih dobiva novo epizodo

Matevž Straus

Zadnje mesece pogosto predstavljam najnovejšo epizodo zgodbe o mladinskih prostorih v Idriji – a da bi razumeli zadnjo epizodo, moramo poznati ozadje.

Ob omembi mladinskih prostorov bodo mnogi hitro pomislili na prostore pod Čipkarsko šolo na Prelovčevi. Ob otvoritvi prostorov leta 1997 se je res zdelo, da je bil trud mnogih – predvsem pokojnega Ivana Sedeja – poplačan. Po šestih letih brez pravih mladinskih prostorov – 1991 so mladi izgubili prostore (starega) Kluba mladih v Magazinu nad današnjo knjižnico – so bili urejeni novi prostori Kulturno-informacijskega centra (KIC). A v tistem času prisotno prepričanje, da so mladinski prostori zadosten pogoj za mladinske/alternativne dejavnosti, se je izkazalo za napačno, saj je kaj kmalu po otvoritvi (16. maja 1997) aktivnost v teh prostorih zamrla. Vzroke gre iskati v menjavi generacij in prenehanju delovanja nekaterih društev (predvsem KUD Naprej in Ad hoc); a pri tem se ne smemo ustaviti. Ko so se pojavila znotraj programskega sveta KIC-a nesoglasja med zagovorniki mirnih dejavnosti in zagovorniki hrupnejših

dogodkov, je občinska oblast objavila razpis za upravljanje s prostori in jih dodelila krščanski mladini, Društvu občestvo mladih župnije Idrija, ter s tem odgnala mnoge aktivne mladinske skupine. V naslednjih letih je bilo mladinsko dogajanje zgolj po garažah, trgih, občasno v prostorih pod Čipkarsko šolo, bolj množično pa v novoustanovljenem klubu Swenak. Tudi dogajanje v Swenaku je imelo svoje vzpone in padce – vsaka nova generacija je pristopala k programski zasnovi drugače, ena bolj angažirana, druga manj. In tako je bilo vse do leta 2013.

Januarja 2013 smo se tri mladinska društva – Klub idrijskih študentov, Društvo tabornikov Rod srebrnih krtov in Društvo za mladinski razvoj Idrija 2020 – vselila v del prostorov nekdanjega dijaškega doma oz. Centra za izobraževanje in usposabljanje Nikolaja Pirnata. O željah in očitnih potrebah po skupnih

mladinskih prostorih v samem mestu sem prvič govoril z županom Bojanom Severjem leta 2008 – čeprav sva takrat razmišljala o drugih prostorih in drugačni organizaciji, smo v vseh nadaljnjih letih razvijali to idejo. Prepričani smo bili, da bi skupni mladinski prostori vseh aktivnih mladinskih društev omogočili nadaljnjo rast, potrebno povezovanje in razvoj novih projektov. V letu 2010 smo KIŠ, RSK in KUD Avgust pripravili t.i. Idejni okvir za oblikovanje in delovanje Mladinskega centra Idrija, ki je zgradbo dijaškega doma/samskega doma vizionarsko videl kot mladinski in medgeneracijski center. V letu 2011 so sledili operativni sestanki s predstavniki Občine, nakar so bili v letu 2012 določeni prostori. V teh prostorih, gre za tri pisarne, skupni družabni prostor, večnamenski prostor/jedilnico in eno učilnico, bomo v prihodnjih mesecih pričeli z oblikovanjem Mladinskega centra Idrija. Pri oblikovanju potrebujemo in želimo vašo pomoč – tako pri infrastrukturnih kot tudi programskih delih. Pišite novo epizodo mladinskega organiziranja v Idriji z nami.

Mradi so dobili del prostorov nekdanjega dijaškega doma. Dotrajani prostori s številnimi prostovoljnimi urami dela že dobivajo novo podobo

Javna agencija
Republike Slovenije
za podjetništvo
in tuje investicije

1 Kolektor Etra je konec januarja v Kranjski Gori pod streho spravila že 14. Etriado, smučarski dan podjetja. Namen Etriade je združiti prijetno s koristnim, torej družiti se in poskrbeti še za rekreacijo. Vsako Etriado organizatorji pospremiyo tudi z veleslalomsko tekmo. Letošnje Etriade se je udeležilo 70 zaposlenih.

2 Na predvečer kulturnega praznika sta koncert Kolektor in Glasbena šola Idrija za ljubitelje klasične glasbe pripravila vrhunski koncert mlade pianistke Mete Fajdiga. Pianistka, ki je svojo glasbeno pot začela pri sedmih letih na Glasbeni šoli Vinka Vodopivca v Ajdovščini, danes pa je uspešna študentka Akademije za glasbo v Ljubljani, je zbrane očarala z deli svetovno znanih skladateljev Beethovna, Chopina in Liszta.

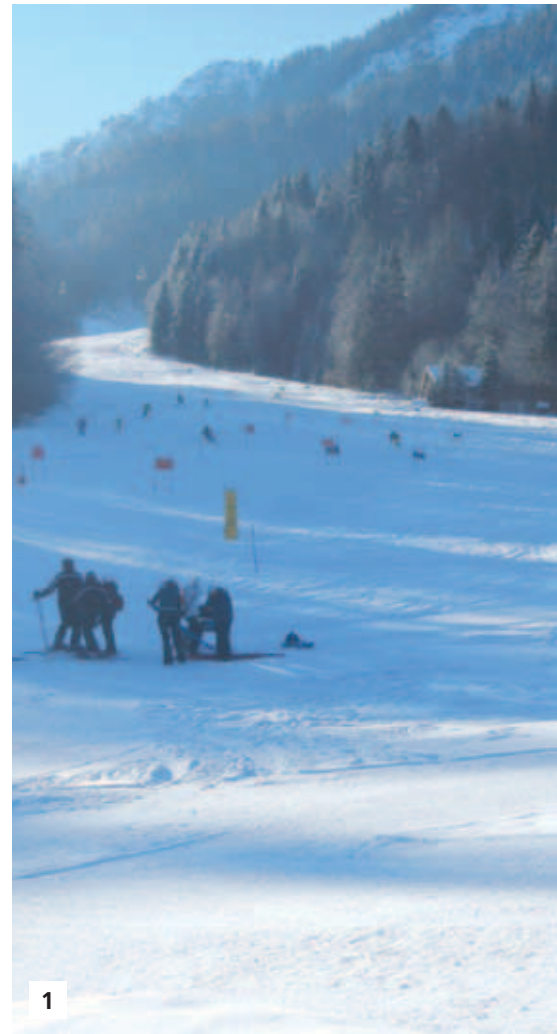
3 Koncert Kolektor in Fakulteta za strojništvo sta se odločila za skupno predstavitev idrijskim dijakom. Z njo sta želela mlade spodbuditi za vpis na tehnične fakultete. Barbara Tušar iz koncernove službe za kadre je predstavila možnosti štipendiranja oziroma kasnejše zaposlitve, ki jo koncert omogoča svojim štipendistom. O tej temi je Tušarjeva spregovorila tudi na informativnem dnevu na poklicni šoli v Idriji.

4 Koncert Kolektor je eno od 12 slovenskih podjetij, dobaviteljev s področja avtomobilske industrije, ki so se v organizaciji Slovenskega avtomobilskega grozda ACS in Javne agencije Republike Slovenije za podjetništvo in tuje investicije (Japti) predstavila v Münchenskem BMW-centru za inovativnost in raziskave. Kolektor se je na BMW-jevem hišnem sejmu predstavil s komutatorji, rotorji, drsnimi obroči, motorno kontrolo za brezkrtačne motorje, sinhronskim motorjem s trajnimi magneti, senzorjem pozicije in senzor magneti. Navedene komponente so vgrajene v avtomobile blagovnih znamk, kot so Porsche, Mercedes, Audi, BMW, Volkswagen, Renault, Peugeot, Ford, Honda in Opel.

5 V okviru vodilnega mednarodnega srečanja investorjev Partnership Summit 2013 je koncert Kolektor v Agri v Indiji s svojim indijskim partnerjem podpisal pismo o nameri za ustanovitev lokalnega podjetja s skupnim vlaganjem. S podpisom pisma o nameri želi koncert Kolektor prevzeti 51-odstotni delež tamkajšnje družbe CMC Commutators. S tem dejanjem želi proizvodnjo komutatorjev, s katerimi ustvari približno 40 odstotkov prihodkov, razširiti še na indijski trg. Pri načrtih za naslednje petletno obdobje se bosta obe podjetji zavzemali za 3- do 4-kratni dvig prihodkov glede na sedanje prihodke indijske družbe CMC. V ta namen bodo zaposlili dodatnih 100 delavcev, Kolektor pa bo k temu pripomogel z novo tehnologijo sprva za izdelavo malih komutatorjev, kasneje pa tudi za druge avtomobilske aplikacije.

6 Kadrovska konferenca, ki jo je pripravila koncernova služba za kadre, je bila namenjena seznanitvi z novostmi iz Zakona o delovnih razmerjih, Zakona o urejanju trga dela in Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

7 Kolektor je bil ob svoji 50-letnici glavni pokrovitelj maturantskega plesa idrijskih dijakov. Maturante je nagovoril izvršni direktor za razvoj Marjan Drmota, glavno nagrado, ki so jo izžrebali med nedobitnimi srečkami, pa je predal izvršni direktor za raziskave Ludvik Kumar. Srečni nagrajenec je prejel bon v vrednosti 1000 evrov pri Mint International House Ljubljana.

1

6

3

Vlaganje v znanje mora biti vsebinsko

Filip Šemrl

Roko na srce, če ne bi on vodil Kolektorja, ta zagotovo ne bi bil tak, kot je. To je dejstvo, ki mu ne gre oporekati. Pa ne mislite, da sem zapisal navijaško floskulo. Dejstva namreč govorijo sama zase. Le kaj bi bilo s to dolino, če Kolektor ne bi poskrbel za polno zaposlitev. Če drugega ne, bi bilo veliko brezposelnih. In kam bi ti šli, če je povsod okrog še slabše? Nikamor. Pritiskali bi na državo, poraba bi upadla in terciarne dejavnosti v mestu bi bile plat zvona. Tako pa je koncern po Petričevi zaslugi že pred leti od rudnika prevzel zaposlitveno zastavo.

V tokratnem pogovoru z njim sem se izognil tematiki v zvezi s koncernom, ampak sem se osredotočil bolj na splošna vprašanja. Ni mi odklonil pogovora, saj to zanj ni značilno, temveč se mi je posvetil z besedami, ki jih boste lahko prebrali v nadaljevanju.

Predsednik Evropske komisije José Manuel Barroso je kmalu po novem letu izjavil, da je v Evropi konec gospodarske krize, da je evro rešen in da je kriza evrskega območja stvar preteklosti. Omenjena izjava ni bila niti en dan na spletu in nihče od pisnih virov je ni priobčil. Si mar res lahko oddahnemo? Dejstva pričajo drugače; varčevalni ukrepi zmanjšujejo porabo, brezposelnost je visoka, recesija v obrobni državah se pogloblja. Kaj menite o povedanem vi?

Ekonomska politika, usmerjena v varčevanje s ciljem doseganja manjšega javnega finančnega dolga oziroma primanjkljaja, ima za posledico vpliv na negativno gospodarsko rast v večini dežel na obrobju Evropske unije. Varčevanje kot ena od strategij, ki jo zastopa osrednji del Evropske unije, je lahko pozitivno za tiste dežele, predvsem tu mislim na Nemčijo, ki je svoje težave letnega javno-finančnega primanjkljaja in vprašanja v zvezi s fleksibilnostjo delovne zakonodaje rešila že v preteklosti, kar ji danes zagotavlja večjo konkurenčnost znotraj in zunaj Evropske unije. Za vse ostale države v uniji pa to predstavlja velik problem. Zato lahko rečem, da EU, kakršna je danes, še vedno išče samo sebe in s tem tudi notranjo enotnost pri vodenju za vse sprejemljive ekonomske politike. Razlika je predvsem v visoki stopnji razvitosti in s tem v konkurenčnih možnostih posameznih držav. Proizvodi narejeni v Nemčiji imajo čisto drugačen status v državah zunaj EU kot tisti, ki so izdelani v drugih državah unije. Zato ocenjujem, da nemškemu konceptu varčevanja in zelo hitremu zmanjševanju javno-finančnega primanjkljaja ne smemo v celoti slediti. Menim, da je v prihodnje to treba početi zmerno in pri tem ne zanemariti možnosti gospodarske rasti. To je namreč tisto, kar bi zagotavljalo večjo stopnjo zaposljivosti in večje davčne prihodke države.

Tudi iz ZDA prihajajo vzpodbudne novice. O oživljanju gospodarstva namreč. Kako je lahko ves svet odvisen od Američanov, saj jih je le okrog 800 milijonov, ustvarijo pa kar polovico svetovnega BDP?

Odvisnost sveta od ameriškega gospodarstva se iz leta v leto zmanjšuje. Za industrijske države, kamor naj bi sodila tudi Slovenija, so izredno pomembne gospodarske razmere znotraj EU, saj dobro vemo, da je BDP, ki ga Slovenija proizvaja, znotraj EU premajhen, da bi lahko vplival na večje povpraševanje ali ponudbo izdelkov. Za nas je izjemnega pomena plasma produktov v države BRIC (Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska) in ostale azijske države. ZDA s svojo svetovno valuto še vedno igrajo pomembneža v svetovni ekonomiji, čeprav je visoka stopnja zadolževanja do neke mere povzročila določene finančne pretrese znotraj njenega finančnega sistema, saj je svoj javni dolg financirala z izdajo posebnih finančnih instrumentov, ki so jih kupovali domači in tuji investitorji (poleg ZDA še Kitajska, Japonska in Južna Koreja). Se pravi tudi države Daljnega vzhoda, dežele, ki so se prejšnje desetletje že soočile s finančno krizo, zaradi katere so bolj pazljive do svojih javnih financ. Za ZDA je pomembno še to, da so zaradi spremenjene industrijske politike znotraj ameriškega tržišča večino proizvodnje preselile, zaradi česar se danes soočajo z veliko brezposelnostjo - večjo kot kdaj koli v preteklosti, kar kaže tudi na to, da jim je politika globalizacije, ki so jo izvajali, povzročila veliko škodo. Koliko časa bodo na tej ravni vzdržali, ali bodo selili proizvodnjo spet nazaj, bomo še videli. Selitev proizvodnih kapacitet nazaj v Ameriko je ključna za ameriško industrijsko politiko, če hočejo imeti nižjo stopnjo brezposelnosti.

Mnogi ekonomisti in drugi razumniki pripisujejo gospodarsko krizo neoliberalnemu kapitalizmu. Ekonomisti ste se učili enakih metod,

toda med vami obstajata dve struji. Torej so vaši pogledi na razreševanje krize različni. Kam bi lahko uvrstili vas in kako vi vidite razrešitev zagate, v kateri smo se znašli?

Obstajajo različne teorije. V preteklosti je bila zelo poudarjena proizvodno-ponudbena funkcija v ekonomiji, ki so jo zastopali predvsem mladi ekonomisti. To je bilo značilno do začetka svetovne krize leta 2008, saj se je v tem obdobju prodalo vse, kar se je izdelalo. Finančna kriza

Za industrijske države, kamor naj bi sodila tudi Slovenija, so izredno pomembne gospodarske razmere znotraj EU.

pa je to obrnila na glavo. Upadlo je povpraševanje, zato bi bilo treba na makroekonomskem področju pri nas spodbuditi gospodarsko rast z večjimi javnimi deli, gradnjo večjih infrastrukturnih objektov in financiranjem v energetiko. S tem bi na eni strani dosegli višjo zaposljivost in hitrejšo vračanje vloženi sredstev, na drugi strani pa bi deloma reševali tudi prezadolžena podjetja. Ker sem bil dolgo časa v nadzornem svetu NLB, sem zastopal stališče, da je treba znotraj bank, ki imajo številne slabe kredite, te spremeniti v kapital in postati solastnik podjetja, sanirati taka podjetja in si s prodajo povrniti ta sredstva. S tem bi omogočili nadaljnjo rast podjetij, bi pa spremenili njihovo lastniško sestavo. Tistim menedžerjem, ki so previsoko zadolžili podjetja, bi ponudil dve možnosti: ali sami dokapitalizirajo prezadolžena podjetja ali pa s spremembo kreditov v kapital izgubijo svoje lastništvo. To je ena od rešitev, obstaja pa jih več. V GZS (Gospodarska zbornica Slovenije) zagovarjajo oblikovanje razvojnega sklada, prek katerega bi reševali realni sektor. Tudi to je ena od možnih rešitev, čeprav menim, da bi morale banke slabe naložbe reševati same ob pomoči kadra, ki ni bančni, temveč bi prišel iz realnega sektorja. Tako stališče sem zastopal tudi kot član nadzornega sveta NLB. Na koncu se s tako pridobljeno kupnino za sanirana podjetja poplača kredite. Po drugi

strani pa je treba del slovenskega premoženja prodati. S tem denarjem bi pognali nove razvojne projekte, ki so novost na svetovnem tržišču. (informatika, energetika, farmacija, itd ...). Na GZS smo predlagali način reševanja bančništva in javnega sektorja, kar sem sam predstavil v osmih točkah na Vrhu slovenskega gospodarstva, oktobra leta 2011. Če bi te vsaj deloma uresničili, bi nam bilo danes boljše, kajti moji predlogi so bili zelo operativni in imajo kot taki vrednost še danes. Pri tem moram poudariti, da je vlada Janeza Janše del teh ukrepov povzela in jih tudi izvajala, vendar je bila njena usmeritev v visoko stopnjo varčevanja tisti del, ki je do neke mere povzročil in onemogočil gospodarsko rast. Zato tudi imamo v Sloveniji 125.000 brezposelnih.

V časniku Finance ste 28. decembra lani za letošnje leto napovedali ničelno rast prodaje, ker bodo baje letos vaši kupci še bolj pritiskali na zniževanje cen. Kdor spremlja vaše napovedi več let, ima občutek, da med letom vedno jadikujete, ob koncu leta pa se z doseženim pohvalite.

Lahko rečem, da je EU dala oceno za Slovenijo, da bo letošnji padec njenega BDP dvo odstoten. Je to res ali ne, bomo še videli. Zagotovo pa bomo na ravni države imeli padec rasti. Za koncern Kolektor pa lahko rečem, da v letu 2013 ne predvidevamo rasti, torej ohranjamo enak obseg prodaje kot doslej. Zaradi naraščajočih stroškov dela in reprodukcijskih materialov pa pričakujemo v skupini Kolektor rahlo upadanje uspešnosti poslovanja. V prihodnjih letih moramo z novimi projekti zagotoviti organsko rast in s prevzemi povečati raven naše ponudbe. Mislim, da nam bo to tudi uspelo, ker smo finančno trdno podjetje in ker smo zadnja leta zelo veliko investirali v organsko rast.

Vedno poudarjate, da bodo napredovali le tisti, ki bodo vlagali v znanje svojih delavcev in v razvoj novih produktov. To se že vidi v številnih šolajočih. Kaj boste s tem dosegli? Zagotovo ne samo višjo izobrazbeno strukturo kolektiva.

Vlaganje v znanje mora biti vsebinsko in manj formalno. To pomeni, da je treba investirati v povečanje

zato je malo tistih, ki izpolnijo vsa naša pričakovanja. Postavili smo mejo, namreč pet do deset let tovrstnih delovnih izkušenj.

Od jeseni pri nas potekajo tako imenovane ljudske vstaje. Za vstajnike je vzrok krize neoliberalizem oziroma kapitalizem. Kakšno je vaše mnenje? So vstaje rešitev ali le ogrožajo izhod iz krize? So vstajniki del rešitve ali del problema?

Vstajniki so posledica političnih razmer pri nas. Velika brezposelnost in socialne razlike so jih spravile na ulice. Mislim, da ne rešujejo problemov, temveč kažejo na stanje, ki ga je treba postopno rešiti, in sicer do točke, ko bomo lahko rekli, da imamo normalne odnose v družbi in socialni mir. V Idriji, kjer je polna zaposlenost, na srečo teh primerov nimamo. Družine se počutijo varne in ne prihaja do socialnih nemirov. Seveda pa ta problem ni samo slovenski, ampak se z njim soočajo v vseh deželah na obrobju EU. To samo potrjuje mojo tezo, da so v Nemčiji in deželah na severu stare celine stabilne razmere, ki zagotavljajo normalno življenje za družine in ni vstajnikov. Če

Reformo moramo izpeljati sami, pri čemer je treba upoštevati jasno industrijsko politiko. Doseči je treba socialni dialog za krajši čas, denimo za obdobje treh let. V omenjenem času pa je treba poiskati tudi tiste javno-finančne prihodke, ki bi bolj prizadeli bogate in manj revne sloje. Zunanja pomoč pride v poštev samo pri reševanju bank v državni lasti, pri čemer je treba sprejeti ustrezne ukrepe za racionalno trošenje tujega denarja, ne pa ga porabiti za napačno financiranje posameznih družb oziroma javne porabe. Zato je še kako pomembna odločitev na makroekonomskem nivoju, ki ne sme biti politična.

Vrsto let ste bili član nadzornega sveta NLB, predvsem pa v času, ko je omenjena finančna ustanova odobrila številna dvomljiva posojila. Kako je možno po eni strani voditi konzervativno politiko v koncernu, ki je prav zaradi tega kapitalsko trden, po drugi strani pa dovoljevati pregreto zadolževanje.

Kot član nadzornega sveta NLB nisem imel vpliva na njeno kreditiranje. Vsaka banka ima namreč svoj kreditni odbor in upravo, ki profesionalno podeljuje posojila ali pa tudi ne. Nadzorni sveti pa samo potrjujejo izpostavljenost do posameznih družb. V mojem času, ko sem bil član nadzornega sveta banke, smo vodili bolj konzervativno politiko do tistih zelo zadolženih družb, v katerih je bila zelo visoka stopnja izpostavljenosti. Med letoma 2009 in 2011 smo bili večkrat deležni raznih pritiskov, saj bi lahko ob našem konzervativizmu še več podjetij poslali v stečaj.

Reciva še besedo ali dve o letošnjem jubileju. Njemu je posvečena zgodovinska knjiga, o 50-letnici pišemo tudi v našem časopisu.

Knjiga iz malega v veliki svet je delo dr. Žarka Lazareviča. Napisal jo je na temelju arhivskega gradiva in intervjujev, ki smo jih posneli ob 40-letnici koncerna. Sam sem vesel, ker nisem posegal ne v pisanje ne v ureditev knjige, ki je delo zunanjega avtorja. Ali je imel avtor na voljo vse podatke in ali je vse pravilno napisal, naj presodijo bralci. Sam sem samo eden od tisočih in sam sem jo tudi ocenil. Letos bo jubileju koncerna posvečenih še nekaj dogodkov. Naslednji bo ob Dnevu Kolektorja, potem bo septembra osrednja proslava, ob koncu leta bomo odprli novo halo v Essnu v Nemčiji. Čisto za konec pa upam, da bomo pripravili še novoletni ples.

V prihodnjih letih moramo z novimi projekti zagotoviti organsko rast in s prevzemi povečati raven naše ponudbe.

zmogljivosti obstoječih kapacitet ali novih proizvodov. Obstajajo tudi drugačne oblike, s katerimi se odpirajo razni razvojni centri, vendar mislim, da je treba biti pri njihovem odpiranju zelo previden, ker pogosto dobijo formo, ne pa vsebine. Če povedano zanemarimo, dobimo prazne objekte, ki jih je treba vzdrževati, za kar pa nimamo denarja, saj smo se zanje prezadolžili. Prav to nas je v realnem sektorju pripeljalo do današnjih časov. Mi ne iščemo forme, temveč vsebino, ki se kaže v kompleksnejših produktih, ki jih bo domače in tuje tržišče potrebovalo jutri. Pri tem mislimo na zeleno tehnologijo, ki zmanjšuje ogljični odtis, na področju energetike pa na rešitve za učinkovito pretvorbo energije in razvoj pametnih omrežij. Potrebe po strokovnem kadru rešujemo s stalnim izobraževanjem in s štipendiranjem. Zavedamo se, da je v strokovnih krogih koncern Kolektor delodajalec, pri katerem se želi marsikdo zaposliti. Pri izbiri kadrov za trženje in razvoj smo zelo zahtevni,

se spet vrnem na politiko strukturnih reform in varčevanja, ki jih izvajajo prezadolžene države EU, je to prav tisto, kar je povzročilo sedanje nemire (ulico). Ob tem se lahko vprašaj, kam bo šel delavec, ki je izgubil službo, stalne dohodke in ima družino. Odgovor je povsem enostaven. Na ulico! Zato je zelo pomembno, s kakšno dinamiko se rešujejo gospodarski problemi, ki so jih povzročili gospodarski lobiji, neodgovorni direktorji prezadolženih podjetij in bankirji. Treba je torej imeti pravo mero previdnosti pri vodenju ekonomske politike in ustrezno pripravljeno industrijsko politiko na nivoju države.

Po mnenju nekdanjega državnega sekretarja na ministrstvu za finance Tomaža Štiha je v Sloveniji preveč norosti (ulica, mediji, večina volivcev), da bi se lahko reformirali sami. Tuja intervencija je po njegovem nujna. Se strinjate z njim? Nam lahko reforme vsilijo le tujci oziroma trojka (EK, ECB in IMF)?

Zgodba o podjetju, ki se je iz podrejenega partnerja prelevilo v gospodarja

Filip Šemrl

Obdobje med letoma 2000 in 2005 je za Kolektor zagotovo najpomembnejše. Pristal je namreč v 100-odstotni slovenski lasti. Z nakupom deleža od ameriškega Kirkwooda je prvič pristal v domači lasti oziroma so njegovi lastniki postali Slovenci. To se je zgodilo po 35. letih njegovega delovanja. Najprej so Idriščani odkupili Kirkwoodov večinski delež, potem pa še njegovo bivše materinsko podjetje, nemški Kautt & Bux. V slovenskem merilu pa je bila tovrstna poslovna poteza specifična še po nečem. Z nakupom nemškega Kautt & Buxa je namreč Kolektor prevzel tudi njegovo tržišče in ves razvojni potencial. S tem je ta idrijska družba postala največji svetovni izdelovalec komutatorjev in drsnih obročev z letnim prometom več kot 200 milijonov evrov.

Kakšen zasuk v poslovnem smislu se je zgodil z omenjeno strateško potezo, potrjuje primerjava podatkov, po katerih je ameriški Kirkwood leta 1994 prodal za 150 milijonov dolarjev komutatorjev, Kolektor pa v istem letu za 30 milijonov. Leta 2002, torej v letu odločilnega nakupa, pa je bila prodajna podoba že povsem drugačna. Kolektor je imel takrat samo na idrijski lokaciji 150 milijonov dolarjev realizacije, njegov nekdanji večinski lastnik pa samo 30 milijonov, s čimer je postal celo manjši od Kolektorjeve konkurence v Evropi. Nakup pa ni omajal finančne trdnosti Kolektorja. Poleg že omenjene naložbe, ki je predstavljala njegovo neodvisnost, je sodeloval tudi pri dokapitalizaciji Abanke in banke Vipra, tako da je z Zavarovalnico Triglav in novogoriškim Hitom predstavljal kapitalsko večino v njej. Na ta račun je združena Abanka istega leta postala tretja najmočnejša banka pri nas in ostala v 100-odstotni slovenski lasti.

Pred razdružitvijo je Kolektor iskal sinergije v povezovalnih funkcijah z ameriškim Kirkwoodom, s čimer bi skupaj obvladovala globalno tržišče. Ko je že vse kazalo, da jima bo to tudi uspelo, iz vsega skupaj ni bilo nič, zato je Kolektor tudi odkupil njegov večinski delež v svojem podjetju. Kolektor se je v Kirkwoodovem objemu znašel leta 1993, potem ko je ta kupil nemški

Kautt & Bux v stečaju, s katerim je Kolektor poslovno sodeloval že od leta 1968. Od takrat naprej je Kolektor stalno strmo napredoval. Skratka v osmih letih, kolikor časa je imel ameriški Kirkwood 50,01-odstotni poslovni delež v Kolektorju, je slednji v vseh pogledih prerastel svojega nekdanjega večinskega lastnika, tako

Stisk rok je sledil podpisu pogodbe o Kolektorjevi samostojnosti. Na fotografiji sta predsednika ameriškega Kirkwooda Tom Koechly in skupine Kolektor Stojan Petrič

Prenova pritličja Kolektorjeve poslovne stavbe, ki je bila že zdavnaj zamortizirana in nujno potrebna adaptacije

da je ta ostajal vse bolj v funkciji finančnega investitorja, ki pa ni imel nobenega vpliva na poslovanje idrijskega podjetja. Nakup Kautt & Buxa iz nemškega Herrenberga je bil po 35. letih joint venture pogodbe logična posledica pritiska na ameriški Kirkwood, ki se je s tem umaknil z evropskega tržišča. Idrijski Kolektor pa je obenem še utrdil svoj položaj na svetovnem tržišču, kjer si je izbral 15-, v Evropi pa 50-odstotni tržni delež. V idrijskem Kolektorju zaradi nove lastniške sestave ni prišlo do nobenih sprememb. Razdružitve s tujim lastnikom in konec 35-letnega obdobja tujega partnerstva na poslovanje podjetja nista imela

nobenega vpliva.

Če je partnerstvo z nemškim Kautt & Buxom vzpodbudilo potrebo po izboljšanju tehnologije in kakovosti izdelkov za domače kupce in za izvoz, je popolna tržna samostojnost pod ameriškim okriljem omogočila Kolektorju, da se je lahko z novim strateškim lastnikom boril za tržno neodvisnost. 18. oktobra leta 1993 je bil namreč sklenjen dogovor, da Kolektor ne bo izkoristil predkupne pravice odkupa 51-odstotnega deleža Kautt & Buxa v stečaju v Kolektorju. S to odločitvijo je stečajni upravitelj lažje prodal Kautt & Bux v stečaju, saj je pravo vrednost v skupini Kautt & Bux predstavljalo le premoženje

Kautt & Buxa v Kolektorju, v zameno pa je Kolektor dobil možnost direktne prodaje na vseh tržiščih. Kolektor je v zadnjih letih prejšnjega tisočletja pridobil tržno pozicijo doma in v svetu in s tem povečal svojo moč, tako da se je lahko rešil tudi lastniškega okova ameriškega lastnika.

V obdobju lastninjenja od 1991 do 1994 je SDK (Služba družbenega knjigovodstva) tudi zaključila revizijski postopek in ugotovila, da v obravnavanem obdobju ni bila oškodovana družbena lastnina. Inšpektorji postojanskega SDK-ja so bili pozorni tudi na kapitalske povezave med Kolektorjem in družbami, ki so nastale pod plaščem krovnega

Otvoritvena slovesnost čiparskega festivala pred idrijsko staro osnovno šolo. Takrat je bil festival še avgusta, kasneje so njegovo otvoritev prestavili na junij

Kolektor je v jubilejnih letih (ob 40-letnici delovanja) obiskal tudi prvi direktor podjetja Ciril Lazar. Predsednik družbe Stojan Petrič mu je ob tej priložnosti izkazal pozornost z darilom (slika rovtarskega krajinarja Rafaela Terpina)

Skupina delavcev na usposabljanju v Idriji pred odhodom v Laktaše

Električna končna kontrola v kitajskem Swishiu

Predsednik Stojan Petrič je takratnemu idrijskemu županu Damjanu Krapšu izročil donacijo družbe za vse krajevne skupnosti v občini

podjetja. In ker v tem primeru ni bilo oškodovano družbeno premoženje, ni bilo ovir za začetek lastninjenja FMR-ja, kapitalske družbe, ki se ukvarja z vlaganji lastnih in zunanjih virov v različne oblike kratkoročnih in dolgoročnih finančnih naložb, od nakupov delnic in vrednostnih papirjev na borzi do delnic in deležev podjetij na tako imenovanem sivem trgu.

Kolektor je na začetku stoletja začel odpirati proizvodne tovarne po svetu in s tem uresničevati proces diverzifikacije, saj se je zavedal, da ob doseženem visokem tržnem deležu, ki ga ima komutatorski program doma in po svetu, tega ni več mogoče še

krepi. Pri tem je vedel, da je treba pri vstopanju na te trge upoštevati tudi kulturne razlike. Za uspešnost vstopa na določen trg ni dovolj le učinkovito globalno delovanje, temveč tudi znanje o njem in o njegovih osnovnih značilnostih, sistematično trženjsko raziskovanje in smelost proaktivnega razmišljanja. Da se podjetje odloči vstopiti na nov trg, niso pomembni samo materialni in finančni viri ter tehnološka in prodajna znanja, temveč tudi veliko vedenja o teh trgih, med katere sodi tudi kulturološka komponenta. Ta je na Kitajskem še posebej izrazita. Za uspešnost poslov na tem tržišču, kjer je imel Kolektor v tem času dve proizvodni podjetji

(Swishie in Wuxi), je predvsem pomembno negovanje poslov »guang xi«, kar bi po naše pomenilo nekako »veze in poznanstva«. Vsega naštetega se je Kolektor dobro zavedal, ko je navezoval stike v tujih deželah. Kolektor je bil prvo slovensko podjetje, ki je odprlo proizvodno podjetje v ZDA, s čimer je še utrdil proces globalizacije proizvodnje in že uveljavljeno blagovno znamko.

Ob osnovnem proizvodnem programu, izdelavi komutatorjev za avtomobilsko industrijo, proizvodnjo ročnih orodij in belo tehniko, je Kolektor želel povečati realizacijo tudi na področju mehatronike, elektronike, plastike in elektronskih modulov. Prednostna poslovna in strateška odločitev koncerna je namreč bila, da v prihodnje postane inovativen gospodarski subjekt, ki bo s tehnološko dovršeno proizvodnjo ključeval poceni azijski ponudbi. V tej smeri so bili že dlje od idej, saj se je v koncernu v tem času rodilo kar nekaj tržno zanimivih inovacij. Med drugimi se je vsesmernemu prikazovalniku pridružil nov izdelek – prenosna reklamna ograja, ki je bila namenjena predvsem za začasno zagraditev oziroma omejitvev prostora tako v prostorih kot tudi na prostem. Kolektorjevim razvojnikom je v tistih letih uspel veliki met. Na nov način so začeli izdelovati komutatorje za avtomobilске zaganjalnike z občutnim prihrankom bakra. S tako imenovanim nakrčevanjem venca komutatorskega surovca so zamenjali obstoječo tehnologijo obdelave drsne površine komutatorjev, ki je bila v proizvodnem pogledu zaradi dolgotrajnega struženja in veliko odpadnega materiala draga. Ker je bil postopek v svetovnem merilu popolna inovacija, je Kolektor patent

Kolektorjeva proizvodna hala v Južni Koreji, ki je lani dobila novo podobo

Med letoma 2000 in 2005 je Kolektor pristal v 100-odstotni slovenski lasti. Postal je največji svetovni proizvajalec komutatorjev in drsnih obročev na svetu.

Proizvodna hala Kautt & Buxa v nemškem Dorenstettu potem, ko je hčer kupila mater

tudi avtorsko zaščitil. Zanimanje kupcev je bilo izredno, zato je imela inovacija lepo prihodnost, ki je Kolektorju prinesla manjšo porabo bakra, enostavnejša in cenejša orodja, cenejše vzdrževanje, manj fizičnega dela in predvsem kakovostnejše izdelke.

Kolektor je v obravnavanem obdobju pripravil tudi prvi mednarodni Dan dobaviteljev. V Grand hotelu Bernardin se je zbralo 18 tujih in 33 domačih dobaviteljev materialov, ki so vgrajeni v komutatorje: dobavitelji prešnih mas, izolacijskega materiala, tulcev, plastičnih košaric in izolacijskih obročkov. Ob tej priložnosti so dobaviteljem povedali, da bodo od njih zahtevali isto, kot od njih, torej koncerna, zahtevajo kupci, to je kakovost. Sami so že uvedli sistem kakovosti z uvedbo osnovnih elementov standardov, ki so doma v avtomobilski industriji. Kolektor je ob tej priložnosti svoje dobavitelje razvrstil v štiri skupine: odlične, dobre, na dobavitelje, ki jim bodo pomagali, in na skupino, s katero ne bo več sodeloval. Vsem pa so ponudili priložnost, da sledijo njihovim štirim temeljnim zahtevam: zagotavljanju visoke kakovosti dobavljenega materiala, konkurenčnim cenam, ponudbi novih materialov in popolnemu servisu.

Prodajne konference pa so se medtem že povsem prijele. Na njih običajno oblikujejo prodajno strategijo koncerna, ki temelji na številnih informacijah tržnih razmer po svetu, potrebah posameznih kupcev in življenjski dobi posameznih izdelkov. Vse naštetu je pomembno za določitev položaja Kolektorja v primerjavi s konkurenco v Evropi in z delom v podjetjih na Daljnem Vzhodu, predvsem s konkurenco

kitajskih proizvajalcev, s katerimi so se že leta prej soočali na ameriškem in angleškem tržišču.

Strateška konferenca koncerna pa je bila namenjena strategiji družbe v prihodnjih petih letih, pri čemer so se osredotočili na dosežke minulega desetletja. Pri tem so izpostavili štiri ključne dejavnike, in sicer velika vlaganja v razvoj, poslovno strategijo stroškovnega vodje, osredotočanje na konjunkturo v tržnih nišah in na prevzeme. Organski rasti so se posledično prilagodili tudi s koncernsko organiziranostjo, ki je med drugim povezana z zamenjavo vodstvene strukture. S 1. januarjem leta 2003 so v Kolektorju začeli poslovati kot koncern. Kolektor Group je od takrat naprej skrbel predvsem za oblikovanje vitkih proizvodnih podjetij, ki se so se še naprej uspešno zoperstavljala tuji konkurenci, odgovoren je za strateške funkcije prodaje in nabave, za razvoj novih proizvodnih programov, finance in informatiko. Med dolgoročne cilje pa so zapisali stalno večanje letnega prometa, dodane vrednosti na zaposlenega, ohranitev proizvodnje komutatorjev z več kot 10-odstotno donosnostjo v Idriji, ostalo pa preselitev v države z nižjimi stroški dela in nižjimi davki. Selitev proizvodnje iz Idrije ni bila le zaradi ohranitve svetovne konkurenčnosti, doma je delo z davki in prispevki namreč med najbolj obremenjenimi v Evropi, temveč in predvsem zaradi kupcev, ki od Kolektorja zahtevajo, da komutatorje z njihovo blagovno znamko, se pravi v Idriji razvito tehnologijo, izdelujejo čim bližje njim. V Kolektorju so namenili veliko pozornosti obisku člana uprave koncerna Robert Bosch dr. Clausu Dieterju Hoffmanu. Nesamo zato, ker je omenjeni koncern v tem

času Kolektor že dvakrat izbrala za najboljšega dobavitelja leta, ampak tudi zato, ker sodi koncern Kolektor med več tisoč Boschevimi dobavitelji v klub strateških. Kolektor je namreč Boshev razvojni partner za večino programov razvoja elektromotorjev in drugih novih proizvodov. Ena takih sta bila v tistih letih razvita grafitni komutator za bencinsko črpalko in komutator za elektromotor za servotronik.

Na začetku stoletja so v Kolektorju napovedali tudi aktivnejše vključevanje družbe v okolje, kar so v preteklosti že poskušali, vendar niso našli pravega partnerja in sogovornika. Priložnost se jim je ponudila na jesenskih lokalnih volitvah. Z županskim kandidatom so storili korak naprej v idrijski dolini, ki je uspešna, plemenita in človeška, v kateri se skriva bogastvo znanja in kapitala. Na sedežu občine so s predstavniki krajevnih skupnosti podpisali donatorsko pogodbo za financiranje najnujnejših naložb, s katerimi bodo izboljšali kakovost življenja v okoljih, kjer živijo tudi njihovi delavci. Gimnaziji Jurija Vege so omogočili nakup nove računalniške opreme, saj je Kolektor prav iz idrijskega srednješolskega centra dobil številne kadre in jih pričakuje tudi v prihodnje. Zavedajoč se dejstva, da brez dobre šole ni dobrega gospodarstva, je bil podarjen denar namenjen ustvarjanju pogojev za razvoj kreativnosti mladih. Kolektor je prevzel tudi pokroviteljstvo nad Festivalom idrijske čipke, zdaj že tradicionalni Dan Kolektorja pa je bil namenjen druženju članov kolektiva koncerna in prvič tudi njihovih družin. Koncern se namreč zaveda, da je živ sooblikovalec prihodnosti mesta in idrijske občine.

Za prevzem podjetja moraš imeti znanje, izkušnje in poslovni občutek

Filip Šemrl

Radovan Bolko je glavni izvršni direktor koncerna Kolektor, kar pomeni da mora skrbeti za ustvarjanje in rast dodane vrednosti koncerna. Z vidika ustvarjanja poslovnih rezultatov je njegova funkcija zelo izpostavljena, saj mora zagotoviti del ustvarjenega rezultata za lastnike, razvoj in zaposlene. Glavni izvršni direktor koncerna je postal 1. januarja 2009 in koncern še vedno vodi skupaj s predsednikom koncerna Stojanom Petričem. Tema najinega pogovora je bilo obdobje, ki ga opisujemo v tako imenovani zgodovini Kolektorja, in sicer med letoma 2000 in 2005.

Kaže, da je v grobem vizija Kolektorja zrasla na ramenih predsednika koncerna. Vi pa imate zasluge, da je bila udeležena tudi v praksi. Za kaj ste bili zadolženi oziroma kaj ste počeli v obravnavanem obdobju?

V tem obdobju sem bil kot član posloводства odgovoren za celotno področje kakovosti in skozi matrično organiziranost za takratno divizijo C. Ključna pa je bila že v tem času sprejeta odločitev o diverzifikaciji našega proizvodnega programa. Takrat je bil proizvodni program izrazito monokulturen. Z izjemo feritnih jeder in navitih komponent, ki smo jih izdelovali v Ljubljani v današnji Magmi, je bil naš edini izdelek komutator. S strani g. Petriča sem že takrat dobil nalogo in seveda tudi polno podporo za izpeljavo procesa diverzifikacije.

Leta 2004 ste bili poleg sistema kakovosti zadolženi samo še za iskanje novih produktov. Kateri med njimi so se prijeli, ste kakšnega zavrgli?

V bistvu smo začeli razvijati tri

programe. Odločitev za to, kateri programi so primerni, je bila zelo težka, ker ni bilo prav nobenih razvojnih, tržnih ali proizvodnih nastavkov, ki bi me usmerjali. Tako smo po modelu finančnih naložb nekako določili tri programe.

Prvi so bili izdelki iz duroplastov, ki so se kasneje razvili v hibridiko in rotorje – po finančni metodologiji bi bil to depozit (varna naložba z nižjimi donosi). Drugi je bila elektronika, ki se je razvila v elektroniko in pogone – po finančni metodologiji bi to bile obveznice (zmerno tvegana naložba z višjimi donosi). Tretji pa je bil

področjih, kjer ni konkurence. Naš projekt na žalost ni bil med tistimi tremi odstotki, ki jim po statistiki to uspe. Bila pa je to odlična, vendar žal draga izkušnja.

Lahko rečemo, da ste ob tem naredili še eno fakulteto, poleg tiste, za katero ste prejeli kadrovske štipendije?

Upal bi si trditi, da bi obseg pridobljenih znanj zadoščal ne samo za še eno fakulteto, ampak verjetno kar za doktorat. Dejstvo je, da sem moral iz relativno ozkega področja kakovosti in enega izdelka (komutator) praktično vstopiti v nov

poudariti – po prevzemu se pravo delo šele začne. Prevzemno tarčo je treba vključiti v koncern in začeti koristiti sinergije.

Še prej bi sodilo seveda vprašanje, kako sploh ugotovite, kdo je primeren za vas?

Skoraj bolj pomembna kot sam proces nakupa ali prevzema je odločitev o prevzemni tarči. Tu je treba najprej upoštevati, ali se poslovna dejavnost prevzemne tarče vklaplja v dolgoročno strategijo ter ali je podjetje ustrezne velikosti in na primerni lokaciji. Nato sledijo podrobnejše analize finančnega stanja, razvojno-tržne moči, proizvodnih sposobnosti, kadrovske zasedbe itd. Vse te podatke se zbira iz najrazličnejših virov. V primeru ustreznosti se potem vse to verificira in podrobneje analizira skozi prej opisan prevzemni proces. Tudi tu je vse opisano precej poenostavljeno. Nikoli ni namreč na razpolago vseh informacij in se je pri odločitvah treba zanašati tudi na izkušnje in poslovni občutek. Upam si trditi, da ima v slovenskem prostoru prav koncern Kolektor na čelu s predsednikom Stojanom Petričem največ znanja in kompetenc s področja prevzemov.

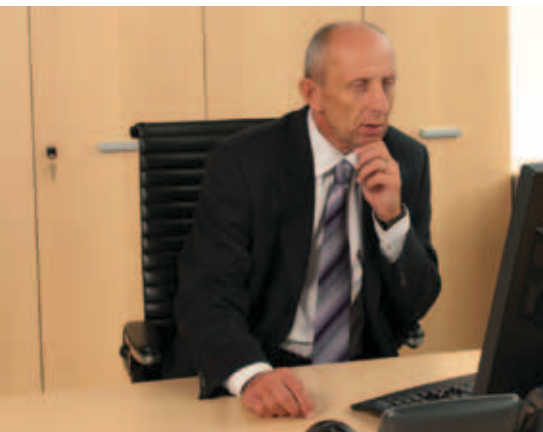
Po obravnavanem obdobju nas je prizadela gospodarska kriza, ki še kar traja. Ste zaradi nje bolj počasni v napovedih o prodajnih načrtih in diverzifikaciji proizvodnih programov?

Nismo bolj počasni, smo pa bolj previdni. Dejstvo je tudi, da smo v fazi diverzifikacije iskali potencialne projekte širše. Sedaj smo v fazi, to sicer ni najbolj posrečen izraz, fokusirane diverzifikacije. Še naprej želimo namreč širiti produktni portfelj izven komutatorskega programa (ki je za nas še vedno najpomembnejši), s tem da iščemo izdelke podobne že obstoječim, vendar z višjo stopnjo zahtevnosti in kompleksnosti. Na drugi strani pa se predvsem v diviziji Energetika in industrijska tehnika ter na področju gradbeništva usmerjamo v inženiring in ponujanje rešitev na ključ.

Bo kmalu čas za vnovično reorganizacijo koncerna?

Za koncern Kolektor je značilno prilagajanje organizacije velikosti, poslovnemu okolju in tudi kadrovske strukturi. Tako da so pred nami prav gotovo še reorganizacije. Spremembe običajno poživijo aktivnosti in procese. Dejstvo pa je tudi, da običajno večje kot je podjetje, manjša je frekvenca reorganizacij.

Še naprej želimo širiti produktni portfelj izven komutatorskega programa, s tem da iščemo izdelke podobne že obstoječim, vendar z višjo stopnjo zahtevnosti in kompleksnosti.

program mehatronike z vsesmernim prikazovalnikom – po finančni metodologiji bi to bile delnice (visoko tveganje z visokimi donosi).

Danes, po skoraj desetih letih, se kaže, da je bila varna naložba dejansko do sedaj najuspešnejša, omogočila je tudi akvizicijo in nam prinaša soliden donos. Elektronika in pogoni so še vedno dober dirkalni konj, ki pa potrebuje še veliko treninga in tudi potrpljenja. Ima pa potencial, saj vsaj na idrijski lokaciji vstopa v najbolj kompleksne izdelke, ki so že zelo na koncu dobaviteljske verige in nosijo potencialno visoko dodano vrednost. Projekt vsesmerni prikazovalnik in vstop v oglaševalsko industrijo pa je bil neuspešen. Takrat je bila moderna strategija modrega oceana, ki je poudarjala smiselnost razvoja popolnoma novih izdelkov in ustvarjanja novih potreb kupcev, novih trgov in s tem nastopanja na

svet in popolnoma spremeniti način razmišljanja. V tem obdobju sem se namreč prvič srečal s popolnoma novimi izdelki, drugačnimi razvojnimi procesi (dizajn izdelka), novimi kupci (npr. oglaševalska industrija), novimi dobavitelji, drugačnimi poslovnimi relacijami (namesto uveljavljenega proizvajalca komutatorja začetnik brez kakršnihkoli referenc). Predvsem pa sem začel spoznavati finančne učinke vseh aktivnosti in odločitev. Skratka omogočen mi je bil prehod iz relativno ozke specializacije v celovitejše razumevanje vseh poslovnih procesov.

Sodelovali ste praktično pri vseh prevzemih. Kako poteka prevzem, nakup podjetja?

Sam proces prevzema kot postopek niti ni zahteven. Običajno se začne z identifikacijo prevzemne tarče. Sledi vzpostavitev kontakta in v primeru, da podjetje ni že v procesu prodaje, preverjanje, če pri lastnikih obstaja interes za prodajo. Po pregledu predstavitvene dokumentacije se pripravi neobvezujočo ponudbo, ki ji sledi skrben pregled, kjer se preveri vse razpoložljive podatke in izvrši tudi pregled in groba analiza vseh poslovnih procesov. Sledi obvezujoča ponudba. Če je sprejeta, preide prevzem tarče v last kupca po plačilu kupnine. To je seveda opisano skrajno poenostavljeno. Redki procesi se zaključijo prej kot v enem letu in vsi koraki so povezani z zelo zahtevnimi odločitvami. Na koncu moram še

Kolektor na poti iz malega v veliki svet

Polona Rupnik

Prav na 50. obletnico dneva ustanovitve podjetja so se v idrijski Modri dvorani Kolektorjevi zaposleni zbrali na predstavitvi knjige *Iz malega v veliki svet*, ki jo je napisal prof. dr. Žarko Lazarevič, uredila pa Marija Lapanja, in je posvečena 50-letnici Kolektorja.

»Lahko smo ponosni, da imamo danes to, kar imamo. Uspešnost podjetja je odvisna od uspešnosti zaposlenih. V spomin delu v preteklosti je potrebno zapisati nekatere dogodke, ki so bili ključnega pomena, da se je ta zgodba o Kolektorju tudi ustvarjala. 50-letnica je primeren trenutek za to,« je o ideji za nastanek knjige na njeni predstavitvi povedal predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič. Avtorju knjige prof. dr. Žarko Lazareviču je bilo v veliko čast

pisati knjigo. »Gre za podjetje, ki je iz majhne delavnice in z majhnim znanjem, vendar z izjemno veliko volje, želje po lastnem obstanku, uspelo prehoditi dolgo pot, ki je bila sestavljena iz množice majhnih korakov.«

Iz malega v veliki svet – pol stoletja koncerna Kolektor je 320 strani obsežna knjiga. »V njej sem poskušal kombinirati vsebinski pristop s kronologijo. Knjigo bi lahko

razdelil v štiri osnovna poglavja – ustanovitev podjetja, obdobje Kautt & Buxa, obdobje 90. let in obdobje po osamosvojitvi podjetja. Name je nedvomno največji vtis naredilo dogajanje v podjetju in njegov razvoj v 80. in 90. letih,« je povedal prof. dr. Lazarevič, Marija Lapanja, ki je knjigo uredila, pa je k temu dodala: »Urediti 50 let spominov se ne da. Jih je preveč. Spominov je toliko, kolikor ljudi je šlo skozi podjetje. Uredili smo skupek spominov naključnih ljudi z različnih področij.«

Program slovesne predstavitve knjige so sooblikovali tudi simfonični orkester Cantabile ter koncernova štipendista, pianist in violinist Armin in Erin Ćoralčić.

Knjigo so predstavili (od leve proti desni) avtor knjige prof. dr. Žarko Lazarevič, urednica Marija Lapanja in predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič. Pogovor je vodila Maja Filipič (prva z desne)

Iz malega v VELIKI svet

Pol stoletja
koncerna
Kolektor
(1963-2013)

Hibridika je velik potencial

Polona Rupnik

Program Hibridne komponente (oz. Hibridike, kot jo tudi imenujemo), ki deluje znotraj Kolektorjevega stebra Komponente in sistemi, obsega zelo širok nabor izdelkov in komponent, ki se uporabljajo v različnih aplikacijah skoraj izključno za avtomobilsko industrijo. Deluje kot neke vrste inkubator – ekipa sodelavcev na tržnem in razvojnem področju se dnevno trudi za iskanje zanimivih produktivnih segmentov in tržnih niš, za katere se pričakuje rast, ter kompleksnejših komponent, ki imajo visoko dodano vrednost (na osnovi številnih kompetenc, ki jih Kolektor razvija tudi medprogramsko). Nekatero skupino izdelkov bi se lahko z intenzivnim razvojem v prihodnosti morda razvile celo v samostojen program. Danes razvoj na področju Hibridike poteka v dveh razvojno-tržnih centrih – v Idriji in v Herrenbergu (v družbi Kolektor Kautt & Bux GmbH) v Nemčiji. Projekte Hibridike trenutno razvrščamo v pet skupin, in sicer drsni obroči, kontaktne enote, senzorika, izdelki iz duroplastov in moduli.

Blaž Miklavčič,
vodja programa
(prodaja)

»Poleg že obstoječih projektov imamo v igri še nekaj novih – pogovarjamo se z ruskimi kupci, pogovarjamo pa se tudi o sodelovanju z Letriko ter nekaterimi drugimi, predvsem azijskimi kupci; nekateri med njimi imajo v načrtu lokalizacijo proizvodnje v Evropi in jim zato predstavlja Kolektor pomembnega potencialnega partnerja.«

Roman Hodnik,
vodja programa
(razvoj)

»Za izdelavo priključnic in kontaktnih plošč uporabljamo nekaj ključnih tehnologij – preoblikovanje okroglih žic, štančanje in preoblikovanje pločevinastih kontaktov, varjenje, trdo spajkanje, brizganje, obbrizgavanje kontaktov ... Gre za združevanje tehnologij, kar je tudi značilnost hibridike.«

Priključnice za EPS-motorje

Med najpomembnejšimi novimi projekti v zadnjem času pa so priključnice za EPS (electric power steering) motorje. V zadnjih dveh letih smo bili nominirani za tri velike projekte pri kupcu Brose, ki je vsaj v Evropi vodilno podjetje na področju motorjev za EPS-sisteme. Vsi trije projekti se trenutno še proizvajajo v okviru proizvodnje Kolektor KFH na lokaciji strojegradnje v pritličju RTC-ja. Za prvi projekt »CD4«, ki je v seriji dobro leto, že tečejo priprave na planirano selitev v Ameriko. Zagon proizvodnje na ameriškem tržišču je predviden v prvih mesecih leta 2014. Projekt zajema dva izdelka in dve avtomatizirani liniji s kapaciteto vsake preko 1 milijon izdelkov letno. S tem projektom se pokriva potreba EPS-motorjev za kupca Ford in VW na ameriškem tržišču.

EPS-motorji so področje, ki je v velikem vzponu v avtomobilski industriji. Bistvena prednost EPS-motorjev je v zmanjšani porabi goriva. Ta je med 4 do 6 % v primerjavi z zdajšnjim hidravličnim sistemom krmiljenja.

Hibridika v petih slikah

1. Drsnni obroči

V segmentu drsnih obročev ima Kolektor s preko 15 milijonov izdelanih kosov letno in z novimi inovativnimi rešitvami vodilno vlogo v Evropi, vse pomembnejše mesto na globalnem trgu pa si zagotavlja s širitvijo nabora kupcev, ki se ukvarjajo z izdelavo alternatorjev. Ključen pri uspehu tega programa je bil razvoj avtomatiziranih procesov za naraščajoče potrebe kupcev in tudi nekatere patentne rešitve na samih izdelkih. Za proizvodnjo različnih drsnih obročev, od standardnih do specialnih, se je specializiralo podjetje Ascom, ki izdeluje drsne obroče za koncern Robert Bosch, Valeo in Remy, če naštejemo le največje kupce.

2. Kontaktni enote

S kontaktnimi enotami pokrivamo aplikacije alternatorjev in EPS-sistemov. Kontaktni plošče za alternator razvijamo skupaj z našim največjim kupcem, t. j. Robert Bosch. Proizvodnja prve kontaktni plošče teče že skoraj dve leti v podjetju Ascom. To je prva priključnica, kjer so kot povezovalni elementi uporabljeni okrogli bakreni kontakti. Konec preteklega leta pa smo bili nominirani za nov projekt kontaktni enote za Bosch, kjer je uporabljena tehnologija ploščatih kontaktnih elementov. Celotna avtomatizirana linija naj bi bila zgrajena konec letošnjega poletja. V prihodnjih letih se načrtuje izdelava obeh priključnic v skupni količini nekaj milijonov kosov letno.

Projekt TKP

Drug pomemben projekt je prav tako za EPS-sistem za kupca Brose. To je projekt TKP, ki prav tako zajema dva izdelka in dve popolnoma avtomatizirani liniji. Ta projekt je trenutno v fazi selitve v novo nastalo podjetje Kolektor ATP v Postojni. V aprilu se pričakuje sprostitev izdelka in v maju 2014 že začetek serijske proizvodnje. Ta motor bo kupec proizvajal na Kitajskem za pokrivanje delno kitajskega in delno EU-tržišča za nekatere znamke proizvajalca vozil Daimler. Povezovalni obroč in priključnica sta tudi edina izdelka, ki se za ta motor uvažata na Kitajsko. Kolektor se je zavezal, da bo obe liniji do konca leta 2015 preseli v svojo kitajsko podružnico.

Priključnica za MandoBrose

Tudi tretji pomemben projekt je priključnica za EPS-motor, dobljen pri kupcu Brose. Kupec tega izdelka je korejsko podjetje MandoBrose. MandoBrose je joint-venture podjetje (torej podjetje, ki sta ga ustanovili družbi Brose, ki je prispevala predvsem koncept motorja, in Mando, ki zagotavlja proizvodnjo in tržišče), katerega pomembno jedro bodo prav motorji za EPS-sisteme za potrebe korejskega tržišča predvsem za znamko Hyundai. V prihodnjih 5 letih pričakujejo proizvodnjo preko 6 milijonov motorjev. Kolektor je trenutno pridobil posel za 2 milijona letnih količin. V marcu 2013 smo pričeli s prvo redno proizvodnjo. Prodaja poteka preko našega korejskega podjetja Kolektor Sinyung, kamor se bo tudi preselila celotna linija konec tega leta.

Kot sta povedala Blaž Miklavčič in Roman Hodnik, ima s tem Kolektor avtomatizirane proizvodne linije na vseh kontinentih, kjer ima tudi svoja proizvodna podjetja. Še največja praznina pa po selitvi ostaja na trgu EU. Zaradi hitre rasti našega kupca na tem področju in dobrega sodelovanja pa že tečejo pogovori o morebitnem novem projektu, ki bi se lahko izvajal v Sloveniji.

3. Senzorika

Gre za produkte tesnega obrizgavanja. Kolektor je nišo našel v uporabi specialnih duroplastičnih materialov, ki zagotavljajo obstojnost v agresivnih medijih in pri visokih temperaturah. Kot najvidnejši projekt na tem področju naj omenimo projekt senzorske glave VVT3 za kupca Continental. Gre za obrizgano elektroniko (senzor), ki je montirana

na gredi pogonskega motorja in obratuje v motornem olju. Produkt je bil pred leti razvit predvsem s podporo izvršnega direktorja za raziskave Ludvika Kumarja. Za ta projekt pa je bilo razvito tudi zahtevno štanc orodje za izdelavo kompleksnega bakrenega kontakta, ki je vgrajen v ta senzor. Izdelava tega kontakta še vedno teče pod okriljem Kolektor Orodjarne v Idriji.

V Kolektor Kautt & Buxu so v zadnjem letu razvili tehnološko gledano podoben senzor »P130« za kupca TE Connectivity. Serijska proizvodnja se je začela v marcu 2013 na lokaciji Kolektor Kautt & Bux. Ta senzor se je prvotno izdeloval v okviru te korporacije, ki pa zanj ni znala najti ustrezne tehnološke rešitve obrizgavanja. Ob pritiskih na njenega dobavitelja materiala je ta predlagal Kolektor kot podjetje, ki uspešno obvlada tehnologijo brizganja duroplastov in tudi dotičnega materiala. To je bil povod, da se je na koncu kupec odločil za vzorčenja in prenos projekta na Kolektor. TE Connectivity je z rešitvijo zadovoljen in napoveduje v prihodnje možnost razvoja še kakšnega senzora na osnovi videne tehnološke rešitve.

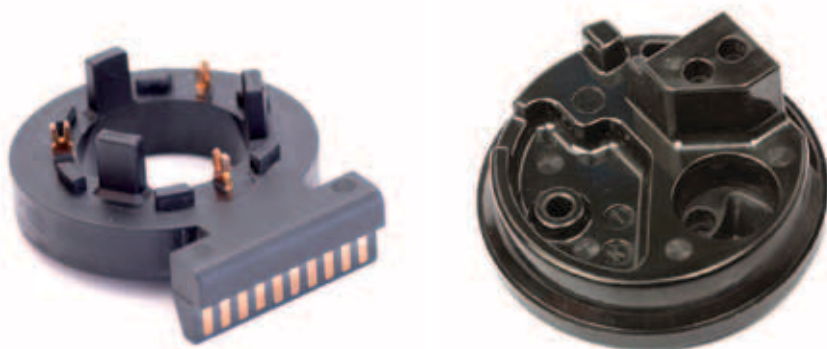
Pomembna prednost Kolektorja na področju tesnega obrizgavanja z duroplastom je odličen vzajemen odnos z dobaviteljem materiala. Sicer pa je Kolektor v razgovorih še z nekaterimi drugimi potencialnimi kupci na drugih segmentih senzorike, saj je to področje, ki predstavlja velik potencial.

4. Izdelki iz duroplastov

Na osnovi izkušenj obvladovanja duroplastov iz komutatorskega programa je Kolektor razvil alternativne izdelke predvsem za avtomobilsko industrijo, ki se izdelujejo v Idriji in v Herrenbergu. Gre pravzaprav za nišne proizvode, kot so pokrovi zaganjača, izklopni batki v sklopkah avtomobila, jermenice, izklopni čepki ipd. Program želi na tem segmentu rasti v skladu z rastjo potreb po uporabi duroplastičnih mas v avtomobilski industriji.

5. Moduli

Moduli so najbolj kompleksni izdelki v okviru hibridike, ki zahtevajo daljši in intenzivnejši razvoj, pogosto pa tudi medprogramsko sodelovanje zaradi združevanja različnih kompetenc.

Hibridni moduli so tista skupina, ki jo v hibridiki vidimo kot perspektivno. Z izdelavo modulov kupcu ponujamo celovitejšo rešitev, ki zahteva veliko znanja, po drugi strani pa obeta tudi višjo dodano vrednost.

Trenutno ima program na tem delu nekaj tovrstnih projektov, v ospredju pa je seveda del DC/DC-pretvornika, ki predstavlja inovativen produkt, ki ga razvijamo za znanega kupca. Razvoj tega modula poteka v intenzivnem sodelovanju s kupcem že skoraj dve leti. Rezultat tega dela so funkcionalni moduli, ki se že testirajo v avtomobilu audi. Pri razvoju tega modula gre za intenzivno sodelovanje treh razvojnih skupin iz Kolektor Groupa, Kolektor Magma in SiEve PE Idrija, ki skupaj nastopajo do skupnega kupca. Produkt se uporablja za uspešno delovanje t. i. inteligentnih hibridnih vozil.

Pogledi v prihodnost

Program Hibridike naj bi do leta 2017 postal eden pomembnejših programov znotraj koncerna Kolektor s prodajo preko 20 milijonov evrov letnega prometa.

Roman hodnik in Blaž Miklavčič pravita: »Program ima za seboj zelo uspešno leto 2012, saj je bilo v tem obdobju pridobljenih dvakrat več projektov, kot smo načrtovali. Zahvala uspešnemu nastopanju pa gre seveda različnim okoliščinam. Hibridne komponente so izdelki, ki so največkrat razviti za en določen produkt in nimajo svojih ponovitev. Vsak projekt je tako zgodba zase od novega razvoja, izdelave novih orodij, postavitve proizvodnega procesa in opreme do same serijske izdelave. Najpomembnejši partner razvoja je v teh primerih Kolektor Orodjarna s svojimi partnerji po Sloveniji, s katero

razvijemo večino orodij in opreme. Na ta način ohranjamo odzivnost in fleksibilnost do kupca.«

Glavni poudarki za prihodnji razvoj hibridike so v nadaljnjem razvijanju kompetenc obrizgavanja, preoblikovanja, spajanja in avtomatizacije. Na teh področjih se Kolektor že poslužuje tudi zunanjih partnerjev, s katerimi bo svoje delo v prihodnje samo še utrjeval.

Drug zelo pomemben element uspeha tega programa pa sloni na razvijanju tesnega sodelovanja predvsem z razvojnimi skupinami na strani kupca. »Za tak odnos pa je seveda potrebno tako veliko najnovejših znanj in inovativnosti kot tudi človečnosti. Prav to pa so tudi vodila naše skupine,« predstavitev programa hibridnih komponent zaključujeta Roman Hodnik in Blaž Miklavčič.

Program hibridike naj bi do leta 2017 postal eden pomembnejših programov znotraj koncerna Kolektor.

SiEVA – poslovna enota Idrija po letu in pol delovanja

Ludvik Kumar

Laboratorijska oprema

Projekti SiEVA PE Idrija

V tem času je postalo delovanje podjetja rutina. Kljub nekaterim težavam se vse manj ukvarjamo sami s sabo in se posvečamo vsebinskemu raziskovalno-razvojnemu delu, kar je tudi naš osnovni namen. Poslovna enota Idrija dela na dveh projektih: »Hibridne komponente ekoloških pogonskih sklopov« in »Učinkoviti električni pomožni pogoni«. Naš cilj je ustvariti učinkovito razvojno okolje na področju hibridnih komponent in električnih pogonov od osnovnih raziskav, konstrukcije, izdelave prototipov do razvoja in pridobitve opreme, ki bo omogočala validacijo tehnologij in proizvodov s tega področja.

Ustrezna oprema za delovanje

V prvih mesecih delovanja smo se ukvarjali predvsem s pridobivanjem ustrezne laboratorijske opreme. Že bežen pogled v laboratorij v Razvojnotržnem centru pokaže, da ga velik del zaseda oprema SiEVE. Bistveno smo izboljšali možnosti za testiranje lastnosti materialov, trajnostne teste, geometrijske meritve itd. Seveda se z razvojem stalno odpirajo nove potrebe, ki jih bomo poskušali zadostiti, vendar

ob uravnoveženem razvoju ostalih področij razvojnega okolja.

Opremili smo se s potrebnimi konstrukcijskimi orodji. Poleg za poslovno enoto potrebnega števila licenc PROengineer smo v lanskem letu nabavili simulacijsko orodje ANSYS, MOLDEX in še par drugih programskih orodij. Seveda smo se morali opremiti tudi z ustrezno strojno opremo, kjer je bila najbolj zahtevna investicija v ustrezno diskovje, ki omogoča delovanje našete programske opreme.

Trenutno poteka opremljanje prototipne delavnice. Opremili smo se z različnimi sistemi za spajanje barvnih kovin, ki se že s pridom uporabljajo pri razvoju novih hibridnih izdelkov. Poteka tudi zagon univerzalne opreme za hladno preoblikovanje kovinskih vodnikov, ki se uporabljajo v hibridnih komponentah. Prav ta operacija je trenutno ena najbolj investicijsko in časovno zahtevnih. Naš cilj je razviti univerzalno fleksibilno opremo, ki nam bo dala konkurenčno prednost pri razvoju teh komponent.

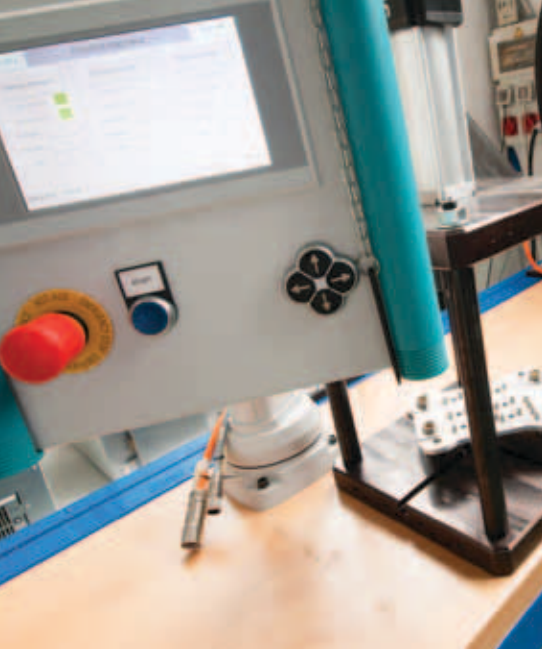
V času kolektivnega dopusta načrtujemo generalno ureditev prototipne delavnice za aktualne potrebe.

Razvoj bolj kompleksnih orodij

Učinkovita in ekonomična izdelava večjih kovinskih vložkov za hibridne komponente motorskih pogonov je izziv, za katerega trenutno tako mi kot tudi naša konkurenca – vsaj tista, ki jo imamo možnost spremljati – še nimamo ustrezne rešitve. Strojegradnja v okviru Kolektor Orodjarne je na tem področju že uvedla vrsto odličnih rešitev v okviru tekočih projektov. Reševanja širših problemov, kot je na primer univerzalno orientirano zajemanje izsekanih delov z ekscentrične stiskalnice, ki so investicijsko in časovno zahtevni, pa se namerava lotiti SiEVA. V ta namen smo že naročili večjo ekscentrično stiskalnico, na kateri bomo te sisteme lahko razvijali in preizkušali. Hkrati bomo omogočili razvoj bolj kompleksnih orodij, ki postajajo z razvojem hibridike vse bolj aktualna.

Učinkoviti električni pomožni pogoni

Za potrebe končnega razvoja se je SiEVA PE Idrija v okviru projekta »Učinkoviti električni pomožni pogoni« že opremila s kompleksno linijo za razvoj plastomagnetnih rotorjev, ki omogoča tudi maloserijsko

Oprema prototipne delavnice

razvojnih projektov, ki potekajo na naši lokaciji. Eden od večjih projektov je razvoj feritnega modula za DC/DC-pretvornik, ki naj bi našel širšo uporabo v hibridnih avtomobilih. Pravkar se zaključuje izdelava B-vzorcev šestfazne izvedbe. Zaradi zahteve po pocenitvi celotnega pretvornika bo verjetno prišlo do spremembe konstrukcije s šest faz na štiri in do novega vzorčenja. Uporabiti pa bo možno praktično vse do sedaj razvite postopke izdelave. V okviru tega projekta smo vložili tudi prvi zahtevek za mednarodni patent. Predlagana rešitev bi več feritnih jeder združila v enega. Žal do sedaj predvsem zaradi premajhnih kapacitet te rešitve še nismo uspeli obdelati do stopnje, da bi jo lahko uporabili v

času doseženo učinkovitostjo sensorja zadovoljni, nas na tem projektu čaka še obilica trdega dela. Osvojiti bo treba še celoten proizvodni postopek in, kar bo zagotovo še težje, pridobiti mesto na trgu.

Dela ne bo zmanjkalo

V tem letu pripravljamo še dva patentna zahtevka, ki sta že v pripravi. V naslednjem letu pa plan od nas zahteva tudi izvedbo nekaj majhnih »spin off« podjetij, s čimer se bomo morali pričeti ukvarjati že letos.

Vsekakor v SiEVA PE Idrija sledimo zastavljenemu poslovnemu planu, pri čemer nam ni in nam tudi v bodoče niti malo ne bo dolgčas.

Linija za razvoj plastomagnetnih rotorjev

proizvodnjo. Tako je kupcem možno nuditi kompleten razvoj na tem področju do validacije začetnih serij. V okviru tega projekta nameravamo nabaviti še opremo za izdelavo prototipov specialnih pogonov. Gre za dokaj unikatno opremo, katere razvoj poteka praktično istočasno z razvojem prvih prototipov. Želimo si, da bi opremo pridobili že do sredine letošnjega leta.

V okviru projekta »Hibridne komponente ekoloških pogonskih sklopov« smo se opremili z linijo za razvoj drsnih obročev. Trenutno na tej liniji poteka razvoj dveh večjih tipov, pojavljajo pa se tudi že nova povpraševanja.

Po zgledu naštetega se bomo v letošnjem letu opremili še z linijo za razvoj večjih hibridnih komponent. Oprema je praktično že definirana. Dobava je planirana proti koncu letošnjega leta. S tem bo plan investicij v opremljanje SiEVA PE Idrija v glavnem izpolnjen.

Razvojno delo SiEVA PE Idrija

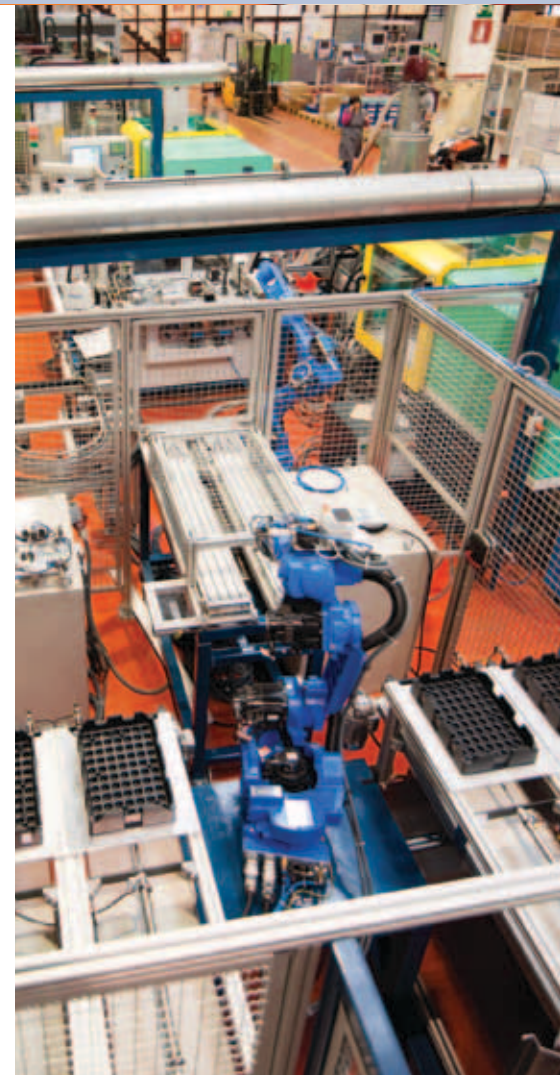
Seveda pa se nismo posvečali samo »zapravljanju«. Vzporedno z opremljanjem teče razvojno delo, tako da smo danes zaposleni v SiEVI vpleteni v reševanje številnih problemov več

tekočem projektu. Verjamemo pa, da nam bo to uspelo v eni od izvedb, ki bodo sledile.

Razvoj električnih pogonov

Naslednji projekt, v katerega je SiEVA PE Idrija močno vpletena, je razvoj električnih pogonov tako za plovila kot cestna vozila. Glede na to, da na naši lokaciji ni nobene tradicije s tega področja, smo na dosežene razvojne rezultate lahko vsi skupaj še posebno ponosni. Poleg konstrukcije samega pogona je treba osvojiti še vse proizvodne procese, in to ne samo na naši lokaciji, ampak je treba usposobiti tudi zunanje dobavitelje sestavnih delov.

Poleg projektov za znanega naročnika delamo tudi na povsem samostojnem projektu. V sodelovanju s podjetjem ISOTEL razvijamo brezkontaktni senzor električnega toka, ki je primeren tako za uporabo v elektrificiranih avtomobilih kot tudi širše. Za zaščito rešitve je bil vložen drug zahtevek za podelitev mednarodnega patenta. DC- in AC-senzor za razliko od konkurenčnih ne temelji na uporabi Hallove sonde. Zato računamo na konkurenčno prednost na določenih področjih uporabe in prodor v določene tržne niše. Kljub temu da smo z v zadnjem

Kolektor v mednarodnih raziskovalno-razvojnih povezavah

Redke zemlje – ali jih bomo imeli dovolj?

Boris Saje

Od konca leta 2010 sta v industriji trajnih magnetov, baterijskih zlitin, katalizatorjev in LED-diod aktualni dve ključni vprašanji, in sicer ali bo v prihodnosti na voljo dovolj redkih zemelj za industrijske potrebe in ali bo Kitajska obdržala monopolno pozicijo kot dobavitelj? Vprašanji sta bili predmet analiz na najvišjih nacionalnih nivojih v ZDA, na Japonskem in v Evropski uniji.

Namen in cilj

V koncernu Kolektor smo si zastavili povsem ista vprašanja. Redke zemlje uporabljamo na programih magnetnih komponent, rotorjev, hibridike ter elektronike in pogonov, v svojem proizvodnem programu pa jih imajo podjetja Kolektor Magnet Technology iz Essna, Kolektor Magma iz Ljubljane, Kolektor KFH iz Idrije in Kolektor Kautt & Bux iz Herrenberga. Vprašanja so za koncern Kolektor relevantna in prioriteta ter skladna s poslanstvom in dolgoročno vizijo podjetja.

Evropska unija je za reševanje teh vprašanj razpisala razvojne projekte v okviru sedmega okvirnega programa FP7 (Seventh Framework Programme for Research and Technological Development). Omenjeni program

je glavni instrument Evropske unije za financiranje evropskih razvojnih programov, ki hkrati podpira tudi programe razvoja zaposlovanja, konkurenčnosti in kvalitete bivanja.

Ustanovitev konzorcijev

V koncernu Kolektor smo aktivno sodelovali pri ustanovitvi dveh mednarodnih konzorcijev, v katerih bi naslovili zgornja vprašanja in razvili materiale in tehnologije, ki bi zmanjšali (ali povsem odpravili) tveganja povezana z dostopnostjo redkih zemelj.

Konzorcija sta v letu 2012 pripravila dva projektna predloga, sodelovala na razpisu FP7 in z letom 2013 dobila oba projekta odobrena. Delovni imeni obeh projektnih skupin sta ROMEO in REMANENCE.

Remanence

REMANENCE je ambiciozen, aplikativno naravnani program s ciljem v magnetih povečati delež redkih zemelj, ki so pridobljene v postopku recikliranja.

Projekt združuje evropske partnerje iz industrije in akademsko-raziskovalne sfere z namenom razviti vertikalno integrirano verigo poteka materiala od zbiranja elektronskih odpadkov, ki vsebujejo magnete iz redkih zemelj, do ponovne uporabe tega materiala v proizvodnji trajnih magnetov. Planirana vertikalno integrirana tehnološka veriga bo vsebovala metode zbiranja elektronskih in električnih odpadkov, določitev, kje se magneti v odpadkih nahajajo, ločitev magnetov iz odpadkov, potrebno obdelavo do uporabnega prahu ali zlitine in izdelavo trajnih magnetov iz tega materiala.

Eno od stopenj v tehnološkem procesu izločanja trajnih magnetov iz izrabljenih računalniških trdih diskov prikazuje metoda določitve, kje se trajni magneti v izrabljenem trdem disku nahajajo (slika 1)

ROMEO je akronim za Replacement and Original Magnet Engineering Options (načini zamenjave in izvirnega razvoja magnetov). V njem kot partner sodeluje Kolektor Group. REMANENCE je akronim za Rare Earth Magnet Recovery for Environmental and Resource Protection (recikliranje redkih zemelj za zaščito okolja in virov). V njem je kot sodelujoči partner aktiven Kolektor Magnet Technology (KMT).

Razlogi za izbrana akronima so trije:

- *Pri uporabi recikliranih materialov je težko dobiti dovolj visoko remanenco magnetov (gostoto magnetnega pretoka) zaradi nečistoč, ki jih dobimo med recikliranjem materiala – zato Remanence.*
- *Izvor imena Romeo (Romeo = romar = tisti, ki je šel na romanje) – projekt se podaja na relativno negotovo področje in dolgo pot razvoja novih materialov.*
- *Tudi uradniki v Bruslju so samo ljudje in jim grede v ušesa "zvoneči, kratki in prepoznavni" nazivi projektov.*

Vloga KMT v projektu je uporabiti reprocessirano zlitino in razviti optimalno tehnologijo za izdelavo novih trajnih plastomagnetov.

Konzorcij REMANENCE ni zavezan formiranju nadzornih teles in nadzoru projekta s strani svetovalnega in upravnega odbora. Napredovanje polletno nadzira in usmerja skupščina konzorcija, katere član je po en predstavnik partnerjev v projektu.

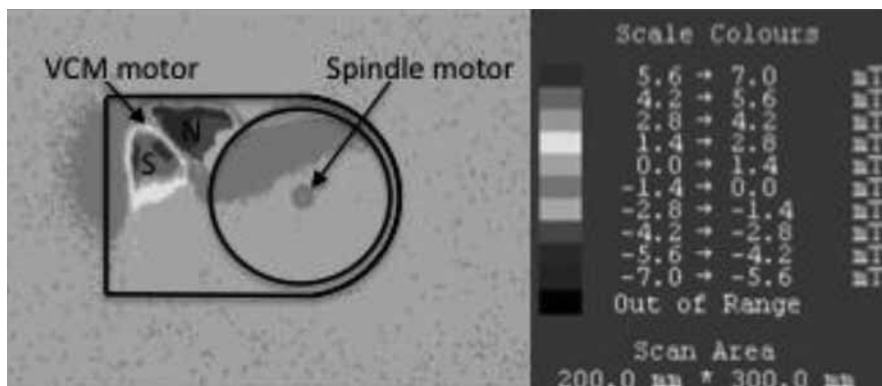
Romeo

ROMEIO je tudi ambiciozen program, vendar z večjim težiščem na razvoju modificiranih ali novih magnetnih materialov z dvema ciljema; zmanjšati delež redkih zemelj v magnetih z novimi tehnologijami in razviti nov,

uporaben magnetni material brez redkih zemelj.

Tudi ta projekt združuje evropske partnerje iz industrije in akademske raziskovalne sfere z namenom razviti tehnologijo, ki bo omogočala izdelavo magnetov z nižjimi vsebnostmi redkih zemelj in raziskave povsem novih spojin in zlitin, ki bi bile primerni potencialni kandidati za izdelavo trajnih magnetov. Konzorcij je, kot Remanence, zasnovan vertikalno, od samega razvoja materiala (akademski partnerji), izdelave magnetov (Kolektor, Vacuumschmelze) do izdelave demonstracijskih motorjev (Siemens, Daimler) in senzorjev (Valeo).

Ciljne lastnosti magnetnih materialov z znižano vsebnostjo redkih zemelj in novih magnetnih materialov prikazuje graf na sliki 2. Cilj 1 (Goal 1 na grafu) je usmerjen na sintrane NdFeB magnete z znižano vsebnostjo težkih redkih zemelj (npr. disprozija (Dy) in terbija (Tb)) z namenom narediti nabavne cene za magnete manj odvisne od borznih nihanj (npr. projekt VVT). Cilj 2 (Goal 2 na grafu) pa se osredotoča na magnetne lastnosti primerljive z anizotropnimi NdFeB plastomagnetni z namenom biti relativno neodvisen od (trenutno) zgolj dveh proizvajalcev na svetu in (predvsem) najti magnetni material, ki ne vsebuje redkih zemelj (in po možnosti magnetni material, ki ne bo vseboval kakšne druge strateško pomembne, redke ali monopolizirane kovine v pomanjkanju).

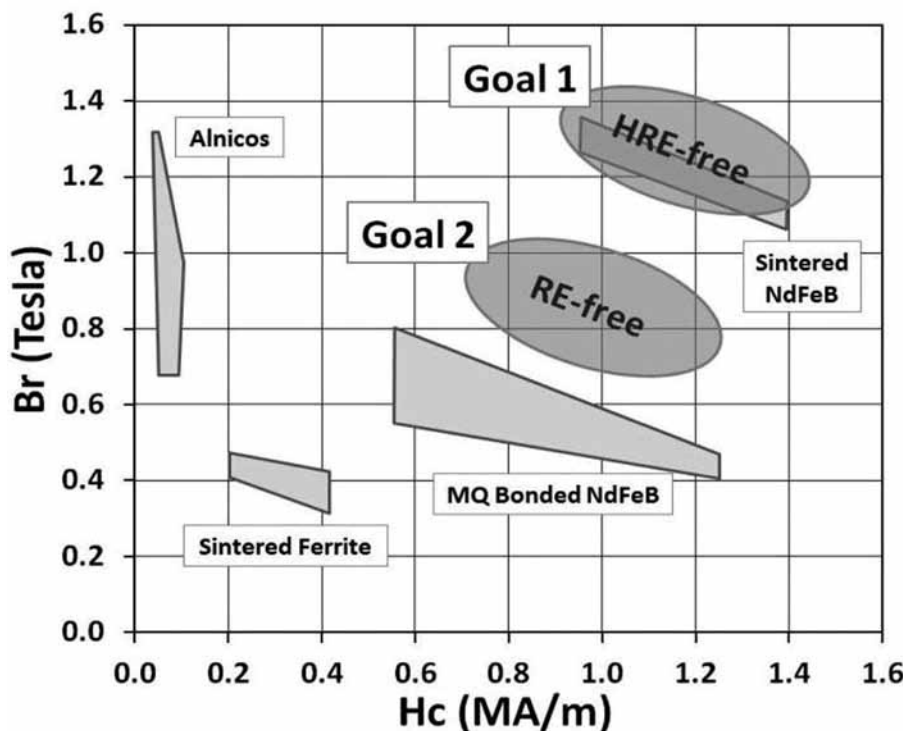

Določitev pozicije trajnih magnetov v izrabljenem trdem disku računalnika (VCM motor za premikanje bralno/zapisovalne glave = sintran NdFeB, Spindle motor = motor za pogon trdega diska = plastomagnet), vir: University of Birmingham

Vloga Kolektor Groupa v projektu je razviti tehnologijo izdelave plastomagnetov iz modificiranih ali novih materialov.

V projektu ROMEIO je bil zaradi formalnih zahtev nadzora napredovanja projekta postavljen tudi zunanji (neevropski), mednarodni svetovadni odbor. Ta bo spremljal napredovanje strokovne vsebine projekta in predlagal smernice za aktivnosti upravnega odbora. Iz Kolektorja je član upravnega odbora konzorcija koncernov izvršni direktor za razvoj Marjan Drmota.

Oba projekta sta triletna in sta se začela v januarju 2013.

Področji magnetnih lastnosti (gostote magnetnega polja Br in jakosti magnetnega polja Hc), ki sta cilj projekta (HRE-free = z znižano vsebnostjo redkih zemelj, RE-free = brez redkih zemelj), vir: projekt Romeo

Redke zemlje se uporabljajo v zaslonih, mobilnih telefonih in številnih drugih napravah v vsakodnevni uporabi. Ključno je to, da so nujne tudi za številne vire zelene tehnologije. Torej jih potrebujemo vsi. Vendar pa je 97 % svetovne zaloge trenutno v rokah ene države.

Kolektor in Riko okrepila sodelovanje na področju energetike

Polona Rupnik

Predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič in direktor podjetja Riko Janez Škrabec sta podpisala pogodbo o sodelovanju pri Rikovem projektu izgradnje transformatorskih postaj na ključ v okolici Minska v Belorusiji. Kolektor Etra bo drugo leto za ta projekt izdelala in dobavila štiri 40-megavatne energetske transformatorje za transformatorski postaji Bretskaya in Kamenaya Gorka. Poleg izdelave in dobave transformatorjev bo Kolektor Etra poskrbela še za nadzor nad montažo, testiranje, preizkušanje in šolanje zaposlenega osebja v Belorusiji.

To je za Kolektor že drugi posel s podjetjem Riko za dobavo energetskih transformatorjev. Prve transformatorje za transformatorske postaje v Belorusiji je podjetje Kolektor Etra dobavilo že lansko leto. »Podpis prve pogodbe je pokazal, da imamo skupne cilje in interese, da nadgradimo našo ponudbo,« je ob podpisu pogodbe dejal predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič.

Kolektor ima v sodelovanju z Rikom številne komplementarne prednosti. »Oboji imamo inženiring, Kolektor ima transformatorje, znanje s področja zaščite, sistemov vodenja in monitoringa, elektro- in strojnih inštalacij, Riko pa ima veliko mednarodnih referenc, ki izhajajo iz izvedb številnih projektov na področju infrastrukture,« pravi Petrič. Direktor Rika Janez Škrabec je izrazil zadovoljstvo, ker sta Riko in Kolektor pred časom v Idriji skupaj nastopila še pri enem poslu. Izbrana sta bila za najboljša ponudnika za obnovo obstoječe čistilne naprave v Idriji in prečiščevanje odpadnih voda. Vrednost tega posla je 3,8 milijona evrov. Sicer pa želita Kolektor in Riko priti do posla še pri gradnji plinske centrale TE-TOL, regijskem centru za ravnanje z odpadki v Novi Gorici in HE Nova Boškov most v Makedoniji.

Prav področje energetike je tisto, ki bo v prihodnjih desetletjih doživelo velike spremembe. Glede na politične zaveze, ki jih je sprejela država, bomo morali zmanjševati odvisnost od uvoza energentov, kar pomeni, da bomo morali v precej večjem obsegu izkoriščati t. i. razpršene obnovljive vire. Kolektor je prepoznal priložnosti na tem področju in se na prihajajoče spremembe dobro pripravil. Na področju elektroenergetike – če smo natančnejši na področju razdelilnih transformatorskih postaj, transformatorskih postaj in ostale

Marjan Drmota, izvršni direktor za razvoj

»Trenutno smo usmerjeni na področje elektroenergetike. To dokazujemo na ta način, da smo v okviru poslovne divizije Industrijska tehnika pred tremi leti kupili takratno Etra, današnjo Kolektor Etra, ki je pomemben proizvajalec transformatorjev. Celovitost elektroenergetike pa dopolnjujejo še druga koncernova podjetja – Kolektor Sinabit, Kolektor Synatec in Kolektor IGIN.«

prof. dr. Igor Papič, Fakulteta za elektrotehniko

»Zelo veliko se govori o pametnih omrežjih oziroma pametnih skupnostih, kjer se na celovit način obravnava tudi druge energente, komunalne storitve, posebno vlogo ima tudi transport. Glavni motiv je učinkovita raba energije. Energetska oskrba prihodnosti ne predstavlja samo pomembnega premika na področju varovanja okolja, ampak predstavlja tudi veliko priložnost za industrijo. Pojavljajo se nove tehnične rešitve, nove storitve, odpirala se bodo nova delovna mesta. Ne gre torej samo za korenite spremembe elektroenergetike, pač pa celotnega gospodarstva.«

sekundarne opreme in sistemov za elektroenergetske objekte – želi biti ponudnik storitev na ključ. Poleg elektroenergetike pa koncern Kolektor

s svojimi projekti sodeluje tudi pri drugih energetskih projektih, kot so denimo projekti s področja bolj učinkovite rabe energije in varovanja okolja.

*Kolektor Etra se lahko pohvali z izjemnim rezultatom, saj je njena proizvodnja glede na celotne zmogljivosti (prostorske in kadrovske) polno zasedena. Letos bodo poleg več kot **110** energetskih transformatorjev programa do **100 MVA** izdelali še **5 420 kV** transformatorjev, dva za Slovaško, enega za Latvijo, enega za Slovenijo, najpomembnejši pa je nedvomno **500 MVA** transformator za švedski E-ON. Kolektor Etra takšnega do zdaj še ni izdelala. Kot je povedal direktor za komercialo Peter Novak, gre za izjemen dosežek, saj ima E-ON zelo stroge predkvalifikacijske pogoje, ki jih je Kolektor Etra uspela izpolniti. Omenjeni transformator bo šel na največje vetrno polje na Švedskem.*

Ambientist – uporaben estetski element v kopalnici

Polonca Pagon

Ambientist je splakovalnik, ki ga odlikujejo elementi ergonomije, estetike ter navdušujoči funkcionalni elementi, s katerimi se uporabniku ponuja popolnoma nova in sveža uporabniška izkušnja. V kombinaciji z različnimi kopalniškimi elementi vnese prestiž v zelo raznolike kopalniške ambiente. Ambientist je nov produkt podjetja Kolektor Liv, ki ga je razvojna ekipa razvila skupaj z oblikovalci podjetja Gorenje Design Studio.

Splakovalnik, ki s svojo obliko in uporabljenimi materiali vnese prestiž v zelo raznolike kopalniške ambiente, ponuja uporabniku popolnoma novo in svežo uporabniško izkušnjo. Ergonomske ročke omogočajo upravljanje z višinskimi nastavitvami celotnega splakovalnika skupaj s toaletno školjko, kar omogoča prijazno uporabo toaleta v različnih generacijskih obdobjih ali zdravstvenih stanjih, saj predstavlja dodaten element podpore pri vstajanju. Poleg estetike in funkcionalnosti pa novi splakovalnik odlikuje tudi enostavna vgradnja, saj pri zamenjavi obstoječega vidnega splakovalnika z modernim Ambientistom niso potrebni večji gradbeni posegi v prostoru.

Designed to fit – oblikovan, da ustreza

Ključna vloga pri oblikovanju Ambientista je bila predana uporabnikom, trdijo v Gorenje Design Studiu: »Oblika estetsko vrhunskega in visoko funkcionalnega kopalniškega elementa tako predstavlja odgovor na dejanske želje in potrebne uporabnikov. S kvalitativno metodo opazovanja uporabnikov med procesom interakcije z izdelkom smo ugotovili, kako razvojni koncept izdelka ustreza dejanskim uporabniškim potrebam. V testiranje interakcije z izdelkom je bilo vključenih skupaj 16 predstavnikov

različnih uporabniških skupin, katerih izbor je temeljil na identificiranih profilih ekstremnih (otroci in odrasli z omejenim gibanjem) in povprečnih uporabnikov (odrasli in najstniki).« Uporabniška raziskava je pokazala, da zasnova novega kopalniškega elementa z dodatnimi elementi v celoti ustreza uporabniškim potrebam in percepciji sodobno oblikovanega izdelka kopalniške opreme.

Splakovalnik Ambientist je Kolektor Liv premierno predstavil na sejmu ISH v Frankfurtu pretekli mesec. »Na sejmu smo predstavili standardni program nadometnih in podometnih splakovalnikov, aktiviranih tipk in sifonov, ki jih tržimo pod blagovno znamko Schwab. Z obiskom našega razstavnega prostora smo zelo zadovoljni, saj smo zabeležili velik interes nemških kupcev in tudi kupcev iz tujine. Veliko pozornosti je vzbudil tudi Ambientist, ki ga poleg estetike odlikujejo tudi funkcionalnosti, ki niso običajne za tovrstne splakovalnike,« pojasnjuje Uroš Likar, direktor podjetja Kolektor Liv.

Trendi, ki so zapisani v genetskem zapisu Ambientista: minimalizem, eleganca, ergonomija, sodobna tehnologija

Uporabniki zaznavajo izdelek kot sodobno oblikovan, primeren za sodobno oblikovane kopalniške ambiente.

Ambientist je med obiskovalci sejma ISH vzbudil veliko zanimanja

Dodatni elementi Ambientista:

- prilagajanje višine uporabniku,
- oporne točke z upravljanjem,
- avtomatsko doziranje dezinfekcijskih sredstev in osvežilca zraka,
- reža za časopis, radio in predvajalnik MP3,
- držalo za toaletni papir,
- držalo za toaletno metlico.

Partnerski program Liv Klub

Polonca Pagon

V skladu z načrtom tržnih aktivnosti je podjetje Kolektor Liv letos lansiralo program zvestobe Liv Klub. Namen izvajanja programa zvestobe je predvsem izboljšanje prepoznavnosti blagovne znamke sanitarne opreme Liv in poglobljanje odnosa z za Liv najpomembnejšimi kupci, inštalaterji strojnih inštalacij oziroma inštalaterji sanitarne opreme.

Krepimo krog zaupanja

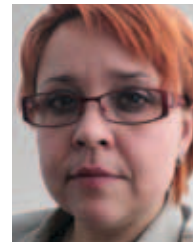
V Kolektor Livu se zavedajo, da je zaupanje kupca v dobavitelja in produkt najpomembnejše, zato krepijo krog zaupanja s kakovostjo izdelkov, z zanesljivo storitvijo in z naravnostjo na uresničevanje pričakovanj tako končnih uporabnikov kot strokovne javnosti. Kot pojasnjujejo v podjetju, želijo leta medsebojnega kakovostnega sodelovanja še krepiti in še nagraditi zaupanje, ki jim ga izkazujejo zvesti odjemalci.

Partnerski program Liv Klub je v prvi vrsti namenjen inštalaterjem strojnih inštalacij in vodovodarjem. Registracija v Liv Klub je brezplačna in preprosta. Inštalater se enostavno registrira na spletni strani www.livklub.si, kar mu omogoča dostop do celovite tehnične dokumentacija splakovalne tehnike LIV z možnostjo prenosa na osebni računalnik, knjižnice AutoCAD Liv za uporabo projektantov strojnih inštalacij in ostalih uporabnikov, ki potrebujejo natančne tehnične informacije o izdelkih splakovalne tehnike Liv, video vsebin montaže izdelkov ter vrste drugih koristnih informacij o prodajnem programu Liv.

Članstvo v Liv Klubu članom omogoča sodelovanje v programu zvestobe in v nagradni igri. Program zvestobe deluje po principu že uveljavljenega zbiranja točk z nakupi izdelkov. Glede na število zbranih točk se sodelujoči uvrsti v enega od treh razredov (srebrni, zlati, platinasti). Skladno z razredom, v katerega se uvrsti, mu pripadajo določene ugodnosti in možnost sodelovanja v velikem letnem nagradnem žrebanju z atraktivnimi nagradami.

Zelo dober odziv inštalaterjev

Inštalaterji so program zvestobe Liv klub dobro sprejeli, se uspeha veselijo.

Barbara Žužek,
vodja marketinga
v Kolektor Livu

»Liv Klub smo lansirali 1. januarja letos in glede na število prijav in zbranih točk so inštalaterji klub zelo dobro sprejeli. V manj kot treh mesecih imamo skoraj 200 prijavljenih inštalaterjev. Zelo dober odziv beležimo tudi pri obiskih naših izobraževanj za inštalaterje, saj zaradi velikega zanimanja poleg rednih razpisujemo še dodatne termine.«

»Nagrada je prišla v pravem trenutku«

Polona Rupnik

Frank Stark je direktor Kolektorjevega nemškega podjetja Kolektor Kautt & Bux. Decembra lani je bil izbran za Kolektorjevega menedžerja leta. Nagrado je prejel za svoje dosedanje delo v podjetju, saj je svoje znanje in izkušnje namenil trajnostnemu razvoju podjetja in uresničevanju strategije rasti koncerna. Njegov obisk v Sloveniji smo izkoristili za kratek klepet. Glavna tema pogovora je bila seveda nagrada.

»Bil sem presenečen, da me je vodstvo koncerna izbralo za Kolektorjevega menedžerja leta. Zame je bilo to nekaj posebnega, ker nisem pričakoval, da si bo ta naziv prislužil menedžer iz tujine, še posebej, ker je v Idriji veliko menedžerjev,« je povedal Frank Stark in dodal: »Kolektor se iz mednarodnega koncerna spreminja v transnacionalnega. Verjetno je izbor menedžerja leta tudi odraz teh sprememb, da matična podjetja po svetu po pripadnosti vse bolj postajamo del koncerna, del celote, katere cilj je uresničitev zastavljene strategije.«

Izbor za menedžerja leta je znak zaupanja kolegov, sodelavcev in nadrejenih. »Če povem po pravici, je nagrada prišla ob pravem času. Po petih letih res trdega dela je odlična motivacija za naprej.« Kot pravi Stark, nagrada ni povezana samo z delom enega človeka, pač pa z delom vseh zaposlenih v Kolektor Kautt & Bux. »Nagrada je izjemnega pomena za celotno lokacijo v Herrenbergu. Ponosni smo na to, da nas je vodstvo koncerna opazilo, da smo vidni in da se počutimo kot del koncerna.«

Kolektor Kautt & Bux ima sedež v Herrenbergu v Nemčiji v osrčju avtomobilske industrije. V zadnjih treh letih se je Kolektor Kautt & Bux iz povsem komutatorskega podjetja spremenil v podjetje, ki se osredotoča na nove produkte, predvsem na razvoj in proizvodnjo hibridnih komponent. Ima 140 zaposlenih, od tega 86 v proizvodnji.

Kolektorjeva Vitka akademija

Polona Rupnik

Kolektorjevi cilji so do leta 2017 ustvariti med 500 in 700 milijoni evrov prometa, imeti od 3–5-odstotno organsko rast na leto, dodano vrednost na zaposlenega več kot 50 tisoč evrov, obdržati status največjega proizvajalca komutatorjev na svetu in se z vsaj tremi programi uvrstiti med prve tri proizvajalce na svetu oziroma v Evropi. Za doseg ciljev pa so potrebni usposobljeni in uspešni zaposleni ter močna organizacijska kultura. Z Vitko akademijo naj bi dosegli prav to – izobrazili in motivirali najuspešnejše zaposlene, da bodo zgradili »vitko tovarno« oziroma Kolektor popeljali do zelenih ciljev.

Cilj Vitke akademije je poiskati, izobraziti in motivirati »prave ljudi« znotraj koncerna Kolektor, ki bodo prevzeli pobudo in odgovornost za doseg ciljev in prispevali k nadaljnji rasti koncerna.

In kdo pravzaprav so ti »pravi ljudje«? Ljudje, ki imajo voljo in željo narediti nekaj drugače, bolje. Ljudje, ki zelo dobro poznajo svoje delovno okolje in delovni proces in so se pripravljene spopadati z izzivi, da bi

odpravljali napake in svoje delo še izboljšali. Ljudje, ki so vedoželjni, so se pripravljene učiti in svoje znanje deliti z drugimi, predvsem pa so polni optimizma in so druge pripravljene motivirati, da jim sledijo.

Koncern v okviru Vitke akademije išče mlade izobražene zaposlene, ki si še nabirajo izkušnje in imajo potencial, da v prihodnosti postanejo »srce, možgani in roke« koncerna Kolektor (t. i. »potenciali«) in zaposlene, ki

so si skozi leta uspešnega dela v svoji delovni sredini pridobili nek vpliv in položaj in so pripravljene na spremembe (t. i. »predlagateljji/promotorji«).

Zaposleni so imeli do sredine marca možnost, da se prijavijo na Vitko akademijo. Komisija bo do konca aprila izmed prijavljenih izbrala 20 t. i. potencialov in 20 t. i. promotorjev. Z izborom pa se bo njihovo delo in dokazovanje sposobnosti šele začelo. Najprej jih čakajo intenzivna izobraževanja in »obiski« Kolektorjevih podjetij v tujini, kjer bodo podrobneje spoznali delovanje podjetij, njihovo organiziranost, posebnosti in kulturo. Znanje pa bodo potrdili na izpitih in z zaključnim projektom. Kolektorjeva Vitka akademija se bo predvidoma zaključila januarja prihodnje leto.

Kdo je Frank Stark?

Frank Stark, elektrotehnik po izobrazbi, je svojo poklicno pot začel pri svetovno znanem Boschu, kjer je bil kot prodajnik zadolžen za kupca Daimler. Ko je prišla ponudba za delo iz Kautt & Buxa, jo je z veseljem sprejel. V podjetju je začel kot projektni vodja. Z delom, vztrajnostjo in neizmerno energijo je dokazal, da lahko prevzema tudi odgovornejše naloge. Zadnja stopnička v njegovi dosednji karieri je bila prevzem mesta direktorja Kautt & Buxa, ki ga je obdržal tudi, ko je Kautt & Bux postal Kolektorjev. Frank Stark je s svojo izjemno energijo in motiviranostjo lahko najboljši zgled mladim na njihovi karierni poti. Verjetno ga je koncern Kolektor tudi zato izbral kot promotorja Kolektorjeve Vitke akademije, s katero med zaposlenimi v svojih vrstah iščejo mlade perspektivne sodelavce, ki bodo prispevali k nadaljnjemu uspešnemu razvoju Kolektorja.

Strojništvo omogoča veliko kreativnosti in inovativnosti

Polona Rupnik

Poklic strojnika v Sloveniji spada med deficitarne poklice. Čeprav je možnosti za zaposlitev veliko, se mladi le v manjši meri odločajo za ta poklic. Srednje šole, fakultete in podjetja na različne načine prepričujejo dijake, da bi se v večji meri odločali za tehnične poklice in ne več toliko za družboslovje in humanistiko. Verjetno šole še same ne vedo, v katerem grmu tiči zajec, da se mladi raje vpišejo na kakšno drugo fakulteto kot na tehnično. V koncernovi službi za kadre so se lotili obsežne raziskave, da bi dobili vsaj nekaj odgovorov glede poklica strojnika.

V raziskavo so vključili 130 strojnikov z najmanj šesto stopnjo izobrazbe, ki so zaposleni v podjetjih koncerna

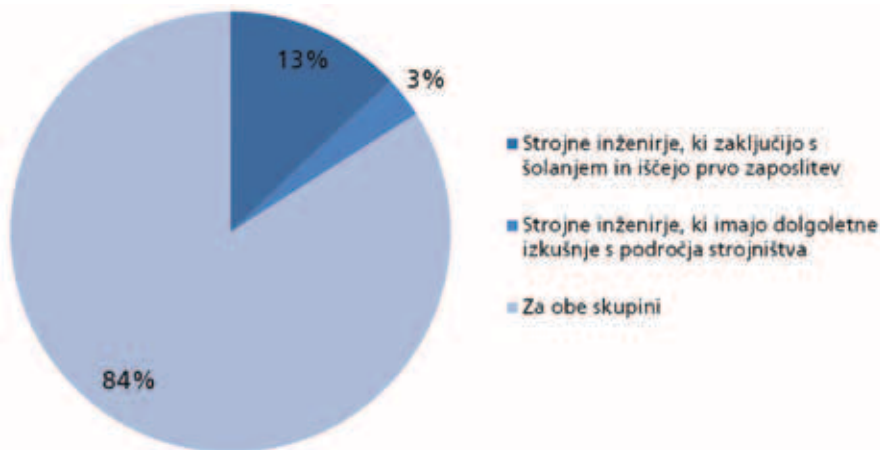
Kolektor na idrijski lokaciji. Z raziskavo so ugotavljali, kako vidijo poklic strojnika, kako cenjen je,

kakšne so njegove prednosti oziroma slabosti, kakšne so odlike dobrega strojnika, predvsem pa kako ta poklic približati mladini, da bi svojo karierno prihodnost videla prav na tem področju.

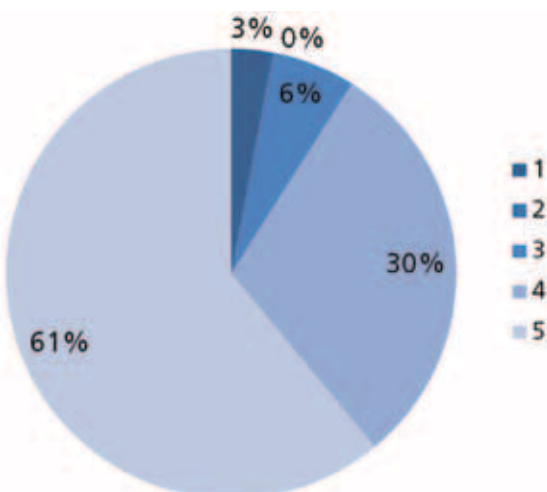
Če na kratko povzamemo rezultate raziskave, strojniki na Kolektorju menijo, da so dobre strani tega poklica povečane možnosti za zaposlitev, široko področje delovanja in razgibano delo. Poklic je po njihovem zanimiv, posamezniku omogoča veliko kreativnosti in inovativnosti, je poln izzivov, predvsem pa zahteva natančnost in timsko delo.

Sicer pa tudi strojniki, kot velika večina zaposlenih znotraj koncerna Kolektor, niso uspeli ubežati hitremu tempu sodobnega poslovnega sveta, zato kot slabo stran svojega poklica navajajo predvsem časovno obremenitev in vse pogostejše pisarniško delo. Kljub nekaterim pomanjkljivostim poklica pa bi se velika večina zaposlenih še enkrat odločila za študij strojništva in ga tudi priporočajo mlajšim generacijam, ki se za svojo poklicno pot še odločajo.

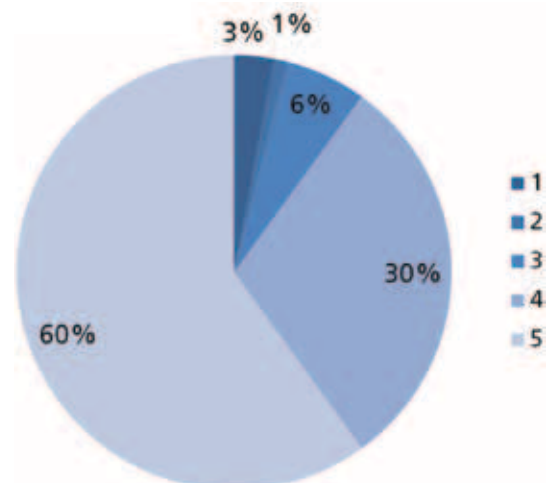
Za koga je koncern Kolektor bolj aktualen?

Delo strojnika je kreativno

Pri delu se pogosto srečam z različnimi izzivi

*1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 pa popolnoma se strinjam

Obisk iz Ohia

Polona Rupnik

Koncern Kolektor je gostil študente mednarodnega poslovanja na ameriški univerzi Miami University Farmer School of Business, ki ima sedež v Oxfordu v zvezni državi Ohio. Na obisku v Idriji so se ustavili v okviru svoje študijske turneje po Sloveniji.

Polonca Pagon, vodja marketinga za stavbno in industrijsko tehniko, je študentom predstavila koncern, ki se je v 50 letih iz majhne delavnice razvil v pravo malo multinacionalko, s poudarkom na marketinških aktivnostih. Za študente najbolj zanimiv je bil nedvomno ogled

proizvodnih prostorov, nad katerimi so bili navdušeni. Kolektorjevi strokovnjaki so jim podrobneje predstavili laboratorij, orodjarno in proizvodnjo v Diviziji A podjetja Kolektor Sikom.

Študentje, ki prej niso poznali Kolektorja, so z velikim zanimanjem

spremljali predstavitev koncerna, poslovnih divizij s programi in različnimi tržnimi strategijami ter planov do leta 2017. Zanimalo jih je tudi samo politično okolje, v katerem koncern deluje, in sicer predvsem z vidika lokacije sedeža globalnega podjetja v tako majhnem mestu, kot je Idrija, saj je v Združenih državah običajna praksa, da večja mesta z različnimi davčnimi olajšavami in drugimi ugodnostmi pritegnejo uspešna podjetja.

Terry Barr,
profesorica

»Sem profesorica marketinga na Miami University v Ohio. Pri predstavitvi Kolektorja me je najbolj presenetilo, kako široko razpršeno strategijo ima, kako globalen je in kako uspešno uporablja različne strategije v različnih podjetjih po svetu.«

Michael Burk,
študent

»Obisk me je presenetil in navdušil. Nisem si predstavljal, da je Kolektor tako uspešen pri svojem poslovanju in pri tržnih aktivnostih. Zanimivo je, kako se spopada s kulturnimi razlikami in jih uspešno premaguje. Pred samim obiskom Slovenije nisem pričakoval veliko, saj o državi pravzaprav nisem veliko vedel. Naučil sem se ogromno. Navdušen sem nad razvojem, ki ga je od ustanovitve do danes dosegel Kolektor.«

Sebastian Angler,
študent

»Nad predstavitvijo koncerna Kolektor sem bil navdušen. Predvsem me je fascinirala tehnologija, ki jo koncern uporablja, in zelo visoki standardi, ki jih dosega. Pred samim obiskom tako visoko specializirane tehnologije, kot jo uporablja Kolektor, res nisem pričakoval. Navdušen sem bil nad usposobljenostjo zaposlenih za njihovo delo.«

Oddelek informatike ima novo direktorico

Polona Rupnik

Z vstopom v novo leto je ne samo oddelek informatike, pač pa celoten koncern Kolektor dobil novo izvršno direktorico za informatiko. To je postala Maja Leban, informatik po izobrazbi, ki se je v koncernu zaposlila pred 13 leti. Ob tej priložnosti smo jo prosili, da nam pove kaj o svoji poklicni poti.

»Po končanem šolanju je bila moja poklicna pot dokaj razgibana. Najprej sem opravljala delo programerja in razvijalca procesov, kjer sem se prvič srečala tudi z delom z ljudmi. Precej kratek čas sem delo nadaljevala v računovodskem servisu. Ker pa sem po izobrazbi informatik, me je pot kaj hitro zanesla nazaj v računalniške vode. Postala sem vodja informatike. Eden zanimivejših projektov na tem delovnem mestu je bil projekt »Leto 2000«, kjer je bilo potrebno precejšnjo natančnostjo preveriti ustreznost vseh naprav, ki so bile datumsko omejene,« pripoveduje Maja Leban, ki se je pred 13 leti zaposlila v koncernu Kolektor kot vodja projektov. »Moja prva naloga ob prihodu v koncern je bila implementacija informacijskega sistema SAP za družbo FMR d. d.. Večino svojega časa na Kolektorju sem se ukvarjala z vodenjem projektov na poslovnem področju informatike. Poleg vodenja projektov je moje delovanje obsegalo tudi delo na področju računovodstva, kontrolinga, kadrov in obračuna plač. V tem času smo zaposleni na področju informatike skupaj s ključnimi uporabniki uspešno izvedli informacijski prehod s tolarja na evro. Zaradi velikosti koncerna, raznolikosti podjetij in geografske posejanosti podjetij izzivov in dela nikoli ni manjkalo.«

Maja Leban je mesto izvršne direktorice informatike prevzela po odhodu dosedanjega izvršnega direktorja informatike Bojana Poženela v pokoj. »S to funkcijo so zame prišle dodatne odgovornosti, saj oddelek informatike poleg poslovnega pokriva tudi področje tehnične informatike in telefonije. Zaposluje 15 ljudi, ki skrbijo za delovanje računalniške opreme in storitev na približno 17 različnih lokacijah v 6 različnih državah.«

Trenutno koncernova informatika dela na več projektih na različnih področjih. »Projekt prenove omrežja bo omogočil visoko razpoložljivost delovanja vseh naših sistemov na vseh lokacijah koncerna,« pravi Lebanova

in dodaja: »S 1. aprilom 2013 smo pričeli z uporabo informacijskega sistema SAP v dveh naših družbah, in sicer Kolektor Missel Insulation v Nemčiji in Kolektor Nanjing v Kitajskem. Družbi se bosta z uporabo poslovnega informacijskega sistema SAP pridružili približno 25 družbam koncerna, ki sistem že uporabljajo. Na področju podpore uporabnikom bodo koncernovi informatiki v drugem četrtletju pričeli z uporabo Help Deska, katerega zametek je bil splošno poznani e-mail naslov za prijavljanje napak. Glede na kategorijo napake bo napaka avtomatično posredovana osebi v informatiki, odgovorni za prijavljeno napako. S tem bomo skrajšali odzivni čas od prijave do odprave napake.«

Nova izvršna direktorica informatike Maja Leban si želi, da bi v prihodnosti informatiko še bolj približali uporabnikom. Kot pravi, bodo uvedli podatkovno skladišče in poročilni sistem ter podporo upravljanja vsebin.

*Imamo **560** uporabnikov poslovnega sistema SAP, več kot **100** uporabnikov CAD aplikacij in le nekaj manj kot **2000** uporabnikov vseh naših storitev. Programska oprema teče na **280** strežnikih. V celotnem koncernu je več kot **1200** osebnih računalnikov in grafičnih postaj ter le malo manj kot **500** prenosnih računalnikov.*

Zdajšnja izvršna direktorica in nekdanji izvršni direktor informatike Maja Leban in Bojan Poženel

Postali bomo kompetenčni proizvodni center za štancanje

Polona Rupnik

Ascom je družbeno odgovorno invalidsko podjetje, ki s svojo stroškovno učinkovitostjo, skrbjo za zaposlene in usmerjenostjo v varovanje okolja stremi k poslovni odličnosti. Vizija podjetja je na nosilnem programu drsnih obročev doseči vodilni globalni tržni delež, na področju storitev pa zagotavljati kakovostno strokovno podporo ostalim družbam v lokalnemu okolju.

To in še marsikaj drugega smo lahko slišali na Dnevu Ascoma, ki ga je vodstvo podjetja pripravilo za vodje podjetij in oddelkov koncerna Kolektor ter nekatere njihove upokoјence, ki so se vabilu z veseljem odzvali.

O podjetju

Ascom ima 146 zaposlenih, od

tega 73 invalidov. Po prihodkih je četrto največje invalidsko podjetje v Sloveniji. Njegovo dejavnost lahko v glavnem razdelimo na štiri enote – program komutatorjev (vodja Boris Carli), program hibridike (vodja Jožko Jazbar), čistilni servis (vodja Tomaž Troha) in oddelek pokojninskega, invalidskega in socialnega varstva oz. socialna služba (Petja Velikonja Vončina in Claudia Costa).

Njihov cilj je leto 2013 zaključiti s 15,6 milijoni evrov prodaje, proizvedli pa naj bi nekaj več kot 20 milijonov kosov izdelkov, od tega kar 16 milijonov kosov drsnih obročev. Prodaja in dodana vrednost na zaposlenega iz leta v leto raste. V letošnjem letu naj bi dosegli 132 tisoč evrov prodaje in 38 tisoč evrov dodane vrednosti na zaposlenega.

Ascomovi glavni končni kupci na programu komutatorjev so Stanley Black & Decker, IME, Sparky in Domel, na programu hibridike pa Bosch, Valeo, Remy, BSH, Hoffmann Elektrokohle, Continental in Renault. V predstavitvi so izpostavili dva primera dobre prakse, ki se nanašata

na proizvodni program. To sta nov sistem za spremljanje proizvodnje Sinapro@NG in procesni nadzor operacije štančanja Bankamp.

Čistilni servis, ki tudi deluje pod okriljem Ascoma, skrbi za čiščenje prostorov ter urejanje zunanjih in notranjih površin. Danes imajo ob 23 zaposlenih že kar 24 strank.

Ascomova socialna služba opravlja naloge pokojninskega, invalidskega, socialnega in zdravstvenega varstva, obravnavanja odvisnosti, spremljanja predpisov in izvajanja projektov promocije zdravja za celoten koncern Kolektor.

Prihodnost

Ascom naj bi tudi v prihodnje ohranil status invalidskega podjetja, nadaljeval z razvojem proizvodnega programa hibridike, razvijal nove storitve za družbe koncerna Kolektor, postal kompetenčni proizvodni center za štančanje delov za hibridne izdelke, še naprej zagotavljal zdravo delovno okolje in družini prijazno podjetje ter pridobil standard s področja varnosti in zdravja pri delu OHSAS 18001.

Boštjan More,
direktor podjetja
za poslovno
področje

»Namen Dneva družbe Ascom je bil predstavitev invalidskega podjetja, naše organiziranosti, aktualnih projektov in ciljev za prihodnost. Obiskovalci predstavitve so bili z videnim zadovoljni, po svoje pa tudi presenečeni, saj v naši družbi ni niti enega stroja, ki bi stal na istem mestu kot denimo pred 7 leti. Predstavitve bomo zagotovo ponovili čez nekaj let, morda že ob bližnji 20-letnici družbe, to bo leta 2015.«

Vili Makuc

»Najprej bi se rad zahvalil za povabilo. Sem zelo zadovoljen, da sem spet videl proizvodnjo, in presenečen, kaj vse se je spremenilo, odkar sem v pokoju. Najbolj pa me veseli, da program hibridike oz. drsnih obročev postaja glavni program podjetja. Prepričan sem, da v kolikor tega programa ne bi imeli, Ascom kot invalidsko podjetje ne bi obstajal več. Pohvale vredna je skrb za zaposlene, predvsem invalide. Podjetje na tem področju sledi vsem novostim, da bi delavcem čim bolj pomagali.«

Pravilna ergonomska ureditev delovnega mesta v delavnici na Ascomu

Branko Eržen

»Zelo me veseli, da so nas povabili. Bil sem prijetno presenečen. Presenečen sem tudi nad tem, kar smo videli. Veseli me, da podjetje, v katerem sem delal, tako napreduje. To vzbuja optimizem glede na vsakodnevna poročila o slabem stanju v naši državi. Upokojil sem se pred petimi leti. Danes sem srečal tudi nekaj takratnih sodelavcev. Vesel sem jih bil.«

Jože Černilogar

»Današnji obisk je bil zelo v redu. Nad povabilom sem bil izredno presenečen. Program, ki so ga pripravili za nas, je bil odličen. Današnjo proizvodnjo zelo težko primerjam s časi pred mojo upokojitvijo. Veliko se je spremenilo. Ascomu želim, da bi šel po začrtani poti. Le tako naprej.«

Sprememba življenjskega sloga v primeru bolezni in okvar hrbtenice

Bojan Pelhan

Življenje, ki ga živimo (šola, delo, prosti čas) se vse prepogosto poteka sede, v tesno zaprtih in neprezračeni prostorih. Težška fizična dela so redka, sedenje pred računalniki pa vse pogostejše. Že predšolski otroci uživajo v igrinah, ki jih kar mrgoli v sodobnih elektronskih medijih. Delo z računalnikom je eden od temeljev izobraževalnega procesa od osnovne šole naprej, na delovnem mestu nas obkroža množica računalnikov, ko pridemo domov, nas spet čakajo elektronska pošta, medmrežje ... In vse te spremembe so se zgodile v zadnjih 20 do 30 letih.

Vsako bitje ima enkratno in čudovito sposobnost prilagajanja – vendar je za to potreben čas. Nekaj deset let je sicer za človeško življenje dolga doba, za prilagoditev človeka na povsem drugačen način življenja, kot ga je živel

pred sto in več leti, pa veliko prekratka. Predvsem pa tem spremembam niso sledili ustrezni ukrepi, s katerimi bi morda lahko ublažili škodljive učinke življenja v moderni informacijski dobi. Življenje teče tako hitro, da se preprosto ne zavedamo, kako škodljiv je sodoben način življenja za človekovo zdravje. Kar pozabili smo, kako pomembno za zdravje je igranje otrok na svežem zraku, tekanje po gričih, plezanje po drevju, igranje iger, kot sta »zjemle krast« in »tančula« ... Kratke hlače, boste noge ... Dvorišča stanovanjskih hiš in blokov so se spremenila v asfaltna parkirišča za avtomobile. Otroški smeh, vpitje,

Osnovni elementi zdravega življenjskega sloga so gibanje, prehrana in počitek.

Sedeč način življenja, bivanje v zaprtih prostorih in pomanjkanje gibanja predstavljajo negativen stres za hrbtenico.

jok sta zamenjala hrup in smrad avtomobilske pločevine – celo na otroških igriščih. Družinski sprehodi v naravo – kdo sploh še utegne, ko pa se je čez teden nakopičilo toliko neopravljenega dela in obveznosti! Žal pa je resnica tudi, da ima vsaka stvar v življenju svojo ceno. In zdi se, da človeštvo to ceno že plačuje. Kljub velikemu napredku medicine in drugih strok, ki pomagajo ohranjati zdravje, smo priča hitremu naraščanju kroničnih nenalezljivih bolezni, kot so srčno-žilne bolezni, bolezni gibal, hrbtenice, pljuč, prebavil ...

Skupni imenovalec preprečevanja in obvladovanja vseh teh negativnih pojavov je najverjetneje sprememba življenjskega sloga oziroma načina življenja.

Kot že rečeno je v življenju sodobnega človeka gibanja odločno premalo. Številne delovne, družinske in osebne obveznosti nam tako napolnijo dan, da si krajšamo počitek in odlagamo obveznosti za konec tedna. Tako se začaran krog nadaljuje, saj obveznosti nenehno prelagamo v prihodnost in za lastne potrebe ni več časa. Pravimo, da smo stalno pod stresom.

Slednji je seveda lahko tudi koristen, če nam pomaga razrešiti neko težavo in traja le kratek čas. O negativnem stresu pa govorimo, ko ne zmoremo več obvladovati življenjskih nalog in nam stalno primanjkuje časa. Sprememba življenjskega sloga je zato najpomembnejši ukrep za preprečitev okvar zdravja, ki so posledice negativnega stresa.

Zmotno je razmišljanje, da bo vaše težave s hrbtenico razrešil zdravnik, kiropraktik, bioenergetik, maser ali kosmodisk. Zase lahko največ naredite sami.

Gibajte se – najbolje v naravi – štiri- do petkrat tedensko po eno uro ali več. Vsaka oblika gibanja je koristna, tudi zmerno fizično delo doma lahko krepí hrbtenico. Vsaj nekajkrat tedensko pa se je koristno nekoliko bolj intenzivno-rekreativno razgibati s hojo, tekom ali plavanjem.

Priporočamo hojo, še zlasti **nordijsko hojo**. Pomembno je, da pričnete z gibanjem postopno in ne pretiravate. Tek brez ogrevanja, ki je preveč intenziven, in slaba tehnika teka sta prej škodljiva kot koristna. Pravilna nordijska hoja lahko po intenzivnosti doseže nivo srednje intenzivnega teka, je pa bistveno manj nevarna kar zadeva poškodbe in učinkovita za več mišic kot tek. Hodite lahko v vseh letnih časih brez posebne in drage opreme. Zdravstvenih ovir za hojo skorajda ni.

Tek je nekoliko zahtevnejša oblika gibanja, saj je zanj potrebno več znanja in opreme pa tudi v vsakem vremenu in letnem času ni primeren. Učinek teka na zdravje hrbtenice in lajšanje že izraženih težav s hrbtenico je dober, če se upošteva pravilno opremo, tehniko, intenziteto in trajanje. Svetujemo zmerno intenziven tek na mehki podlagi – makadamu v trajanju pol do ene ure, s pravilnim ogrevanjem in raztezanjem mišic.

Plavanje je odlična oblika gibanja za zdravje hrbtenice, a je žal težko dostopna za večino ljudi. Odsvetujemo kopanje oziroma plavanje v hladni vodi in prsni slog plavanja. Najprimernejše za hrbtenico je hrbtno plavanje v vodi, ki ima vsaj 26 stopinj Celzija.

Kolesarjenje ni najboljša oblika gibanja za ljudi, ki že imajo težave s hrbtenico, in sicer predvsem zaradi slabe sklonjene drže hrbtenice in tresenja kolesa, zlasti pri naravni podlagi in spustih. Svetujemo ga predvsem ljudem, ki še nimajo večjih težav s hrbtenico. Ljudje, ki pa že imajo okvare hrbtenice, naj kolesarijo le občasno, na krajše razdalje in na kvalitetnih, dobro vzmetenih kolesih.

Gibanje je torej najboljše in najmočnejše »zdravilo« za bolezni hrbtenice. Se vi gibljete dovolj, da bi preprečili bolezni vaše hrbtenice? Ali želite in ste pripravljeni spremeniti vaš življenjski slog? Nagrada, ki vas čaka, ni niti denar niti priznanje, je pa zagotovo več zdravja, osebno zadovoljstvo ter tudi večja uspešnost tako v poklicnem kot tudi zasebnem življenju.

Hong Young-Chul (1957–2013)

Po srcu pravi Korejec, s posebno željo po miru na Korejskem polotoku, saj se je rodil južnokorejski materi in severnokorejskemu očetu. Doštudiral je študij kemije na univerzi v Seulu ter se takoj oziroma še celo pred končano fakulteto zaposlil v korejski avtomobilski industriji, kjer je prav gotovo na tak ali drugačen način pustil svojevrsten pečat.

Navkljub prenekaterim političnim in gospodarskim turbulencam v deželi ni nikoli sestopil z uspešne karierne poti. Slednja ga je v različnih vlogah vodila preko nekaterih avtomobilskih proizvajalcev v Koreji, kot sta npr. GM in Ssangyong, nato pa se je preko družinskih vezi vključil v zgodbo o uspehu bodočega Kolektor Sinyunga. Njegov tast je bil namreč lastnik malega komutatorskega podjetja, imenovanega Sinyung, in kot izkušen podjetnik je v Hong Young-Chulu prepoznal potreben potencial. V vseh letih službovanja predvsem kot nabavnik v avtomobilski industriji se je Hong Young-Chul priučil vseh potrebnih veščin, vključno z angleščino, kar je še dandanes redkost v Koreji. Prav tako je s pogostim sodelovanjem z evropskimi sodelavci v GM-u in Daimlerju pridobil tudi širino in razumevanje, potrebno za sožitje različnih kultur. Koreja je namreč neizprosna dežela in potrebna je prava mera sposobnosti izogibanja konfliktom, ki jo je Hong Young-Chul prav gotovo imel. To je dokazal tudi s svojim nadaljnjim, skorajda 14-letnim sodelovanjem s Kolektorjem, kjer je sprva kot promotor začetka sodelovanja nadalje pa kot podpredsednik in nazadnje kot predsednik podjetja Kolektor Sinyung poskrbel za uspeh in izjemno prepoznavnost Kolektorjevega imena v Koreji in okoliški Aziji, spotoma pa nesebično aktivno pomagal pri izobraževanju in usmerjanju mladega Kolektorjevega vodstvenega kadra.

Žal je korejski tempo dela očitno pustil svoj pečat. Na poslovni poti ga je namreč nenadoma izdalo ožilje, nakar je po nekaj urah v bolnišnici v Daeguju morda celo po nepotrebem umrl zaradi srčnega zastoja. V šoku je pustil ženo, dve hčeri (od katerih je starejšo nedavno vseeno še uspel popeljati pred poročni oltar) ter vse sodelavce vključno s slovenskimi, katerim je bil ne samo sodelavec, temveč tudi prijatelj. V spomin nanj bomo še največ naredili, če sem in tja tudi mi nadenemo dobro voljo in nasmeh, ki sta tako spontano sijala na njegovem obrazu.

Ali je doping prisoten samo v vrhunskem športu?

Slovenska antidopinška organizacija: SLOADO

Šport je bil v vsej svoji zgodovini izpostavljen mnogim nevarnostim, med katerimi je uporaba prepovedanih snovi in postopkov ali na kratko dopinga tista, ki si je v zadnjih letih predvsem zaradi ogrožanja zdravja športnikov, ne-etičnih principov športnega boja in zlorabe vrednot športnega duha pridobila pomembno prioriteto med športnimi in vladnimi organizacijami.

Žal doping že dolgo ni več samo problem vrhunškega športa in vrhunskih športnikov, temveč postaja vse večja nevarnost širši populaciji, saj nevarno ogroža zdravje predvsem mlajših, ki si z njim želijo polepšati svoj izgled ali na lažji način doseči boljše telesne zmogljivosti in si s tem popraviti svojo samopodobo. Verjetno to s samim športom nima neposredne povezave, vendar poznavalci razmer opozarjajo na vedenjske vzorce predvsem staršev in njihovih otrok, ki potrjujejo t. i. »dopinško miselnost«, kjer marsikateri starši svojega otroka ob prvi vročini ali udarcu pri igri potolažijo s tabletko ali čim podobnim.

Organiziran šport je v tem oziru bolj urejen, kajti njegova avtonomnost, predvsem pa mednarodna protidopinška pravila so področje dopinga kar se da natančno opredelila. Povsem nekaj drugega pa je področje športne rekreacije in različnih gibalnih aktivnosti. Njihova povezanost z vrhunskim športom je dokazana, saj mnogi še vedno sanjajo o svojih športnih idolih in se jim na nek način želijo približati ali se z njim celo poistovetiti. Vendar na tem področju skoraj ni sistemskega pristopa, ki

bi protidopinškim organizacijam omogočal nadzor nad uporabo dopinga. Ker gre za večplastni družbeni problem, bi tu morala družba s svojim aparatom odločneje posredovati. Žal je fenomen dopinga v civilni populaciji tudi metodološko slabo obdelan in tudi raziskave so zelo redke, zato se večkrat pojavlja vprašanje, kje so vzroki uporabe dopinga v vsakodnevem življenju. Verjetno jih gre iskati v načinu življenja, prehranjevalnih navadah, vplivu okolja, preobremenjenosti, skratka v vseh pomanjkljivostih sodobne družbe. Pri tem ne gre spregledati velikega vpliva, ki jih tržna ekonomija spretno uporablja pri profitno usmerjeni proizvodnji vseh vrst prehranskih dodatkov in njim podobnih snovi.

Pri športnikih se pomanjkljivo znanje o dopingu kaže v nepoznavanju prepovedanih snovi in postopkov v športu, »nenamernem« dopingu preko prehranskih dopolnil, zlorabi zdravil v prosti prodaji in prekomerni uporabi prehranskih dopolnil. Med spremljevalnim osebjem pomanjkljivo znanje o dopingu vodi do neprimerne svetovanja športnikom glede prehranskih dopolnil in

zdravil, v najslabšem primeru pa do namernega dopingiranja športnikov. Med rekreativnimi športniki slaba ozaveščenost vodi predvsem do neprimerne uporabe prehranskih dopolnil in zlorabe prepovedanih snovi z namenom doseganja boljših rezultatov na rekreativnih prireditvah ali v smislu samopotrditve ter za izboljšanje telesnega videza (hujšanje, bodybuilding).

Ker t. i. doping postaja med mladimi resen problem, na katerega je potrebno opozoriti, Občina Idrija na pobudo šolske zdravnice, tudi občinske svetnice Majde Troha 16. aprila ob 17. uri v Centru idrijske čipke (stara osnovna šola) v Idriji pripravlja predavanje strokovnjakov za boj proti dopingu. Vabljeni vsi, ki bi o tej temi želeli slišati kaj več.

- PREVOZI OSEB IN SKUPIN
- PREVOZI BLAGA
- HITRA DOSTAVA POŠILJK (Ljubljana in okolica)
- ORGANIZACIJA PREVOZOV
- RENT-A-CAR

RCT TRANS

Partizanska 8, 5280 Idrija
E-mail: rcttrans@amis.net

☎ 041 648 393

Najraje skačem vzvratni salto

Polona Rupnik

Kaj imajo skupnega Idrijčan Beno Pahor, Tržačan Pino Auber in Spodnjeidrijčan Jan Vončina? Vsem trem je skupna strast do skokov v vodo z višine. Ker je Jan Vončina eden boljših ekstremnih skakalcev v vodo, je prav, da kaj o njem napišemo tudi mi.

»Že kot majhen fant sem rad skakal v vodo,« pripoved svoje skakalne poti začne Jan. »Vedno sem si želel, da bi v vodo skočil s par metrov nad gladino. Neizmerno me privlači ta poseben občutek, ki ga doživiš med letenjem po zraku.« Kot pubertetnik je Jan prvič skočil na glavo z 10 metrov. »Kar nekaj let sem rabil, da sem se odločil za skok na glavo s petnajstih metrov.« S polnoletnostjo je prišla tudi želja po čem drugem, ne le skokih na glavo. »Na morju sem opazoval starejšega možakarja, ki je z 10 metrov skočil salto in pol. Naslednji dan sem moral poskusiti tudi sam. Pa čeprav nisem vedel, kako in kaj. Uspelo mi je.« Janov trener je v uvodu omenjeni Beno Pahor, legenda idrijskih skokov v vodo. »Med počitnicami sem delal kot poštar in sem mu nesel pošto. Zaklepetala sva se in se dogovorila, da pridem na trening akrobatike. Od tu naprej je šla moja skakalna pot le še

navzgor.

»Z začetnih 3 metrov danes skačem s 23 metrov. Pogoji za trening v Sloveniji so slabi. Pozimi treniram v telovadnici na trampolinu, poleti za trening izkoristim kar tekme,« pripoveduje Jan. »Slap ob Idriji pride v poštev, če ni (pre)velikega nanosa peska, Soča je dovolj globoka, a premrzla, bazen na Jesenicah je še edini, ki ima olimpijski stolp pri nas, toda pot do tja je dolga in pride v poštev le v redkih primerih.« Kljub nekaterim dobrim skakalcem pa je ta šport v Sloveniji še povsem v povojih in ostaja na povsem amaterski ravni. »Skačemo tisti, ki nas to veseli in do skokov čutimo posebno strast,« pravi Jan in dodaja, da bi rad v prihodnjih letih nadaljeval začrtano pot. »Rad bi opozoril nase in Sloveniji pokazal, da sem v skokih v vodo razred zase.«

Večkratni državni prvak se je najprej tekem udeleževal samo v domovini.

Janu Vončini udeležbo na tekmovanjih omogočata Občina Idrija in koncern Kolektor. Slednji je prispeval tudi finančna sredstva za nakup novega trampolina Kluba za skoke v vodo Idrija, katerega član je tudi Jan.

»Ko so videli, da dobro skačem, so me začeli vabiti tudi drugim.« Dobri in atraktivni skoki so ga pripeljali do tekmovanja v Črni Gori, kjer se je prvič predstavil tujini. Sledila so povabila v Srbijo, Bosno in Hercegovino ... Leta 2010 se je udeležil prvega evropskega prvenstva, na katerem je zasedel odlično 9. mesto. »Moja želja je uvrstitev na svetovno prvenstvo; to so štiri tekme v Italiji.«

Sam je, kot pravi, med skokom osredotočen le na to, da ga bo pravilno izvedel in varno pristal v vodi. Brez poškodb. »Do zdaj sem se le enkrat huje poškodoval. Na tekmi na Lentu, ko sem po skoku v vodo omedlel. Ko sem prišel k sebi, sem vedel, da ne diham pravilno, pa tudi, da me čaka še en skok. In sem skočil. Nisem želel, da si me zapomnijo po tem, da sem se na tekmi poškodoval. Posledice svojega dejanja sem čutil naslednji dan, ko nisem mogel vstati iz postelje, moj prsni koš pa je bil ves v modricah.«

Jan Vončina se trudi, da na tekmah skače različne skoke, saj je to tudi za gledalce bolj atraktivno. »Moj najljubši skok je vzratni salto. Sicer pa je bil moj skok v Mostarju popoln, ker to ni bila tekma, pač pa sem skočil za svojo dušo.«

Glede na svojo mladost bo Jan

verjetno skakal še vrsto let, saj starostne omejitve pri skokih v vodo ni. Dokaz za to je Tržačan Pino Auber. »Pomembno je samo to, da si fit,« pravi Jan. Mladenič ima torej še dovolj časa, da uresniči svoje želje; poleg udeležbe na svetovnem prvenstvu je tu še skok s 30 metrov.

Skoki v vodo z velikih višin so težja različica skokov v vodo. Izvajajo se z višin od 20 do 30 metrov. Odskočno mesto je lahko strm klif, visok most, jez ali zgradba. Globina vode mora biti vsaj 5 m ali več.

HVALA KOLEKTOR

Indija vendarle še vedno Koromandija

Mojca Zajc

Indija – ob zvenu te besede se mi pred očmi najprej narišejo nasmejani obrazi umazanih otrok, otrok, ki se še vedno znajo igrati na ulici, otrok, ki se še vedno razveselijo še tako majhne igračke iz kinder surprise jajčka, ki sem jo v zadnjem trenutku vrgla v nahrbtnik, saj se mi je že dovolj dolgo valjala po stanovanju. Takoj za njimi sledijo prešerni nasmehi na obrazih zgubanih in škrbavih ženic, ki na cesti prodajajo pisano paleto raznovrstne krame, rišejo s kano na tvoje roke ali pa preprosto prosijo za malo drobiža, da bi končno le nahranile svoje velike družine. Družbo na ulici jim delajo tudi utrujeni, a še vedno nasmejani vozniki rikš, dandanes še vedno najhitrejšega in najcenejšega prevoznega sredstva v večjih mestih Indije.

Seveda pa v primeru Indije ne moremo ostati samo pri podobah, ulica enostavno ni živa brez zvoka, vonja in okusa. Kljub slabemu zraku zaradi gostega prometa in številnih prometnih zastojev indijske ulice preveva vonj po cimetu in kardamomu, ki se kadita iz glinenih lončkov sladkega masala čaja. Ob pitju slednjega se mi večkrat zgodi, da se vprašam, če sta to tista med in mleko, ki naj bi se cedila v tako opevani Indiji Koromandiji. Pri tem mi spomin nehote uide na prelepe čajne plantaže goratega Munnarja, na tamkajšnji hladen in svež zrak, ki je pravo nasprotje soparnih in zatohlih mest. Takrat se moram zopet zahvaliti pridnim rokam številnih ženic, ki dan za dnem neumorno nabirajo vršičke čajevca, iz katerega je nastala opojna

pijača, ki so jo pravkar okusile moje brbončice. Na tem mestu ne smemo pozabiti na vonje kadila, ki se širi iz bližnjih templjev in oltarjev, ostrih parfumov mimoidočih žensk, vse skupaj pa začinjeno z vonjem krav, ki so zaradi svojega svetega statusa stalnica na ulicah indijskih mest.

Indijske ulice

Na prvi pogled so torej indijske ulice nekakšna kaotična mešanica ljudi, živali, predmetov, hrane, hrupa, vonjev in okusov, a če se nam uspe vanje poglobiti in z njimi enostavno zlit, vidimo, da se za njihovimi kulisami skriva mnogo več. Tu gre namreč za številne zgodbe vsakodnevnega preživetja ne le posameznikov, pač pa celotnih razširjenih družin, ki so

Zbiranje v svetišču, Haridvar

Prostrane plaže Andamanskih otokov

Otroški obrazi Indije

Obredno očiščenje na otroški način

Sušenje sarijev po obrednem kopanju

Obiranje čaja na plantažah Munnarja

v iskanju boljšega jutri priromale v mesto iz bližnjih in daljnih okoliških vasi. Mesta so jih vzela za svoje, ponudila so jim borna zatočišča na ulicah in pločnikih, če se jim je nasmehnila sreča celo v katerem od številnih slumov (revnih naselbin z zgolj borno infrastrukturo).

Ljudje – srce in duša Indije

Srce in duša Indije so torej ljudje in njihovo uspešno sobivanje številnih

religij in tisočeri bogov, h katerim se vedno znova zatekajo po varnost in pomoč. V večini indijskih svetišč, ne glede na njihov religiozni izvor, dobi človek nek prijeten občutek domačnosti in topline. Vse te pisane množice ljudi, ki posedajo na tleh ob darovih hrane in jo z največjim veseljem delijo z mimoidočimi turisti, otroci, ki razposajeno tekajo naokrog in hitijo, da mi pokažejo slona, ki s svojim „magičnim“ rilcem blagoslavlja vernike. Za barvno pestrost poskrbijo v rumena in oranžna oblačila odeti sadhuji, indijski sveti možje, ki ti po hitrem postopku na sredo čela narišejo tikko – rdečo piko, ki naj bi nam odprla tretje oko in pomagala poleg materialnega videti tudi spiritualni svet. Zanimanje vedno pritegne tudi obredno očiščenje – kopanje v rjavi, umazani, a po svetosti seveda najčistejši vodi, ki se ga odrasli udeležijo z vso resnostjo in vnemo, otroci pa velikokrat, če se le da, izkoristijo za razposajeno čofotanje po vodi. Še lepši je pogled na živobarvne sarije, ki se po takšnem ritualu navadno razprostrti sušijo nekje na skalah ali drevesih v bližini svetišča, medtem ko se njihovi lastniki ob veselem klepetu predajajo prijetnim in toplim sončnim žarkom.

S popolnim nasprotjem kaotičnih mest pa presenetli narava v bolj odmaknjenih in še neokrnjenih predelih Indije, kjer pljuča še vedno napolni svež gorski zrak in kjer se naš pogled ustavi na mogočnih himalajskih vršacih, turkiznih, v soncu lesketajočih se jezerih ter sinji modrini neba. Tudi v teh odročnih kotičkih se še vedno pišejo zelo zanimive zgodbe ljudstev, ki tu še vedno bolj ali manj uspešno kljubujejo težkim življenjskim razmeram – a presenetljivo tudi oni največkrat z nasmehom na obrazu.

Vsak popotnik pa si na koncu vendarle rad tudi malo spočije od naporne poti in zato skriva Indija v svojih nedrjih številne prelepe obmorske kotičke, otočke z belimi peščenimi plažami, visečimi mrežami pod visokimi palmami in seveda kulinaricnimi užitki. Pa smo zopet pri moji podobi „Koromandije“, kjer se cedijo medene sredice tropskih sadežev in teče kokosovo mleko v potokih.

Vse to in še mnogo več je torej Indija. Najbolje je, da se vanjo človek odpravi brez posebne priprave, ki bi zagotovo prinesla določene predsodke in pričakovanja, pač pa jo skuša doživeti in vsrkati vase takšno, kot je, z vso svojo pestrostjo in raznolikostjo, z vso svojo umazanijo in lepoto obenem.

Detoksična prehrana

Marko Mrak

Če poenostavimo, je detoksična prehrana dieta, ki odstranjuje škodljive toksine iz telesa. Vsak od nas svojemu telesu občasno privoščimo počitnice in da svoje možgane na »počitek«, običajno pa vsi pozabimo na presnovne procese v telesu. Razlog za detoksično prehrano je razstrupljanje telesa.

Detoksična prehrana je prav to: »počitnice in čiščenje naše presnove«. Ni potrebe, da bi take »počitnice« imeli večkrat v letu, dovolj je enkrat do dvakrat letno 5 do 7 dni čiščenja oziroma malce bolj uravnoteženega zdravega prehranjevanja.

Jetra imajo glavno vlogo pri »odplakovanju« toksinov iz telesa in razstrupljanju telesa. Hranila in dodatki, ki ovirajo pravilno delovanje jeter, so alkohol, zdravila, dioksini, ki jih dobimo z uživanjem živalske hrane in se kopičijo v našem telesu, nikotin, visokobeljakovinske diete, nasičene maščobe, steroidna zdravila, hlapi, zoglenelo meso (pečenje na visokih temperaturah) ...

Da dosežemo optimalno stanje v telesu, je potrebno vnašati pravilno izbrano prehrano ter multivitamine. Ključ so hranila, ki vsebujejo glutation ter dodatke žvepla. To so brokoli, stebelasta zelenjava, ohrovt ... Drugi »trik« pa je vzdrževanje kislinsko-alkalnega ravnovesja. Da dosežemo ta učinek, je potrebno dodajati kalijev karbonat, ki se nahaja v sveži zelenjavi in sadju.

Priprava!

S čiščenjem telesa začnite med vikendom, saj se boste lahko organizirali bolje kot med tednom, ko imate več obveznosti. Vsaj štirikrat tedensko si obvezno privoščite trening ali gibanje, ki naj ne bi bilo krajše od 25 minut. Voda je naravni »čistilec« organizma, zato popijte vsaj 2,5 litra na dan brez vnesenih sladkorjev. Voda naj bo prečiščena. Sadni sok iztisnjenih sadežev je poln vitaminov in antioksidantov, dodana semena (sončnično, bučno, laneno ...) so polna vitamina E in cinka. Koktajl si zmešate s paličnim mešalnikom in spijete vsaj 3 dl na dan.

Zelo priporočljivo je uživati **sadje** z visokim detoksičnim potencialom, to so marelice, vse vrste brusnic, ribez,

melone, citrusi, kivi, slive (tudi suhe, kuhane v kompotu), melone, rdeče grozdje, papaja in mango (slednja sadeža sta bolj eksotična in ju zato priporočam na potovanjih po Aziji).

Zelenjava z visokim detoksičnim potencialom: brokoli, rdeče zelje, korenje, cvetača, rdeča pesa, kumare, ohrovt, brstični ohrovt, buča, špinača, sladek krompir, paradižnik, vodna kreša, fižol, kalčki, artičoke in poper.

Ogljikohidratna živila in tofu: neoluščen riž, proso, kvinoja, kuzuza (polenta).

Ribe: losos, sardine, tuna, skuša. Pri ribah izbirajte manjše ribe, saj vsebujejo manj svinca.

Petdnevni priporočen plan prehrane za detoksično očiščevalno prehrano

Dan 1				
Zajtrk	Malica	Kosilo	Malica	Večerja ob 19:00
Sadje npr. Pomaranča Kivi (narezano)	Suhe marelice Oreščki (po izbiri)	Neoluščen riž Tuna (150 g)	Sadje	Cvetača Sardine – 8 sardin

Dan 2				
Zajtrk	Malica	Kosilo	Malica	Večerja ob 19:00
Sadni sok iz sadja Lahko 1x banana (po izbiri iz tabele)	Sadje Oreščki	Tofu (lahko ga namočite v sojini omaki in popečete) Brokoli Malo riža	Sadje Oreščki	Brstični ohrovt Brokoli Fižol v solati

Dan 3				
Zajtrk	Malica	Kosilo	Malica	Večerja ob 19:00
Sadni kompot iz sliv	Sadje Oreščki	Polenta (malo) Sardine – 8 sardin Zelenjava	Sadni sok iz sadja (glej tabelo)	Rdeča pesa Tofu (popečen) Zelenjava po izbiri

Dan 4				
Zajtrk	Malica	Kosilo	Malica	Večerja ob 19:00
Sadni sok iz sadja (po izbiri iz tabele)	Sadje Oreščki	Krompir (malo) Losos s sojino omako (150 g)	Sadje Oreščki	Zelenjava po izbiri iz tabele Tuna v konzervi (80 g)

Dan 5				
Zajtrk	Malica	Kosilo	Malica	Večerja ob 19:00
Sadna skleda (narezano sadje iz tabele)	Sadje Oreščki	Polenta Tuna (150g) Zelenjava (špinača)	Sadje Oreščki	Zelenjava po izbiri Tofu Oreščki

Olja: hladno stiskano oljčno olje za kuhanje in solate ter ostala hladno stiskana olja za solate.

Semena in oreščki: pest oreščkov na dan, nesoljenih in kombiniranih s semeni. Lešniki, brazilski oreščki, mandlji, orehi, bučna, sončnična, sezamova in lanena semena.

Dodatki: multivitamini, vitamin C (od 500 ml – samo za čas trajanja detoksične diete, preveliki odmerki vitamina C namreč lahko povzročajo nastanek ledvičnih kamnov), aloe vera napitek z vodo.

Čaji: ajurvedski čaj za ravnovesje (Pitta čaj), vsak dan popoldan Pu-erh rdeči čaj, zjutraj pogojno zeleni čaj kot nadomestek za kavo.

Omejitve: krompir in banana samo vsak drugi dan.

Izogibajte se vsem izdelkom iz bele moke, vsem vrstam mesa, mlečnim proizvodom, jajcem, soli, vsem živilom, ki vsebujejo živalske maščobe, umetnim sladilom, prehrabnim dodatkom, začimbam, suhemu sadju, kavi, črnemu čaju, alkoholu, cigaretam ...

Obvezno: popiti vsaj 2,5 l vode na dan, brez dodanega sladkorja ali CO2.

Priporočeno: napitek ALOE VERA zmešan z vodo po priporočilih proizvajalca, ajurvedski čaj za ravnovesje zvečer med 22:00 in 24:00 uro, popoldan Pu-Erh rdeči, beli ali zeleni čaj, ki čisti organizem!

Priporočena hranila

	Žitarice/Tofu	Sadje	Zelenjava	Ribe	Olja
IDEALNA izbira hranil Izbira hranil vsebuje veliko detoksičnih snovi!	Proso Koruza (polenta) Kvinoja Neoluščen riž Tofu	Marelice Slive Ribež Kivi Črni ribez Melona Pomaranče Mandarine Rdeče grozdje Papaja Mango	Artičoke Brokoli Brstični ohrovt Rdeče zelje Špinača Fižol Cvetača Rdeča pesa Korenje Kumare Buča Sladek krompir Paradižnik Vodna kreša Kalčki Artičoke Šparglji	Losos Tuna Sardine Skuša	Oljčno Bučno Arašidovo

Kremna špargljeva rižota

Sestavine:

riž carnaroli, šparglji, maslo, sir grana, čebula, zelena, korenček, poper, sol, peteršilj, belo vino, česen, oljčno olje, zelišča.

Postopek priprave:

Šparglje olupimo in iz olupka ter zelenjave skuhamo špargljev fond. Trd spodnji del špargljev skuhamo in iz njega naredimo pire. V ponvi segrejemo olje ter damo vanj samo sredinski del narezanih špargljev, čebulo in česen. Nato dodamo riž, vse skupaj dobro segrejemo in zalijemo z belim vinom. Ko vino izpari, zalijemo z vrelim fondom in dodamo ¼ masla. Začinimo in ves čas mešamo in zalivamo ter po žličkah dodajamo kremo, ki smo jo naredili iz trdih delov špargljev. 2-4 minute pred koncem dodamo nariban sir in preostalo maslo ter valovito umešamo. Dodamo peteršilj ter po potrebi še sol in začimbe.

Serviramo:

Kremasto rižoto serviramo na plitvem krožniku in nanjo položimo cel, na žaru popečen špargelj.

Recept je pripravil Sadmira Talić, vodja kuhinje v Hotelu Jožef

Dogodki, ki jih pripravljajo v hotelu Jožef, nakazujejo, da se lahko Idrijčani v hotel odpravimo tudi takrat, ko si želimo popestritve dneva ali prosti čas preživeti drugače kot običajno. V zadnjih treh mesecih se je v hotelu »dogajalo«.

Največja sprememba, ki se je zgodila v zadnjih treh mesecih, je vsekakor menjava vodstva hotela. S februarjem je mesto vodje hotela prevzel Marko Jenšterle, velik poznavalec gostinstva. Dotedanja vodja hotela Jolanda Tušar se je podala novim izzivom naproti, za seboj pa je pustila neizbrisen pečat. Poskrbela je za dobro umestitev hotela v ožjem in širšem slovenskem okolju. V dveh letih od odprtja hotela je oblikovala majhen, a izredno kvaliteten tim, ki je sposoben zadostiti okusu še tako zahtevnega gosta. Nikoli pa ni nič tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše. Tega se zaveda tudi hotelska ekipa, ki je željna pridobivanja novega znanja. Svoje gostinske izkušnje bo lahko nanje prenesel kar novi vodja hotela Marko Jenšterle sam.

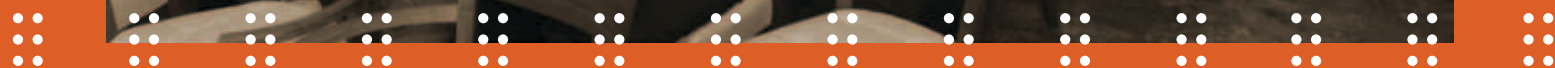
Da znajo v hotelu Jožef zadostiti vsem okusom, priča pisana paleta najrazličnejših dogodkov – od koncertov, literarnih

večerov, zdravstvenih predavanj do kuliničnih in drugačnih večerov ob posebnih priložnostih.

»Dogajati« se je začelo s priznano slovensko pevko Tinkaro Kovač, ki je množico navdušila z novimi in starimi uspešnicami. Sledilo je predavanje o manualni terapiji bioresonančne terapevtke Dušice Košir,

ki v hotelu Jožef enkrat na teden izvaja bioresonančne terapije. Za poseben Dan žena je poskrbela pesnica Andrejka Jereb z gostoma Luko Ličarjem in Erinom Čoraličem. Posebno kulinično doživetje je bil Valentinov večer. Presenečenje za goste je bila spektakularna sladica, ki jo je pospremila dišeča meglica. Kot obljublajo v hotelu Jožef, bo takšnih večerov še več.

**EVT
SISTEMI d. o. o.**
Ekologija, Varnost, Trgovina

**Trgovina EVT ima nov, daljši
obratovalni čas, ob sredah do 17. ure**

15,29 €

1 L

**Sredstvo za
brezvodno pranje
Freedom Original Formula**

Sredstvo za brezvodno pranje je izdelano na vodni osnovi in je okolju prijazno. Nanašamo ga lahko na vse vrste površin kot so lakirane površine, plastiko, krom itd vendar ne na tekstil! Uporabljamo ga lahko na suhi ali mokri površini. Odstrani umazanijo, na očiščeni površini pa ustvari plast visokega sijaja katere se umazanija težko oprijema. Vsebuje dva visokokakovostna voska, zmes posebnih naravnih polimerov, organska mila, površinsko aktivne snovi in druge visokokvalitetne sestavine.

3,89 €

750 ml

**Loščilo za pnevmatike
Fraber Gommalex**

Koncentrirano sredstvo za nego in čiščenje gumijastih površin. Ne pušča mastnih madežev. Zagotavlja visoki sijaj z dolgotrajnim delovanjem. Barvo neguje in varuje. Vsebuje naravne elemente in je okolju prijazen.

25,28 €

Lovske hlače na pas

Zelo kvalitetne lovske hlače na pas. 2 klasična žepa, 1 žep zadaj in 1 stranski žep. Material: 100 % bombaž

Vabljeni vsak delovnik med **7:00 in 15:00**,
ob sredah odprto do 17 ure
Trgovina **EVT**, Arkova 11, Idrija. Telefon: **05 37 74 840**

e-trgovina
<http://trgovina.evt.si>

TENIŠKI VRTEC

Teniški klub Kolektor bo v aprilu organiziral brezplačno vadbo tenisa za otroke stare od 5-6 let. Vadba bo potekala na teniških igriščih v Mejci pod balonom. S teniškim vrtcem bomo pričeli v četrtek, 4. 4. 2013 ob 17.00 uri. Družili in zabavali se bomo tudi 11., 18. in 25. 4. 2013. Vadba bo trajala 60 min. Da bi zagotovili kakovostno vadbo, bo na vsakih 6 otrok 1 teniški trener.

Cilji programa so:

- vključitev najmlajših v šport
- razvoj osnovnih psihomotoričnih sposobnosti
- razvoj socialnih veščin in samostojnosti
- zabavno, aktivno in sproščeno druženje z vrstniki (PLAY & STAY)
- uporaba manjših loparjev in mehkih žog
- razvoj temeljnih športnih vrednot

Loparje in ostale rekvizite priskrbimo mi!
Prijava sprejemamo preko e-maila pivknatasa@gmail.com

Trenerska ekipa bo v zasedbi:

- Jaka Flajšaker – trener tenisa B
- Nataša Pivk Vončina – prof. šp. vzg smer specialna šp. vzgoja (otroci do 6 let), trener tenisa D
- Alan Štucin – absolvent fakultete za šport (smer športno treniranje - tenis)

Teniški vrtec bo v vsakem vremenu!

Kaj je lani počel Kaskader?

Kratko in jedrnato – bili smo zdravi in poslovno uspešni. In to danes nekaj velja. Za prihajajoči čas pa – kakor se bomo sami znašli in kakor nam bo usojeno (ali kakor bo sistem dopuščal). Pika. Vse ostalo so samo nianse.

Peter Poljanec

Uspešno smo zaključili izvedbo gradbenih del na odseku daljnovoda 2 x 100 kV Beričevo–Trbovlje. Samo delo niti ni bilo toliko logistično zahtevno, a smo imeli na delu trase v ravninskem delu (ne boste verjeli, tudi tam znamo delati) probleme s podtalnico. V nekem obdobju smo na nekaj stojnih mestih črpali vodo iz gradbene jame s kapaciteto 3 m³ na minuto (50 litrov/sekundo). Če bi imeli tak izvir sredi Idrije, bi odpadla celotna investicija občine v vodovod iz Idrijske Bele v Idrijo. A kaj hočeš, v naši domovini je že tako, da nikoli niso stvari na pravem mestu. In, ne boste verjeli, tudi mi smo imeli opravka s protesti domačinov – saj veste, kako pravijo: »Ko ima hudič mlade, ...«. Ampak

kapo dol projektne vodji, ki je sicer bila ženska, a je imela j..., da jih večina dedcev nima takih. Z levo roko je uredila vse tekoče zadeve (pa ne glede na agregatno stanje). Če bi taki operativci vodili našo »prostrano« domovino, bi zagotovo imeli drugo Švico na južni strani Alp.

Za istega investitorja smo delali tudi odsek daljnovoda 2 x 400 kV Beričevo–Krško. Bistvena razlika je bila samo v tem, da je bil na omenjenem odseku projektne vodja moški, ki pa mu je med nogami očitno nekaj manjkalo. Kaj je imel namesto tega, ne vem in me niti ne zanima, posledice vodenja pa se danes odražajo v raznih, v glavnem negativnih, prispevkih v

KASKADER

ZAHTEVNA TERENSKA DELA

medijih. Priznam, da sem bil prvič v življenju pod močnim stresom in na robu samoobvladljivosti in da ni dosti manjkalo, da bi prvič nekoga pobožal z roko – pa ne prav nežno. Še dobro, da sem nekako zdržal in se na koncu vdal v usodo. (Ta usoda je bila tudi krepak minus v realizaciji).

Vse ostalo delo v letu 2012 je potekalo po utečenih tirnicah. Nekje na robu zahtevnosti in seveda ekonomičnosti. Brez dobre ekipe se takih del ne da izvesti.

Mičotu ležijo dela na višini in če mora zaradi olajšanja izvedbe dela še kaj minirati, potem čisto "not pade«. Z ekipo je izvedel prvo fazo odstranjevanja podora pod gradom Borl na Ptujskem. Če mene vprašate, vam kot laik povem, da je še dobro, da se grad oz. del gradu ni podrl (pa ne zaradi Mičota). Tak čuden kamen je tam, da me kar

Alešu in njegovi ekipi s pomočjo kooperantov ležijo »zajle«. Skrajšali so krožno jeklenico na tovorni žičnici iz Zadnjice do planinske kočice na Kriških podih. Malo napisanih besed, a veliko in zahtevno delo.

Konec leta se je z ekipo podil tudi po Kaninu in izvajal remont na krožni kabinski žičnici. Sem ga malo za ušesa potegnil, ko sem slišal, da se je žičnica iztirila. Ampak vem, da njegovi niso nič krivi in da je bil splet okoliščin tak, da se jim je to pripetilo. Zaupam svojim ljudem, da kar naredijo (običajno premalo, če vprašate mene), naredijo kakovostno, zato se bom brez strahu še vozil na Kanin in tam smučal.

Kjer se drugi ustavijo, mi začnemo. To velja za pilota naše premične

srce boli, ker slutim višino stroška, ki bi bila potrebna za trajno sanacijo objekta.

Primož se je verjetno rodil v stroju (če že ne bom pogledal na njegov rojstni list, bom ob priliki zagotovo vprašal njegovo mamo, naj mi čisto po resnici pove, kje se je zgodilo). Najbolj sem zadovoljen, če sploh ne vem (mikrolokacijsko), kje dela. Če vem, že mislim na številko 113, zavarovalnico, razne inšpektorje. Za obnovo električnih in telekomunikacijskih linij je »profesor strojništva«.

Številka 2 na firmi po stažu – Boris – mojster z motorno žago. Če si profesionalc, si pač profesionalc. Zahtevne poseke pod daljnovodi in poseke z usmerjenim podiranjem največkrat med objekti in v parkih izvede njegova ekipa. Klubuk dol in gremo na pivo (Boris, ne jaz).

mehanizacije na kolesih. Robi in Guc. Bolj star, bolj nor, poje Zoran. Ne, to v tem primeru ne velja. Bolj star – ja, ampak bolj nor – zagotovo ne. Morda izkušnje, predvidevanje in kaj še vem kaj. Morda tudi kombinacija upati si in malo sreče ...

Dovolj. Vedno se bojim povratnega, da ne bi slučajno že čez nekaj dni prišlo do neljubih dogodkov in bi se vsebina zgornjega teksta spreobrnila v negativno vsebino.

Čisto za konec – kaj pa jaz? Vse pod nadzorom in tako naj tudi ostane.

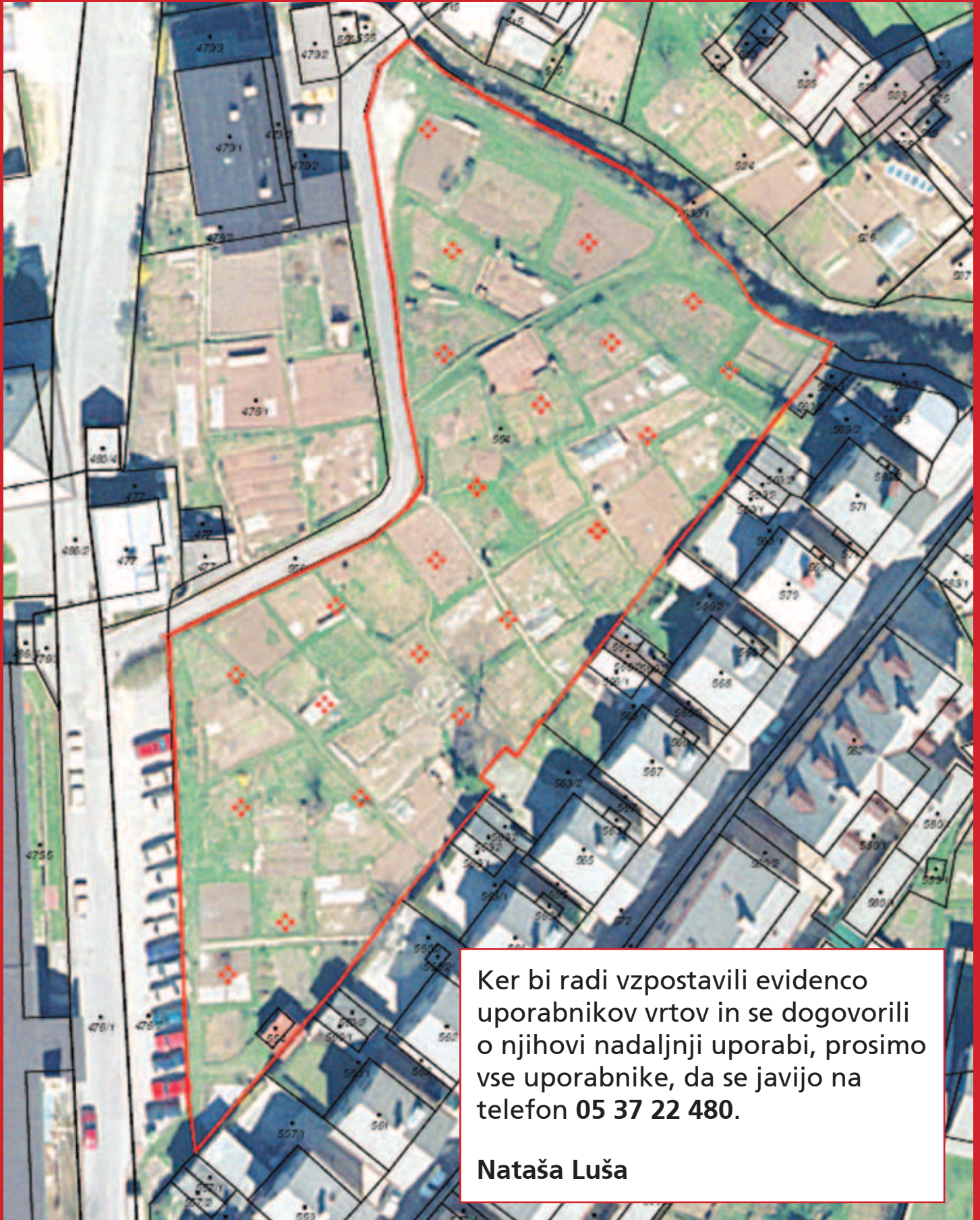
KASKADER
ZAHTEVNA TERENSKA DELA

Kaskader d.o.o.
Sp. Kanomlja 66
5281 Sp. Idrija
tel.: +386 (0)5 372 82 70
faks: +386 (0)5 372 82 72
GSM: +386 (0)41 611 891
kaskader@siol.net
www.kaskader.si

Vse uporabnike vrtov na Brusovšu,

ki se nahajajo na parceli 554/0 k.o. Idrija mesto (na sliki obrobljeno z rdečo črto) obveščamo, da je to parcelo od Rudnika živega srebra v decembru 2012 kupil Kolektor Group d.o.o.

Ker bi radi vzpostavili evidenco uporabnikov vrtov in se dogovorili o njihovi nadaljnji uporabi, prosimo vse uporabnike, da se javijo na telefon **05 37 22 480**.

Nataša Luša

HIŠEK IN OBNOVLJIVI VIRI ENERGIJE

PIŠE ALENKA KLOPČIČ RIŠE MARTA BARTOLJ

ALI VEŠ,
KAJ SO TO
OBNOVLJIVI VIRI
ENERGIJE?

TO SO VIRI IZ NARAVE IN NJENIH PROCESOV, KOT JE NA PRIMER REKA, KI TEČE NEDALEČ STRAN. NJENA ENERGIJA POGANJA MANJŠO HIDROELEKTRARNO. TA PA NAM DAJE ELEKTRIKO.

MOČAN VETER, KI MI VČASIH PONAGAJA, POGANJA VETRNIKO NA BLIŽNJEM HRIBČKU. TUDI TA PROIZVAJA ELEKTRIKO.

IN SONCE, KI ŠIROKO POSIJE IZZA OBLAKOV ...

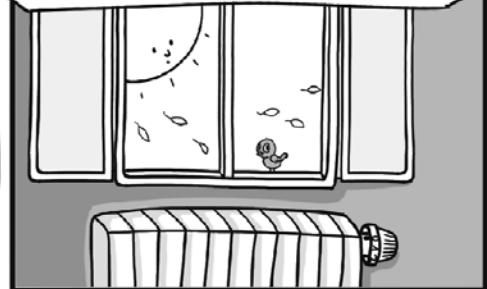

... BOŽA MOJO
SONČNO ELEKTRARNO.

TA PA PROIZVAJA ENERGIJO ZA MOJO DRUŽINIKO.

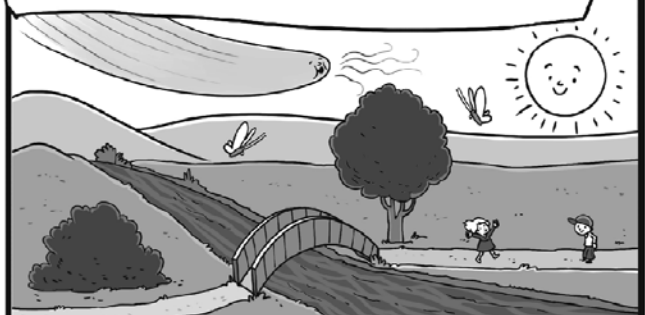
SEVEDA Z ENERGIJO RAVNAJO PREUDARNO. MOJO NOTRANJOST PREZRAČUJEJO INTENZIVNO, A HITRO.

POZIMI RAJE OBLEČEJO PULOVERJE KOT KRATKE MAJICE IN ZMANJŠAJO TEMPERATURO NA TERMOSTATU. TUDI KAKOVOST ZRAKA JE BOLJŠA.

NARAVA NAM BO HVALEŽNA, ČE BOMO SKRBELEI ZANJO IN NE BOMO PREVEČ POTRATNI. TAKO BO TUDI ONA LAHKO POSKRBELE ZA NAS.

Idrijski prostovoljni gasilci so preizkusili, če v naravi voda res teče navzdol, kajti po njihovih ceveh lahko tudi navzgor. Da pa ne bi bilo preplaha v mestu, so Nikovo obarvali kar v svojih barvah

Opomba: Zares pa so prali rudniške cevi, s katerimi odvodnjavajo jamo. Ker je bilo v njih veliko železnih uselin, se je Nikova obarvala rdeče. Neprimeren čas je za tako početje, saj ribe drstijo. Gasilci pa so očitno takrat dobili plačano.

Zimska trgatav bi lahko podnaslovili omenjeno fotografijo, ki je nastala 12. 12. 2012 ob 12. uri pri -12 stopinjah Celzija v Idriji

Novi prometni predpisi

Odvoz snega po Dolenjsko

BRUS d. o. o., Godovič 154, 5275 Godovič, Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 25 201
E-mail: info@brus.si, URL: www.brus.si

B BRUS TRANSPORT

